LİBERAL ÖFKENİN ADI

BEŞİM TİBUK

MEHMET EMİN KAZCI

BİREY YAYINCILIK

2. BASKI

Liberal Öfkenin Adı
Besim Tibuk

birey yayıncılık : 119
Yakın Tarih: Olaylar ve İnsanlar

Copyright © birey yayıncılık

Dizgi-Mizanpaj
birey

Kapak
Ümit Karadağ

Baskı-Cilt
İstanbul Matbaa ve Mücellit

ISBN
975-8618-35-0

Birinci Baskı
Nisan 2002
İkinci Baskı
Mayıs 2002

birey yayıncılık
Yerebatan Cad. Çatalçeşme Sok.
Üretmen İşhanı No. 29/17 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0 212) 511 33 69 **Fax:** (0 212) 511 77 16
web: www.bireykitap.com

Liberal Öfkenin Adı Besim Tibuk

Mehmet Emin Kazcı

birey

Mehmet Emin Kazcı

1962 yılında Gaziantep'de doğdu.

Marmara Üniversitesi Ekonomi bölümü mezunudur.

Halen gazetecilik yapmaktadır.

Yayınlanmış kitapları;

* *Sistemin Adı Yok*
* *Kafka'dan Yufka'ya*
* *Ceberrut Kaynana*
* *Bu Ülkede Yaşanmaz*
* *Başağrıtmayan Yazılar*
* *Gel Susalım Beraberce*
* *Pazar Kadar Serseri (Birun Yayıncılık)*
* *Liberal Öfkenin Adı: Besim Tibuk*

www. ardenya.net/mekazci

İçindekiler

Önsöz / 13

1. Bölüm
Giriş / 15

Bizler Müteahhitler Gibiyiz / 15
Şimdi Senin İki Tane Tarlan Var / 16
Bir Doktor İki Yüz / 16
Pardon, Unutmuşum / 17
Devlet Adamı Gülmez / 18
Ben O Bakanı Döverim! / 19
Ankara'nın Timsahına Bak / 20
Mazeretim Var, Asabiyim Ben / 20
Cuntamı İstiyorum / 21
Partiniz Büyüsün, Yer Veririz / 22
Basın Sergisi Açacağım / 23
Haklıysam tepki Vermeliyim / 23
Beşiktaş Şampiyon Olur / 24
Saldım Çayıra Mevlam Kayıra / 24
Biz Pencereyi Açarız... / 25
Macunlu Sohbetler, Büyülü Laflar / 26
Filistinliler Öldürülürken... / 27
Okumayı Severim Ama... / 27
Manav Çıraklığı / 28
Garsonun Gözüne Bakabilmek... / 29
Eyvah, Yoksa Adam Gitti mi? / 30

2. Bölüm

Portre / 31

Verilmeyen Kız Kaçırılır! / 31
Tek Parti Öyküleri / 31
Hovarda Dede / 32
Alın Çocuklar; Bu Tava Sizin! / 32
Size Amca Diyebilir miyim? / 33
Topu Olan Oynar / 34
Ahırdan Bozma Okul / 35
Çişten Buz Blokları / 35
Hoş Geldin Bit, Yaşama Sırası Sende / 36
Aziz Nesin Okumanın Yan Etkisi / 37
Yarım Porsiyon Yemek, Tam Porsiyon Uyanıklık / 38
Küfürü Eden Parayı Öder / 38
Ankara'nın Dönüşü de Güzel Değil / 39
Macera Dolu Amerika / 39
Her Sakallı Dede Değil / 40
Boş Bavul / 40
Her Öğretmen Biraz Sosyal Demokrattır / 41
Haydaaa Bre Pehlivan / 41
Unutulmayan Acı / 42
Veremliden Farkım Yoktu / 43
Hay Allah Dalgınlığıma Gelmiş / 43
Biz Sizi Ararız / 44
Beyaz Geceleri Okumuş N.'ye Büyük Aşk / 45
Karşılıksız Aşk... Kuruyan Sarı Güller... / 46
Anti-Devletçiliğin İlk Temelleri / 46
Siz Rehber misiniz? / 47
Kötü Rehber Adamı İş Sahibi Yapar / 48
Demek ki Hedefini Hep Küçük Tutmuşsun! / 49
Ticaretin İlacı Eczanede Bulunmaz / 49
Besim Odasına Kız Aldı / 50
Enstitüde Hayatın Gerçekleri / 50

3. Bölüm

Siyaset ve Tibuk / 53
Sanıklar Getirildiler... / 53
27 Mayıs'ta Bütün Müesseseler Sınıfta Kaldı / 54
Koç CHP Döneminin Ürünüdür / 54
Musevi'ye Yardım Eden Koç, Yassıada İçin Kılını Kıpırdatmadı / 55
Koç'u Anladık da Peki Ya Sabancı? / 56
İşte Kadının Fendi!... / 56
Politik Konularda Hiç Bir İş Adamına Saygı Duymuyorum / 57
Liberalizm Değil; Devlet Destekli Yağma Kapitalizmi / 57
Bizdeki Basının Yatacak Yeri Yok / 57
Mithat Perin'in Anlattıkları / 58
Başbakanınız Asılıyor, Siz Müzik Çalıyorsunuz! / 58
TRT'den "Hazin" Sansür / 59
Aldıkaçtı Bunu Diyebildi! / 60
26 Temmuz 1994 / 60

4. Bölüm
Tibuk ve Özal / 63
Özal'ın Teklifi / 63
MDP Kaybedince / 64
Beni Özal'a Gammazlamışlar! / 64
Suçsuzu Af İçin Referandum Olur mu? / 64
Özal Liberal Değildi / 65
Önden Kız, Arkadan Oğlan / 65
Özal'ın Demirel Kompleksi / 66
Özal: Politik Davranmak Zorundayız / 67
Özal'ı Kınamıyorum; Yetişme Şekli Böyleydi / 68
Özal'ın Gözlerinin İçi Gülümsüyordu / 68

5. Bölüm
Tibuk ve Demirel / 71
Demirel Çok Devletçidir / 71
Demirel Olmasaydı da AP Tek Başına İktidar Olurdu / 71
CHP'yi Aratmaz / 72
Demirel Konjonktürcüdür / 73

6. Bölüm

Tibuk ve LDP Gözüyle Türkiye'ye Bakış / 75

Biz Devleti Yönetiriz, İnsanların Beynini ve Kalbini Değil / 75
Kendimi Çok Şanslı Sayarım / 75
Bunu Damarlarımda Hissediyorum / 76
Yoksa Sizin Asabınız Bozulmuyor mu? / 77
Devletçilikle Buraya Geldik İşte! / 78
Halk da Kendini Değiştirmeli / 79
Devletçilik Oldukça Maaşlar Artmaz / 79
Devletçilik Varsa Yolsuzluk Mutlaka Vardır / 80
Devlet İş Verdikçe İşsizliği Arttırır / 81
Arpalıklardan Vazgeçemiyorlar / 82
Faiz Yüksek Ama Çalışanın Değeri Küçük / 82
Devlet; "Az Çocuk Yap, Çok Çocuk Yap" Diyemez / 83
Kurtuluş Ticarette / 84
Ben Vergi Düşmanıyım / 85
Meclisin Görevi Halkı Vergiden Korumaktır / 86
Az Gelişmiş Yöreden Az Vergi / 87
Sınırlar Açılmalı / 88
Devletin 3 Görevi / 89
Hâlâ Sivil Bir Anayasamız Yoksa Utanmalıyız / 90
İyi de, Bunu Size Uygulatırlar mı? / 91
Bizden Derini Yok / 92

7. Bölüm
Tibuk ve Dış Politika / 93

İyi ki Komşularımız Var! / 93
Zenginleşmek Salt Üretimle Olmaz / 94
Komşularımızın Hangisi Bizden Güçlü? / 94
Garanti Verelim / 95
Ülkeleri Zaptetme Devri Bitti / 96
Kıbrıs'ta 2 Toplum Ayrı Yaşamalıdır / 96
Komediden Farkı Yok / 97
Büyük Olmanın Raconu Var / 97
Osmanlı Resmi Tarihten Öğrenilmez / 98
Batı Trakya Türkleri Korku ve Eziyet İçinde Yaşıyor / 98
Büyük Küçüğü Taklit Etmez / 98
Aşırılık Yanlıları Her Ülkede Vardır 99
Tibuk ve AB / 100
Brüksel Bürokrasi de Ankara'ya Çok Uzak Değil / 100
Ağabey Havalarından Kurtulmak Lazım / 101
BM'de Veto Hakkımız Olmalı / 101
İstemesini Bilen Papaz / 102
Kafkasya Politikamız Tam Bir Faciadır / 102
Elçibey'i Yalnız Bıraktık / 103
Kudüs 3 Din İçin de Kutsal / 104
GAP Fırsatını Kaçırdık / 104
Suudlular Çölde Buğday Üretiyor / 105
Araplar'da Türk Kanı Var / 106
Tahkimden Korkmamak Lazım / 106
Fransa'dan Hep Kazık Yemişizdir / 107
Bizdeki Bu Ayrıcalık Niye? / 108
Tahkim İhtiyaçtan Doğuyor / 108
O Kadar Kolay Değil / 108
Yerliye de Tahkim / 109

8. Bölüm
28 Şubat, Din, Laiklik / 111

Tibuk ve 28 Şubat / 111
Meclis Kendisine Sahip Çıkmalı / 112
Böyle Şey Olur mu? / 112
Tüm Darbeleri Tek Tek Sorgulayacağız / 113
12 Eylül 1980 Darbesi 1978'de Berlin'de Planlanmıştı / 113
Ya AB Ülkelerine de Huy Bulaştırırsak / 113
Siz Olsanız Ürkmez misiniz? / 114
Önce Halkımızı Layık Görelim / 114
İrtica Tehlikesi Masaldır / 115
İç Hizmet Kanunu Değiştirilmeli / 115
Elimizden Gelse Laikliği Türkçe'den Çıkarırız / 116
Başörtüsü Serbest Olmalı, Ruhban Okulu da Açılmalı /116
İş Saati Cuma Saatine Göre Ayarlansa Ne Olur Yani / 117
Mahkemelerde Kuran'a Yemin Edilecek / 118
Dini Konulara Daha Yumuşak Bakmalıyız / 118
Tarikatler Hukuka Uyuyorsa Zararı Ne? / 118
Gülen'in Faaliyetleri Gizli miydi? / 119
İslami Terör Lafı Aptalcadır / 119
Sermayenin Yeşili Olmaz / 120
RP'nin de, FP'nin de Kapatılması Yanlıştır / 120
Basına Ayrımcılık Yapılması Skandaldır / 121
Yaş Kararlarına Yargı Denetimi Getirilmelidir / 121
İktidara Gelirsek YÖK'ü Derhal Kapatırız / 122

9. Bölüm

Değişik Konular Arasında Potburik Bir Gezinti / 125

82 Anayasasıyla Bülent Ersoy da Cumhurbaşkanı Seçilebilirdi / 125
Tibuk'tan Eğitim, Kültür ve Sağlık Üzerine Saptamalar / 126
Tibuk'un Belediyecilik Üzerine Görüşlerinden kesitler / 126
LDP'nin Kadrosu Var mı? / 127
Anayasa Mahkemesini Kaldıracağız / 128
Kürtçe Eğitim / 129
Kabotaj Kanunu Kaldıracağız / 129
3 Vergi Muafiyeti / 130
Osmanlı Hanedanıyla İftihar Ediyorum / 130
Tibuk, Çeçenler ve Hollywood Filmlerini Aratmayacak Bir Buluşma/ 131
Tüccar Sıkıntıyı Sevmez / 133
Kayıt Dışı Ekonomi Fena mı? / 134
Parti Değil Ezo Gelin Çorbası / 134
Kutan, Güvenilir Adamdır / 135
Çiller'e Hayatta Güvenmem / 135
Baykal'la Konuşulur / 136
Erdoğan Henüz Yeni / 136
Yılmaz Bence Çok Başarılı Bir Politikacı / 136
Ecevit İyi Bir Katip veya Çevirmen Olabilirdi / 137
Tibuk'a Göre Mehmet Akif ve Nazım Hikmet / 137
Nazım Yalakalığı Kabak Tadı Verdi / 138

10. Bölüm
Tibuk'tan Anekdotlar, İlginç Anılar, Vecizeler / 143

Mülkiyesevmez Bir Mülkiyeli / 143
Ali Şen Başkan, Hisseler Şampiyon / 144
Bak Yeşil Yeşil / 144
Paris Yollarında Bir Teselli ver / 145
Akrabanın Akrabaya Ettiğini... / 145
Sen de mi Brütüs? / 146
Malatya'da Bir İlgi, Bir İlgi! / 146
Dışarda Liberal, Evde Ihh! / 147
Tibuk da Şiir Yazmış / 148
20 Yıl Sonra Anlar! / 148
Yemeği Bir Beğenen Çıktı / 148
Türkiye'de Reha Muhtar Olmasa Sosyalist Devrim mi Olacaktı? / 149
Tibuk'un En Çok Güldüğü Fıkralar / 150
Kurban, Kurban Bayramında Kesilir / 151
Ofsaytı Kaldırmak Lâzım / 151
Tibuk'tan Veciz Sözler / 152
Tibuk'tan Son Sözler / 155

Önsöz

Birey yayınları sahibi Mahmut Balcı, "Siyasî liderlerin portreleri ve düşüncelerini içeren bir seri yayın düşünüyorum. Sen de bize LDP Genel Başkanı Besim Tibuk'un portresini ve siyasal düşüncelerini içeren bir çalışma yapar mısın?" Dediğinde önce çok da istekli davranmadım açıkçası. Çünkü yazmayı düşündüğüm başka bir kitap vardı ve dahası; o kitap için, daha ziyade "okuyarak zihin dinlendirmeyi öngören özel bir okuma" dönemine girmeyi düşünüyordum. Günlük yazı yazmanın gerektirdiği siyasal yoğunluk yetmezmiş gibi ayrıca özel ve yoğun bir siyaset seansı, en azından şu aralar "fazla" olacaktı benim için. Ancak yayıncının ısrarı ve portresini yazmamı istediği siyasal liderin bir hayli renkli olan kişiliği, beni harekete geçirdi.

Sonuçta belki de en çok eğlenerek yazdığım kitap çıktı ortaya.

Türkiye'nin en "damardan" en ağır siyasî sorunlarının bile bu denli keyif verici bir hâle gelmesine ben de şaşırdım.

Öyle ki; bu kitabı yazarken, daha naif şeylerin okunacağı "özel okuma dönemine" girmek sûretiyle elde etmek istediğim zihin dinlendirme sürecine de fazlasıyla kavuştum.

Tibuk, gerçekten de yakından tanıdıkça çok çok farklı yanlarına muttali olunup sıkılmadan, zevkle dinlenilecek bir kişi.

Bu kitabı yazarken bendenizin hissettikleriyle sizin hissettikleriniz arasında belli bir mesafe olacaktır mutlaka. Çünkü biz Tibuk'la "yazılmak veya yazılmamak" kaydıyla çok şeyler konuştuk. Siz sadece "yazılabilirlerin" verdikleriyle yetinirken, bendeniz daha avantajlı ve zengin bir dünyada gezinmiş oldum.

Tibuk'un siyasal görüşlerine katılır veya katılmayız. Ya da bazılarına katılır, bazılarına katılmayız. Nitekim bir çok görüşünün altına imza atmaktan çekinmesem de, benim de zaman zaman katılmadığım veya rezervler koyduğum bir takım görüşleri var. Ancak ben bu kitabı yazarken ikide bir araya girip kendi görüşlerimi öne çıkarmaktansa, onun görüşlerini; takdiri tamamen okuyucuya bırakarak, yorumsuz aktarmaya çalıştım.

Kaldı ki bu kitap, salt bir parti liderinin siyasal yaklaşımlarını anlatmaktan çok, onun insani yanlarını da bir portre üslûbu içinde vermeyi öngören daha geniş zeminli bir çalışma.

Daha doğrusu Besim Tibuk ve fikirleri hakkında mümkün olan her sorunun sorulup cevabının alınmaya çalışıldığı çok kapsamlı ve detaylı bir çalışma...

Bu kitap vesilesiyle teşekkür etmem gereken çok kişi var.

Ancak bazılarının ismini özellikle zikretmem borcum olmalı diye düşünüyorum.

Öncelikle en yoğun olduğu anlarda dahi bana, -bazen saatlerce süren- zaman ayırma nezaketini gösteren, bazen ise bizzat arayarak kitabı zenginleştirici bilgiler serdeden ve uhdesindeki her türlü arşivden sınırsızca yararlanmam noktasında engin bir tolerans gösteren, siyasetçiliği yanında gerçek bir söz ve sohbet ustası, LDP Genel Başkanı Sayın Besim Tibuk'a.

Sormayı düşündüğüm bir çok soruyu daha önce sorup cevaplandırdığı için hem Sayın Başkanı hem de beni tekrarlara düşmekten kurtararak önemli ölçüde rahatlatan "Asabı bozuk bir adamın portresi"nin ortaya çıkmasında büyük emek sahibi olan Sn. Işıl Alatlı hanımefendi'ye.

Parti yöneticilerinden Engin Güner, Cem Toker ve Nizam Kağıtçıbaşı'na,

Randevuları büyük bir titizlikle ayarlayan Elçin Hanıma,

Çok teşekkür ediyorum.

Mehmet Emin Kazcı

1. Bölüm
Giriş

Bizler Müteahhitler Gibiyiz

"Onu herhangi bir televizyon kanalında konuşuyor gördüğümde artık zapping aletini bir kenara bırakıyorum."

Bu cümle, insanımızın siyasetçiden ve siyasetten çeşitli sebeplerle soğuduğu/soğutulduğu bir süreçte, bir siyasal parti lideri hakkında en sık işitilen cümlelerden bir tanesi:

O, Liberal Demokrat Parti Genel Başkanı Besim Tibuk.

Besim Tibuk'a gösterilen bu ilginin çeşitli nedenleri var kuşkusuz.

Birincisi, içerik olarak farklı şeyler söylüyor, ikincisi ise bu içeriği anlatırken kullandığı üslûp epey farklı ve nev-i şahsına münhasır denilen cinsten.

Öncelikle anlattığı şeyler o bildik siyasetçi tekerlemelerinin bıktırıcılığı veya rutininden ziyade, bir planın, projenin, yaşanmış tecrübelerin, hazırlık ve bilginin eseri olarak çıkıyor ağzından. Onun fikir ve projelerine katılır veya katılmazsınız ama en azından ortaya "katılınacak veya katılınmayacak bir siyasal proje" koyduğunu kimse tartışamaz.

Görüşlerini açıklarken örnek vermeye bayılıyor ve bu örnekçilik de, onu; geniş halk kitleleri nezdinde anlaşılır ve sıkılmadan dinlenilir bir konuma getiriyor.

Partisinin plan ve projelere dayalı siyaset yapan tek parti olduğunu anlatırken de bir örnek veriyor:

"Biz siyasî partiler, biraz inşaat müteahhitleri gibiyizdir. Şimdi herkes çıkmış 'ben bu binayı iyi yaparım' diyor. Projeni göster diyorsun. 'Canım iyi yaparız dedik ya' diyor ve başlıyor cekli caklı, başı sonu belirsiz, kimisi ham, kimisi afakî, kimisi uluorta taklide dayanan fikirleri pazara sürmeye. Oysa biz binayı iyi yaparız dedikten sonra işte projemiz diyoruz ve kullanacağımız çimentonun cinsinden, takılacak muslukların özelliklerine kadar her şeyin detaylandırıldığı bir program sunuyoruz."

Örnekçiliği gerçekten de dillere destandır Tibuk'un. Onu izlerken, "Şimdi senin bir arsan var... Senin bir dükkanın var. Bu şuna benzer..." türünden cümlelere sık sık rastlarsınız.

Şimdi Senin İki Tane Tarlan Var...

Bir konuşmamızda devlet işletmeciliğinin, rekabete dayanmadığı için hep verimsiz, kalitesiz ve kısır kalacağını anlatırken, "Şimdi senin iki tane tarlan var" diye başlamıştı söze.

"Birisi çok verimli bir tarla. Biliyorsun ki bunun toprağına bir koyarsan yüz alacaksın. Bir tarlan da var ki; çorak, zemini kayalıklarla dolu. Biliyorsun ki bu tarlaya 100 koyarsan ancak bir alacaksın. Şimdi sen bir müteşebbis olarak hangi tarlaya ekin ekersin? İşte devletin ticari girişimciliği de böyledir. Bakın, devletin iş yaptığı ne kadar alan varsa hepsi de zarar ediyor. Diyeceksiniz ki, özel sektör de bazı durumlarda zarar etmiyor mu? Ediyor, etsin. Bize ne? Özel sektör zararını daha çok vergi koyarak vatandaşın sırtına yüklemiyor ki. Ama devlet zararını hep vatandaşa daha çok vergi ve zam salarak karşılamaya çalışıyor. Olan bize oluyor."

Bir Doktor İki Yüz

Yine bir gün, devletin SSK'yı özelleştirmeyerek hem prim ödeyen vatandaşa hastanelerde inanılmaz kalitesiz ve kötü

hizmet verdiğini, hem de yolsuzluk iddialarının hiç bitmediğini anlatıyordu. Tibuk'a göre, sosyal güvenlikte de rekabet esastı. Hizmetin kalitesinin artırılması buna bağlıydı. Bunu, bu defa kendi hayatından bir örnekle anlatıyordu:

"Bir gün, SSK hastenelerinden birinde doktorluk yapan bir arkadaşıma uğradım. Kapıda yüzlerce hasta sıra bekliyor. Bizimkinin yüzünden düşen bin parça. Mutsuz, gerilimli. Gelenleri baştan savdığı da pek belli. Reçeteye bir şeyler karalıyor ama öylesine baştan savma ki. Bu arkadaşın bir de özel muayenehanesi vardı. Bir öğleden sonra da oraya uğradım. Bizimkinin yüzü hep gülüyor. Hastalarla öyle yakından ilgileniyor ki! Çünkü hastanede sadece "hasta" olanlar, burada "müşteri" olmuşlar. Ee, böyle olunca hizmete kalite de geliyor, yüzde güller de açıyor haliyle!"

ANASOL-M hükümetinin enflasyonla mücadele ediyoruz lejandıyla, ülkemizi, piyasalarda yaprak kımıldamayan bir büyük krize toslatmalarını da şöyle anlatmıştı:

"Bu şuna benzer. Şimdi sen doktorsun. Sana gelen hastanın sırtında bir kambur var. Sen hastayı bu kamburdan kurtarmak için ameliyata alıyorsun ancak kamburu alırken arada adamcağızın karaciğerini, akciğerini, kalbini, dalağını, bağırsağını da toptan götürüyorsun. Bunların enflasyonu durduracağız diye piyasayı gebertmeleri de böyle bir durum işte!"

Pardon, Unutmuşum

Besim Tibuk'u ilgi çekici kılan en önemli özelliklerinden biri de inanılmaz doğallığı olsa gerek. O bildik siyasetçi tiplerine asla tevessül etmiyor. Gülecekse gülüyor. Kızacaksa kızıyor. Rol yapayım, kendimi şöyle biçimleyeyim türünden hiç bir kaygısı yok. Onun için kameraların önüyle arkasının pek bir farkı yok.Ona göre siyasetçi halktan uzak ve bağımsız, halkın üzerinde bir yerlerde oturtulmuş özel bir yaratık değil. Eksiğiyle gediğiyle, insani zaaf ve hatalarıyla pür insan!

Onun gündelik ilişkilerde ne kadar doğal ve rahat olduğunu anlatan şu örnek çok çarpıcıdır:

Bir gün Tibuk, aklına takılan bir konuyla ilgili olarak televizyon kanallarından birinin genel yayın yönetmenini arar. Yönetmen o anda bir yurtdışı gezisindedir ve sekreteri "Tamam Besim Bey, döndüğünde aradığınızı iletirim" der. Bir kaç gün sonra yönetmen döner ve Tibuk'u arar.

Hal hatırdan sonra yönetmen sorar:

- Beni bir konu için aramıştınız geçenlerde. Buyrun Besim Bey.

- Tibuk bir iki saniye düşünür ve şu inanılmaz cevabı verir:

- Valla bir şey için aramıştım ama şu anda hatırlamıyorum!

Olayı bana anlatan kişi sonra da şu yorumu yapıyor:

"Yahu bir insan bu kadar hesapsız ve doğal olabilir mi? Normal standartlarda kaşarlı bir siyasetçi olsa en azından 'Yayınlarınızı beğeniyorum. Tebrik için aramıştım' ya da 'bize haberlerinizde pek yer vermiyorsunuz, lütfen bizim partimizi de görün diyecektim' türünden bir şeyler söyler. Oysa o, unuttum deyip çıkıyor. Doğallığın bu kadarına pes yani."

Devlet Adamı Gülmez

Besim Tibuk'un konuşmalarında sık sık espri yaptığına şahit olmamız, onun, yine ülkemizde "devlet ciddiyetini" temsil ettiğine inanan politikacılardan ayıran en belirgin özelliklerden biridir. Bizde politikacılar, genelde yemeyen, içmeyen, acıkmayan, uyumayan, gülmeyen, tuvalete gitmeyen, sinirlenmeyen, aşktan sözetmeyi zül sayan, yüzünde hep o aynı tuhaf ve vakur ifadeyi barındıran "insan ötesi, yarı tanrısal kutsal varlıklar" olarak algılanırlar. Örneğin, haftasonları bile blucin giymezler. Yüzlerinde sinekkaydı ve pembemsi tıraş parlaklığının yansımadığı bir tek günleri bile yoktur. Kravat

ları adeta gözleri ve kaşları kadar vücutlarının doğal bir uzvudur. Araba kullandıklarına kimse şahit olmaz. Şöyle içten gelerek bir kahkaha attıkları asla vaki değildir, ya da gayet insanî bir refleksle kızgınlık ve öfke sergiledikleri de! Hele de kameralar çalışmaya başlayınca bir iki kez boğazını temizlemek için öksürüp son kez saçlarını düzelten politikacılarmız artık başka bir evrenin insanıdır. Ulaşılmaz, la yüs'el, gizemli ve egzotik!

Hiç unutmuyorum, bir kaç kere bakanlık yapmış bir büyüğümüzün seçim afişinde, asık yüzlü bir resminin altında, şu slogan yer alıyordu:

"Devlet işi ciddiyet ister!"

Ben O Bakanı Döverim!

Besim Tibuk bu anlamda da farklı bir politikacıdır. Humor sabihibidir. Ancak, ülkemizde siyasetçilerin normal bir insanmış gibi davranmaları sindirilmiş bir politik teamül haline gelmediğinden, bazı esprileri ciddi ciddi sorun oluşturur kimilerin nezdinde. Hatta onun bazı esprili sözlerinin ciddi bir şekilde ele alınıp gerçekçilik analizlerine tâbi tutulması, ülkemize has spontane mizahın şaheserlerindendir.

Mesela bir konuşmasında, "Ekonomi bu kadar durgunluk içindeyken benim ekonomi bakanım çıkıp vergi koyalım diyecek; valla ben o bakanı döverim!" demişti. Daha sonra kerli ferli bir çok adamdan "Adamın içinde padişahlık özlemi var. Bu çağda bakanını dövmeyi düşünen bir adama ülke teslim edilebilir mi?" Sızlanmalarını duyunca bir hayli şaşırmış.

Hatta Milliyet'in kıdemli yazarlarından biri "Bu çağda bakan dövmeyi düşünen politikacılar var" diyerek bir köşe yazısı bile attırmıştı!

Demek ki onlar Tibuk'un, gerçekten de, başbakanlığı "boks eldiveniyle icra edilecek bir makam" olarak gördüğüne ciddi ciddi inanmışlardı!

Ankara'nın Timsahına Bak

Ankara'daki cari yönetim anlayışını Türkiye için büyük bir felaket gören Tibuk, bir keresinde de "İktidara gelirsek Ankara'nın etrafına hendekler kazacağız. Hendeklerin içini timsahlarla dolduracağız. Sadece ahaliye yaşamını sürdürmesi için yukarıdan ekmek atacağız. Böylece Türkiye'yi Ankara'dan kurtaracak ve memleketin önünü açacığız" demişti.

Bir gazeteci arkadaş ise onun bu sözlerine karşılık bana, "Bu adam daha timsahların her ortamda yaşayamayacağını bile bilmiyor. Hem o hendeklerin kazılması yıllarca sürer. Tibuk'un ağzından çıkanları kulakları duymuyor galiba!" demişti.

Yine kendisi anlatıyor:

"99 seçimlerinde memleketim olan Rize'den bize, doğru dürüst oy çıkmayınca ben de Rize'de bir toplantıda yaptığım konuşmada, 'Başbakan olursam, bana oy vermeyen Rize'yi Rusya'ya bağlıyacağım' şeklinde bir espri yaptım. Meğer arkamdan bazıları yeri yerinden oynatmış; 'ne yapıyor bu adam, bizi nasıl Rusya'ya bağlar, delimi ne?' diye epey konuşmalar yapmışlar!"

Bazı esprileri hakkında yapılan ciddi analizleri şaşkınlıkla dinleyen Tibuk ise, "Bundan sonra bazı konuşmalarımda, 'bakın beyler, şu anda söyleyeceklerim, olayı daha iyi anlatmak için esprili bir yol izlemekten ibarettir. Espri yapıyorum espri!' diye şerh düşeceğim bazıları için" şeklinde serzenişte bulunmaktan kendini alamamıştı.

Mazeretim Var; Asabiyim Ben

Besim Tibuk'un sinirliliği de siyasî muarızları tarafından en çok eleştirilen yanlarındandır. Özellikle basınımız, olaylar karşısında hararetli tepkilerini bahane etmek suretiyle, Besim Tibuk'tan bir "Kasabanın delisi" tipi çıkarmak için çok çalışmıştır.

Tibuk'a göre sinirlenmesinin bir kaç nedeni var:

Birincisi, bu kadar potansiyel imkanlara sahip olmasına rağmen bu kadar kötü yönetilen bir ülkede her şeyi büyük bir sükunet içinde izlemeye çalışmak, normal bir insanın omuzuna yüklenmiş en ağır yük olmalıdır ve buna gerek de yoktur.

Şöyle diyor:

"Hani bir ülkede her şey yolundadır, sadece bazı aksaklıklar vardır da, siz de eleştiriyi fazla yapınca size 'kardeşim sen de her şeyi eleştiriyorsun' demelerinde bir haklılık olabilir. Oysa şu ülkenin haline bakın: Doğru dürüst giden ne var? Ekonomi bitmiş. Siyaset, rant elde etme aracına dönüşmüş. Ayrıca siyasetin önünde çok ciddi engel ve baskılar var. Demokratik mekanizmalar habire budanmış. Nereye el atsan yolsuzluk ve pislik fışkırıyor. Yargı tıkanmış. Eğitim kalitesiz ve felç. Sağlık ve sosyal güvenlik sistemleri harabeye dönmüş. İnsanlar mutsuz, umutsuz ve karamsar olmuş. Tüm bu olup biten karşısında deniz kenarında bir yandan balık tutarken bir yandan da volkmenden müzik dinleyen bir insan huzurunu duymak mümkün mü?"

Hele bazen öyle şeyler oluyor ki; Tibuk'a göre, bırakın kızmayı zıvanadan çıkmamak elde değil. Özellikle de hâlâ 27 Mayıs'ı ya da askeri darbeleri savunanlara karşı öfke duyuyor Tibuk.

Cuntamı İstiyorum

Bir keresinde, 27 Mayıs'ın tartışıldığı bir televizyon programına davetliydi. Karşısında öğretim üyelerini temsilen bir profesör vardı. Başlarda demokrasiye de saygı duyar bir edayla konuşan profesör, Besim Tibuk'un 27 Mayıs darbesini sertçe eleştiren sözleri karşısında takiyeyi bir yana bırakıp tam bir cuntaseverlik sergiledi. "Evet, 27 Mayıs darbesini destekliyorum. Hatta daha ileri giderek şunu söylüyorum: Senin gi-

bi kafaları ezmek için bu gün de yeni bir 27 Mayıs ihtilaline ihtiyaç var!"

İşi öğrencilere ders vermek, onları hayata ve geleceğe hazırlamak olan bir bilim adamının açıktan "darbemi istiyorum" diye haykırması, normal ülkelerde 8 sütuna manşet olabilecek ürkütücülükteydi. Oysa ertesi gün Tibuk'un ifadesiyle kartelci medyada küçücük bir haber vardı ve başlığı da şöyleydi:

Tibuk gene sinirlendi!

Gazetelerde ne öğretim üyesinin darbe isteğine dair bir cümle, ne de hâlâ darbelerden medet uman insanların eğiteceği nesillerin dramına dair herhangi bir yorum vardı. Tibuk her zamanki gibi sinirlenmişti onlara göre. Hepsi bu.

Özellikle kartelci basınla hiç arası yok Tibuk'un. Kendilerine dair hiç bir habere gazetelerinde yer vermediklerini söylüyor. Gerçekten de öyle. Eğer o tür gazetelerde Tibuk ya da LDP ile ilgili minicik de olsa bir haber varsa, o da alay ve hicve dönüktür ancak!

Partiniz Büyüsün, Yer Veririz

Bir gün yanına uğradığımda "Az önce bana falanca gazeteci uğradı" dedi. Bahsettiği kişi, bir ara, halen yazdığı gazetesinde genel yayın yönetmenliği de yapmış ünlü bir gazeteciydi. Tibuk ona "Neden bizim partiyi hep görmezden geliyorsunuz?" Dediğinde gazeteci ona şu cevabı vermiş:

- Partiniz büyürse haberlerinize de yer veririz.

Günümüzdeki basınının önemli bir bölümünü "Yalaka basın" diye niteleyen ve partisinin sık sık "en yalaka haber" yarışmaları yaptığını ve buna halkın büyük ilgi gösterip kupür yağdırdığını söyleyen Tibuk, aslında normal şartlar altında medyanın üstlenmesi gereken işlevin önemine çok inanıyor.

Bunu da bir örnekle anlatıyor:

"Şimdi sen, elindeki bir altın kolyenin değerini nasıl anlarsın; onu tutar bir ayar evine götürürsün! Sana orada onun kaç gram ve hangi ayarda altın olduğunu söylerler. Siyasetçiler için de basın, ayar evi hükmündedir. Bir siyasetçiye öyle sorular sormalısın ki, siyaseten onun kaç batmanlık adam olduğunu anlayasın. Oysa bizim basınımız, özellikle de iktidarda bulunan politikacılara, "ayarı belli edecek sorular" sormak yerine çanak tutmayı ve pohpohlamayı yeğleyen sorular soruyor. Dünyanın en büyük zırvalarını bile öylesine ciddi ciddi kafa sallayışlarla diniyorlar ki, insanın bu zavallılık karşısında asabı bozuluyor!"

Basın Sergisi Açacağım

Tibuk, Türkiye'deki basını demokrasinin önündeki en ciddi engellerden biri olarak görüyor. Darbelerin de bir numaralı tahrikçisi!

"Bir gün, basının demokrasimize attığı kazıkları belgeleyen bir sergiyi mutlaka açacağım" diyor ve ekliyor:

"İktidara gelirsek, basının karanlık sayfalarını birer birer açacağız. Onlara, elbette geriye dönük cezalandırmada bulunmayacağız ama iç yüzlerini şöyle adamakıllıca teşhir edeceğiz!"

Haklıysam Tepki Vermeliyim

Tepkili bir insan Tibuk. Bunu yer yer çok sert bir şekilde göstermesini de şöyle açıklıyor:

"Evet, tepkiliyim. Dahası duygusal bir yapım var. Özellikle inandığım, doğru bildiğim konularda tepkimi ortaya koymaktan hiç çekinmem. Üstelik üslubum hiç de yumuşak değildir. Zaten akıllı insan tam inanmadığı, tam bilmediği konularda bağıramaz. Inandığı, haklı oldugu konularda ise, gerekiyorsa çok sert olabilir. Olmalıdır. Beceriksizliği, haksızlı-

ğı ya da cehaleti olgunluk gösterisiyle maskelemeye çalışanlar var ama bana uymaz! Biliyorsam, haklıysam konuşurum da, kızarım da!"

Tibuk, gündelik hayattaki bazı süslü kavramların aslında altının ne kadar çürük olduğunun halkımızca yeterli ölçüde bilinmediğinden de şikayetçi. Zaten onun eleştirilerinden çoğu kez yöneticiler yanında halk da nasibini alır. O, iflâh olmaz bir populizm düşmanıdır.

Beşiktaş Şampiyon Olur

99 seçimlerinde halkımız DSP ve MHP'ye teveccüh gösterdiğinde ekranlara çıkıp "Maalesef halkımız yanlış yaptı. Bunu kısa bir süre sonra anlayacaklar" demişti ve nitekim ANASOL-M hükümeti özellikle ekonomide yaşattığı krizlerle tarihe geçti ve "elimiz kırılsaydı da.." diyen geniş kesimler Cumhuriyet döneminde olmadığı kadar sızlanma ve şikayetlere sığındı.

Tibuk'un açık sözlülüğü bazen gerçekten ifrat noktalara varıyor. İçinden gelmeyen ya da inanmadığı bir şeyi sırf ritüel olsun diye ona söyletmek çok zor.

Nitekim, iyi bir Galatasaray'lı olmasına rağmen bir gazeteye "Bence bu sene Beşiktaş şampiyon olacak" diye tahminde bulunması bana hiç şaşırtıcı gelmedi.

"Yanılıyorsun Başkan, şampiyon biz olacağız" dediğimde o kronik başağrılarından birinin ekşittiği bir yüz ifadesiyle, "Sanmıyorum. Ekstradan oynayacağı Avrupa maçları ikinci yarıda Cim Bom'u çok yıpratır. Beşiktaş aradan sıyrılır" demişti.

Saldım Çayıra Mevlam Kayıra

Herhangi bir ortamda sırf politik oportünizm olsun diye birilerinin hoşuna gidecek tarzda davranmayı ne isteyen ne de becerebilen Tibuk, bir anısını şöyle anlatıyor:

"Bedrettin Dalan, beni, açtığı üniversiteye davet etti. Kimisi bilmem hangi fakültenin dekanı, kimisi bilmem hangi ana bilim dalının başkanı bir çok öğretim üyesi etrafıma toplandılar ve bana 'sizin eğitim politikanız nedir?' Diye sordular. Ben de onlara biz devletin eğitimle ilgilenmesine karşıyız, bizim politikamız, saldım çayıra mevlam kayıra'dır deyince yüzlerini buruşturdular ve Besim Bey, biz sizin partinize oy vermeyi düşünüyorduk ama madem devletin eğitime karışmasını istemiyorsunuz, size oy veremeyiz dediler."

Olayı anlatan Tibuk, "Halbuki" diyor, "Ben, eğitimi tamamen onların inisiyatifine bırakıyorum. Devletin onlar üzerinde hiç bir şekilde gölge etmesine izin vermiyorum ama adamlar mutlu olmuyorlar. Canları bilir! Oy gelecek diye ilkemizi bozacak değiliz ya!"

Biz Pencereyi Açarız...

Bir keresinde de bir piknik yerinde Alevî cemaatinin önde gelen büyüklerinden birine rastlar Tibuk. Aynı zamanda "Dede" olan şahıs Tibuk'a, "Başkan" der "konuşmalarınızı ilgiyle takip ediyorum ama biz Alevilerden pek sözetmiyorsunuz. İktidara gelirseniz, bizim için neler yapacaksınız?"

Tibuk, "Ben ona; sizin için hiç bir şey yapmayacağız deyince adamın yüzü bir asıldı, bir asıldı" diyor ve ekliyor:

"Şimdi insanların tıkış tıkış oturduğu ve havasızlıktan nefes bile alamadığı bir mekan düşünün. Burası Türkiye'dir. Bizim yapacağımız şey, pencereleri açıp içeriye temiz hava girmesini sağlamaktır. Artık bu temiz havadan Alevî yararlandı, Sünnî yararlandı, şu yararlandı, bu yararlandı diye bir şey olur mu? Dolayısıyla biz pencereyi açmakla, hem kimse için bir şey yapmamış olacağız, hem de herkes için bir şey yapmış olacağız! Eğer sırf bazıları yararlansın diye özel pencereler açarsak, bu ideolojik devletin yaklaşımı olur. Bizse hukuk devletini savunuyoruz!"

Macunlu Sohbetler, Büyülü Laflar

Tibuk en çok başı sonu belli olmayan, üzerinde iyi düşünülmeden hemen büyüsüne kapılınan süslü laflara/gizemli kavramlara bozuluyor.

Bu çerçevede, ilk etapta akla "seçim, istikrar ve yapısal reform" kavramları geliyor.

"İstikrar" diyor Tibuk "İyi bir şeydir ama hangi istikrar ve neyde istikrar? Eğer siz istikrar içinde halkı yoksullaştırıp eziyorsanız, sonuçta bu da bir istikrardır ve ama asla iyi bir şey değildir."

"Seçim olursa işler düzelir" lafına da kızıyor Tibuk:

"Seçim ancak doğru ve isabetli insanlar işbaşına getirilmişse faydalıdır. Aman birilerini seçelim de kim olursa olsun demek aptallığın ta kendisidir. İşte ANASOL-M hükümeti! Bunları halk seçti ve seçtiğini gördü! Demek ki 'tek çare seçim' lafı iyi anlaşılmazsa boş bir laftır. Nitekim 99'de seçtiniz ama çare olmadı! "

Bazılarının "Yapısal reformları gerçekleştiriyoruz" diye kasım kasım kasılmalarına da içerliyor Tibuk:

"Tamam, reform yapılsın ama hangi reform! Eğer siz yanlış reform yapmışsanız, sonuçta reform yapmış olmakla bir şeyi düzeltemezsiniz ki! Önemli olan herhangi bir reformu yapmak değil, doğru olan reformu yapmak. Bunlarsa bir reform lafıdır tutturmuş gidiyorlar. Yalaka basın da cumhuriyet döneminin en büyük krizlerini yaşatmış bu iktidara, gelmiş geçmiş en reformcu hükümet diye övgüler düzüyor. Hâle bakın!"

Sinirlilik konusunda bir de başka ve daha kişisel bir mazereti var Tibuk'un:

Neredeyse kendisiyle yaşıt olan migren ağrıları!

"Bu ağrıların" diyor Tibuk, "Her ne kadar konuşmalarımı fazla etkilememesini sağlayabilsem de yüzüme verdiği gergin ve acılı hali saklayamıyorum bazen. Yani yüzümün gerginliği bazen de bu migrenden!"

Haksızlıklar karşısında tepki gösterici özelliği sadece iç politikada geçerli değil Tibuk'un.

Filistinliler Öldürülürken...

LDP Genel sekreteri Cem Toker anlatıyor:

"Kanada'da Liberal Enternasyonel'in toplantısındayız. Her ülkenin Liberal Parti temsilcileri orada. Normal müzâkereler yapıldı. Oradaki bazı Yahudi asıllı parlamenterler işi Filistin meselesine getirdiler ve Filistinliler'in çocukları savaş alanına sürmesi için kınanması gerektiğini söylediler. O günlerde de İsrailde patır patır Filistinli çocuklar öldürülüyor. Bizim başkanın yüzü birden acıyla gerildi ve onlara şöyle çıkıştı:

"Kendinize gelin beyler. Bizler az önce, burada 12 yaşın altındaki çocukların işyerlerinde çalışmasını bile doğru bulmayan kararlara imza atarken, aynı anda Filistin'deki çocukların üzerine mermi ve bombalar yağdırılıyor. Sizler asıl bunu kınayacağınıza tutmuş laf kalabalığı yapıyorsunuz burada!"

"Öylesine celallenmişti ki" diyor Cem Toker, "Bu adamla biz hiç bir enternasyonel arenada pısırık kalmayız duygusunu o an iliklerimde hissetmiştim!"

Okumayı Severim Ama...

Besim Tibuk'un yakın çalışma arkadaşlarından, Türkiye'de tarımı en iyi bilen işadamlarından ve bir dönem İstanbul İl Başkanlığı'nı da yürütmüş olan Nizam Kağıtçıbaşı da, onun kendine olan müthiş özgüvenini anlatırken şöyle diyor:

"Daha ben bu zamana kadar, kendisini arayan hiç bir televizyoncuya, 'hangi konuda tartışma yapacağız, programa kimler katılıyor' vs türünden sorular sorduğunu ya da önceden bir metin hazırlamaya çalıştığını görmedim."

Tibuk'a bu tavrının gerekçesini sorduğumda şöyle diyor:

"Ben herhangi bir açıkoturuma katıldığımda, konu neyse, o konuyu oradakilerin en iyi bileninin kendim olduğuna dair kendimi daha baştan motive ederim. Bu içerde de böyledir, dışarda da. Örneğin yurtdışında katıldığım Liberal Enternasyoneller'in hiç birinde yazılı bir metin okumadım. Okumayı severim ama halkın karşısına çıkınca değil!"

Manav Çıraklığı

Tibuk'un, günümüzün ekonomi yöneticilerini anlatırken sık sık kullandığı temel bir argümanı var:

Hayatında manav çıraklığı yapmamış adamların, ekonomiden anladıkları iddiası külliyyen yalandır!

Tibuk'a göre Ankaradaki memur kafasıyla ekonomi yönetilirse, sonuçlar da böyle hüsran olur.

Şöyle diyor:

"Bu adamlar hayatlarında hiç bir iş yapmamışlar. Ülke ne kadar büyük krize girerse girsin, bunlar maaşlarını hep tıkır tıkır almışlar. Bir gün çek ve senetlerini ödeyemedikleri için evlerine haciz gelmemiş. İflası yaşamamışlar. Zarardan dolayı kepenk kapatmanın ne olduğunu hiç anlamamışlar. Dolayısıyla da alıyorlar ellerine hesap makinesini, vergiyi şu kadar artırırsak bu kadar gelir elde ederiz, şuna şu kadar zam yaparsak bu kadar kaynak elde ederiz gibisinden memurca çözümler dışında ne bir ufukları var, ne de mecalleri! Ben iddia ediyorum, bir simit satıcısı bile, işin içinde olduğu için ekonomiyi bunlardan daha iyi bilir."

Bu açıdan bakılırsa, Tibuk tam anlamıyla hayatın içinden gelen biri. Acısıyla-tatlısıyla, zenginliğiyle-yoksulluğuyla hayatın çemberinden tam anlamıyla geçtiğine inanıyor. Birazdan onun yoksulluk dönemlerine değineceğiz ama onun şu ifadeleri bile başlıbaşına çok şey anlatıyor:

"Bizim evimizde genelde lahanadan başka yiyecek olmazdı. Etin yüzünü zaten görmezdik de, eğer lahananın içine ko-

nacak yumurta bulunmuşsa, et bulmuş gibi sevinirdik. Hiç unutmam; bazen babamın canı yumurta çeker. Evde de, diyelim bir tek yumurta var. Biz görmeyelim diye annem bizi komşuya gönderirdi!"

Tibuk'un kendi hayatından verdiği bir çok örnek; konunun anlaşılması açısından, muhatabına olayı bam telinden kavratırcasına canlı tablolar yaşatır.

Garsonun Gözüne Bakabilmek...

Yine Cem Toker, kendisini LDP'li yapan bir olayı şöyle anlatıyor:

"Başkanın bir konuşmasını dinliyordum. İşsizliğin ne menem bir dert olduğunu anlatıyordu. Aynen şöyle dedi: 'İşsiz insanların kahvehanelerde garsonla gözgöze gelmemeye çalışması çok dramatiktir. Düşünün adam işsiz. Cebinde sadece bir çay parası varken kahvehaneye gider. O çayını öylesine ağır ağır, adeta bitirmemeye çalışarak içer ki, içme mi koklama mı olduğunu anlayamazsın. Bu arada aralarda dolaşan garsonla kesinlikle gözgöze gelmemek için çabalar. Çünkü garsonun 'bir çay daha alır mısın' sorusu onun yüreğine ve onuruna inecek bir baltadan farksızdır. Siz hiç garsonun gözüne bakamama duygusunun yakıcılığını yaşadınız mı arkadaşlar? Ben yaşadım!'"

Cem Toker devam ediyor:

"Hiç bir parti liderinin işsizliği bu kadar somut ve yüreğinde hissedercesine anlatabildiğine şahit olmamıştım. O saat orada partiye girme kararımı verdim."

Tibuk, "iş hayatında en çok nefret ettiğim şey, bir çalışanı işinden çıkaracağımı ona söylemektir" diyor. "Bunun kadar lanet bir şey yoktur hayatta ama bazen işçi çıkarmak da hayatın gerçeğidir. Ben çoğu kez bu işi hep başkalarına ihale etmişimdir."

Eyvah, Yoksa Adam Gitti mi?

Bir konuşmamızda da parasızlığın ve yoksulluğun insana yaşattığı ve çokca karşılaştığı kahredici bir duyguyu, yine bir kahvehane örneğiyle bana şöyle anlatmıştı:

"Cebimde çay parası bile yok. Bir tanıdık kolumdan tutar çay içmek için kahveye götürürdü. Ben tam çayımı içerken adam ayağa kalkıp bir yere gitmez mi? İlk anda 'eyvah yandım, garsona çay parasını nasıl ödeyeceğim, ya geri gelmezse' diye hafakanlar geçirirdim. Halbuki adam gitmemiş sadece tuvaleti gelmiş de kalkmıştır. Onun her kalkışı kabus olur, parasız insan için!"

Söz kahvehanelerden açılmışken söyleyelim ki; Tibuk, ülkemizdeki kahvehaneleri en az fabrikalar kadar hatta onlardan daha fazla önemsiyor.

"Çünkü" diyor, "Kahvehaneler halkımızın rahatladığı, rehabilite olduğu, stres attığı mekanlardır. İnsanlar sabah akşam hep ciddi şeyler düşünüp ciddi takılmak zorunda değil. İnsanların ara sıra rahatlamaya, belki boş şeylerle oyalanmaya da ihtiyacı var."

Bu genel girişten sonra şimdi biraz da kronolojik bir yapı içinde Tibuk'u Tibuk yapan karakteristik özelliklerin ötesinde nasıl bir hayat arkaplanı bulunduğunu, yine onun ağzından ve anekdotlarla anlatmaya çalışalım.

Amacımız klasik bir biyoğrafi vermekten ziyâde, Türkiye'nin bu en renkli ve özgün politikacısını, onun kişiliğini oluşturan yaşam koşullarını veya olayları irdeleyerek tanımaya, anlamaya ve anlatmaya çalışmaktan ibarettir.

Kuşkusuz hayatı da kendisi gibi renkli olan Tibuk'un yaşadığı tüm renkli olayları yazmaya kalkarsak sayfalar yetmez. Bu nedenle biz, belki de bencilce bir öngörüyle, sadece önemli gördüklerimizi anlatmakla yetineceğiz.

2. Bölüm
Portre

Verilmeyen Kız Kaçırılır!

1946 yılında Rize'nin Fındıklı ilçesi, Arılı köyünde doğar Tibuk. Babası Tibuki ailesinden Muhammed Tibukoğlu'dur. Annesi ise Ustabaşı ailesinden Fatma'dır.

Babası genç yaşta kan davasından hapse girmiştir. Nasıl olsa vurulur, kız dul kalır diye düşünüldüğü için, hapisten çıktıktan sonra kimse ona kız vermeyince, 14 yaşında Fatma hanımı kaçırmış ve bir daha hapse atılmıştır! Büyük olaylar çıkmış, kıyamet kopmuştur. Babasının hep minnetle andığı; zamanın Müdde-i Umumîsi, yani savcısı Osman Kavrakoğlu, -ki sonradan Demokrat Parti'nin ileri gelenlerinden olup 10 yıl milletvekilliği yapmıştır, 60 İhtilali'nde idama mahkum olan 15 kişiden biridir- babasını hapisten kurtarmak ve annesiyle evlendirmek için çok uğraşmıştır. Bir yandan Fatma Hanım'ın ailesi ile sulh görüşmeleri yapmış bir yandan da Fatma Hanım'ın yaşını büyültmeye çalışmıştır. Sonunda Muhammed Bey'le Fatma Hanım evlenecektir ve Tibuk'un babası sık sık 'Herkes 10 gramlık yüzükle evlenir, ben üç kiloluk kepçeyle evlendim" diyecektir.

Tek Parti Öyküleri

Tibuk, Türkiye'nin çok partili hayata geçtiği bir yıl da doğmuş olsa da, tek parti döneminin dilden dile anlatılan öykülerini çocukluğunda çok dinlemiştir.

"Sefalet ve ve fakirliğin yanı sıra, dönemin tek parti istibdatını da çok dinlemişimdir büyüklerimden. Köylüler yolda jandarma gördüğü zaman yolunu değiştirir, ortalıkta görülmemeye çalışırlarmış, ne olur ne olmaz diye. Çünkü her an bir kaç tokat ya da hakaretle karşılaşmak mümkünmüş!"

Annesi gübre yapmaktan tarlada çalışmaya kadar çok çocuklu ve tabii, kaynanalı bir Karadeniz kadınının ağır koşullarında yaşamış. Kocanın evde pek bir iş üstlenmediği bir süreçte yıpranmış tabi.

Hovarda Dede

Burada Tibuk'un dedesinden de söz etmek lâzım:

Dede çok eşli, çok çocuklu, ilginç bir adammış. Bilinen üç eşinden biri; Besim Tibuk'un da doğduğu Arılı köyünde, ikincisi yine Fındıklı'nın bir başka köyünde, üçüncüsü ise; Arhavi'de yaşarmış. Yörenin tanınmış kaçakçılarındanmış. Tibuk'a göre, çok muhtemeldir ki; Batum'da ve yol üstündeki başka başka yerlerde, başka hanımları, başka evleri de vardı. Kazandığı parayı içki ve kumarda yer, üç karısı ve bunlardan olma yirmiden fazla çocuğuna harçlık bile vermezmiş. Aileler fındıklıklardan elde edebildikleri gelirle geçinirlermiş.

Tibuk, "Sürekli beyaz bir at üzerinde dolaştığı söylenen bu ilginç adamı, maalesef hatırlamıyorum." diyor.

Çocukluğu gerçek bir yoksulluk ve sefalet içinde geçer Tibuk'un. Yoksul aile çocuklarına has buruklukları, özlemleri fazlasıyla yaşar. Hele bir "tavadan oyuncak" hikayesi vardır ki, dramatik olduğu kadar komiktir de.

Alın Çocuklar; Bu Tava Sizin!

Çocukluğunda hiç oyuncağı olmayan Tibuk, sünnet törenlerinde toplanan 15 lira ve ağabeyi ile birlikte hemen bir oyuncakçıya gider ve suda yüzen bir oyuncak satın alır. An-

nesi, oyuncağı görünce kıyameti koparır, "Bu kadar çok para buna verilir mi?" diye. İkisine de temiz birer dayak çektikten sonra gidip oyuncağı iade eder. Oyuncağın parasıyla da bir tava satın alır ve Küçük Besim'le ağabeyine, "Bu sizin!" der. Çocuklar paralarına el konmasına ve alınan bu tavaya ne kadar itiraz etseler de işe yaramaz. Hele bir de anneleri; "İsterseniz tavayı ortasından kesin" diyerek, onları oyalamaya çalışmaz mı?!

Siyasette cesur konuşmalarıyla tanınan Tibuk'un bu özelliğini henüz bebek sayılacak döneminde de gösterdiğini yine onun ağzından dinleyelim:

"Bir iki yaşıma kadar obur ve dolayısıyla, şişman bir çocukmuşum. Annem anlatır; bir yaşımdayken atmacanın yumurtalarını bile çalıp, yermişim. Malum, atmaca son derece yırtıcı bir kuştur; yumurta ve etle beslenir. Gidip o yumurtaları çalarmışım. Artık, oburluktan mı, cesaretten mi bilinmez! Sonraları ise hep sıska denecek kadar zayıftım."

Size Amca Diyebilir miyim?

Tibuk ilkokulu Murgul'da okur. Murgul'a ilkokul yeni açılmıştır. Bu nedenle 20 yaşında sakallı-bıyıklı hatta bir çoğu evli adamla aynı sınıfı paylaşır.

Çocukluğunda garsonluk ve ayran satma işleri yapması, Tibuk'un ticaret hayatına dair ilk deneyimlerini oluşturur belkide. Okul ünite dergilerinin parasını kendi harçlığına katıp çocuksu bir zevkle yiyen Tibuk, daha sonra "babam duyarsa dayak yerim" korkusuyla amcasının kahvehanesinde garsonluğa başlar.

Garsonluk yapmak ona zor gelmemiştir. Hâlâ da çok sakar olduğunu itiraf eden Tibuk, -ki kitap öncesi son buluşmamızda da kola bardağını çarpıp kırdı, masasını epey ıslak hâle getirdi- habire bardak kırıyodur. Sonunda "garsonluğun eksik olsun!" derler ona.

Ertesi yaz bir de ayran satma girişimi olur. Kendisinden dinleyelim:

"Yazları Fındıklı'ya giderdik. Ailem yine Fındıklı'ya gitmek üzereyken, ben Murgul'da kalıp ayran satacağım diye tutturmuştum. İneklerimiz vardı. Sütünden önce yoğurt, sonra da ayran yapıp, satardım. Geri dönüp baktığım zaman, bu tecrübenin bana önemli bir anlayışı, müşterinin ne kadar önemli olduğu anlayışını kazandırdığını görüyorum. Müşteriyi memnun edememiş ve günün sonunda elinde ayran kalmışsa, ertesi gün satamıyordun; ekşimiş oluyordu! Bu işi, garsonluk gibi mecburiyetten yapmamıştım. Garsonluğu kaza ile harcadığım okul parasını çıkartmak için yapmıştım ki; dönüp buna da baktığımda, üzerimdeki olumlu etkisini görüyorum.Örneğin, tüm garsonlara bugün bile son derece yumuşak, hoşgörülü ve nazik davranır; yanımda garsona bağırana, çıkışana çok kızarım. Malûm, insanlar en kolay ve en sık garsonlara kızar, çıkışırlar. Belli ki; o kısacık tecrübe, bana garsonluğun ne kadar zor bir iş olduğunu öğretmiş."

Topu Olan Oynar

Tibuk ilkokulda bir yandan çoğu erkek gibi sınıfındaki bazı güzel kızlara platonik aşklar besleyerek duygu yoğunluğunu artırırken, bir yandan da acımasız dünyanın gerçekliği içinde para kazanmanın, bir şeylere sahip olmanın getirdiği avantajları gözlemleyebiliyordu. Ortaokuldayken ilk defa gerçek bir futbol topuna sahip oluşu, arkadaş çevresinde daha farklı bir ilgi hâlesi meydana gelmesine neden olmuştu.

Top sahibi olmanın itibarını çok arttırdığını hissedebiliyordu. Çünkü kötü bile oynasa, topun sahibi olduğu için futbol maçlarında hep takıma alınıyordu! Bu top bir maç sırasında dereye uçar. Topa vurarak dereye uçmasına neden olan arkadaşıyla uzun uzun peşinden koşarlar. Arkadaşı, gecenin bir saatinde dereye girip, boğulma tehlikesi bile geçirir ama top gitmiştir tabii!"

Ortaokul 1 ve 2. sınıfı Murgul'da okuyan Tibuk, 3. sınıfı Kars'ta okur. Hep sınıf birincisidir; o zamanın deyimiyle leyl-i meccani (parasız yatılı) sınavlarını kazanmıştır ve en yakın okul da Kars'tadır.

Ahırdan Bozma Okul

Kars Lisesi o yıllarda tam bir yoksulluk ve sefalet görüntüsü içindedir:

"Kars Lisesi tam bir sefalet içindeydi. Okul binası Kars Çayı üzerinde, ahırdan bozma bir yerdi. Altta derslikler, üstte çatıda ise öğrencilerin kaldığı yatakhane vardı. Yatakhanede 70 kişi aynı koğuşta yatıp, kalkardık. Yemekler ise inanılmayacak kadar kötüydü. Düşünebiliyor musunuz, sınıfa girdiğim ilk gün içerideki kokudan kusmuştum! Sonra alıştım tabii. İlk gün okula gayet temiz, tertipli bir şekilde, başımda şapkam ile gitmiştim. Sınıfımdaki iri yarı ve yaşça benden çok daha büyük adamlar şapkamı alarak, top yapıp oynadılar. Hiç sesimi çıkartmadım. Anladım ki; ses çıkartacak olursam dayağı yiyeceğim! Sınıfta yeterli sıra yoktu. Ögrenciler iki kişilik sıralara üçer üçer sıkışarak oturuyorlardı. Bu da yetmezse, baska sınıflardan sıra çalıyorlardı. Sınıftaki sıralar o kadar sıkışık, o kadar birbirine yakındı ki; tahtaya kalkmak için aralarından geçmek neredeyse imkansızdı. Tahta ile en öndeki sıra ve kürsü hep dipdibeydi. Oturacak yer bulamadığım için kitaplarımı sınıfın arkasındaki kalın duvarın pencere kasasına koymuş, dersleri ayakta izler olmuştum. Kimsenin beni iplediği de yoktu!"

Kısa sürede sınıfın en başarılı öğrencisi olur ve herkes onu sınavlarda kopya çekmek için yanına oturmaya zorlar. Ancak normalde yaşam hiç de kolay değildir Kars'ta.

Çişten Buz Blokları

"Kars'ta yaşam gerçekten çok, çok kötüydü. isteseniz bu kadar kötü şartları bir araya getiremezdiniz. Örneğin, tuvalet

büyük bir sorundu.Tuvalete çişinizi yaptığınız zaman hemen donar, önceden yapılmış ve donmuş olan çişlerden buz blokları oluşurdu. Bu bloklar zamanla o kadar büyürdü ki, dev kitlelerinden tuvalete giremez olur, çişinizi koridorlara yapardınız. Koridorlar sari çiş lekeleri ile doluydu. Büyük abdestinizi ayrı bir yere yapmak zorundaydınız. Çünkü; çişinizi yaptığınız yere yapmaya kalkarsanız, tuvaletler büsbütün girilmez olurdu. Buzdan çiş blokları Mayıs'ta çözülmeye başlar, tabii dayanılmaz bir de koku yayardı! Kars'ta kar hem erken yağar, hem de hemen donarak aylarca yerde kalır. Her şey donduğu için su ihtiyacını karşılamak da büyük sorundur. Kars Çayı'na gider, donmuş suda delikler açarak, şişelerimizi içeri sarkıtıp, doldururduk. Sudan çıkan şişelerin üstü anında donardı. Hemen elimizle temizler, içi de donmasın diye, koltuğumuzun altına sıkıştırıp, okula dönerdik. Hoş, kaldığımız yatakhanenin ısısı da sıfır derecenin üstünde değildi ya!"

Hoş Geldin Bit, Yaşama Sırası Sende

Ve bitlenir Tibuk:

"Evet, bitlendim. Üstelik o güne kadar bit nedir onu da bilmezdim. Sürekli kaşınıyor ama, ne yapmam gerektiğini de bilemiyordum. O soğukta temizlenmek de kolay değildi. Sonunda, yatakhanenin penceresinden çatıya çıkarak tüm elbiselerimi kara gömüp, yıkanmış; temiz elbiseler giyerek, bitten kurtulmuştum!"

Ortaokulu tamamladıktan sonra yazı Murgul'da ailesinin yanında geçiren Tibuk, liseye Artvin'de başlar. Lise 1'i bitirdiğinde babası Adapazarı'nda bir ihale kazanınca İzmit'e taşınırlar. Ne var ki 27 Mayıs ihtilali olmuş, tüm ihaleler iptal edilmiş, babası elinde bir hızar makinası ile kalakalmıştır:

Bu dönemde babasının ekonomik durumunun daha da kötüye gittiğini artık iyice hissediyordur. Eski, ahşap bir evin küçük bir dairesinde oturmaktadırlar. Öğlen yemeklerinde

babasına gider ve birlikte üzüm, beyaz peynir ve ekmek yerler. Tibuk, o tad bugün bile damağımdadır" diyor.

Lise 2'yi İzmit Lisesi'nde okuyan Tibuk, burada da çok başarılı bir öğrencidir. Aynı zamanda ikna edici bir hatip! Çünkü harıl harıl kitap okumakta, okulda katıldığı bütün münazaraları kazanmaktadır.

Aziz Nesin Okumanın Yan Etkisi

Lise ikinci sınıfı okuduğu yıl babası aileyi alarak, Murgul'a geri dönmeye karar verir. O, yazı İzmit'te çalışarak geçirmek istediğini söyler; kabul edilir. Lise Müdürü'nün yardımı ile iş bulur. Müdür; onu çok seven, çok tonton bir insandır. SEKA Muhasebe Müdürü ve yardımcılarının çocuklarına ders vermeye başlar. Derken, aynı Muhasebe Müdürü onu SEKA'nın iskele inşaatını yapan müteahhite tavsiye eder. İşveren olarak onun bu tavsiyesi çok önemlidir. Müteahhit, Muhasebe Müdürü'nü kıramayarak, Tibuk'u depo memuru olarak ayda 250 lira ücretle işe alır. İşi, depoya gelen malzemenin kaydını tutmaktır.

Kendi deyimiyle o dönemde "deliler gibi" okur Tibuk. Tolstoy, Dostoyevski gibi Rus klasiklerini, Hugo'yu, Steinbeck'i, Hemingway'i, Varlık Yayınları'ndan çıkan tüm romanları bu dönemde okur. Okuması kendiliğinden ona bir üstünlük, liderlik sağlıyordur arkadaşları ve öğretmenleri arasında. Gözlerinin bozulması da bu döneme rastlar. Hatta okuma tutkusu bir keresinde onu işinden edecektir neredeyse. Nasıl mı?

Okuduğu bir öyküsünde Aziz Nesin, sürekli patronunun tersine gitmesine rağmen, patronu tarafından çok sevilen bir adamdan söz etmektedir. Okuduklarının etkisinde kalan Tibuk, bir gün bakar ki patron geliyor, herkes teyakkuzda, hazır olda beklemekte. O ise hiç aldırış etmeyerek depoda gazetesini okumaya devam eder. Patron gelir, içeri bakar ve o-

na öyle bir bağırır ki! Patron, işten atmaya kadar götürür kızgınlığını. Allahtan, araya girerler. "Bu adam Muhasebe Müdürü"nden torpilli." filan derler de, kovmaktan vazgeçer adam.

"Bu iyi bir dersti" diyor Tibuk. "Böylece, anladım ki; öyle depo memuruyken filan patrona hava atamazsın!"

Yarım Porsiyon Yemek, Tam Porsiyon Uyanıklık

Lise 3. sınıfı da İzmit Lisesi'nde okur Tibuk. Sonbahar gelip de, okul açılınca SEKA'daki işinden ayrılmak zorunda kalır ama ders vermeye devam eder. Ders vererek kazandığı para yetmiyordur. Ailesi bazen yardın ediyor bazen edemiyordur. Biriktirdiği para ile o aralar aldığı bir "imperteks"i hiç unutmaz. Bütün kışı o ince ceketle geçirmiştir. Yemeklerini dışarıda yemek zorundadır. Parasızlığın adeta zoraki dayattığı cin fikirliliği de elden bırakmaz. Lokantaya gider, hep yarım porsiyon yemek sipariş eder. Neden mi? Çünkü, yarım porsiyonlar, her zaman dörtte üç porsiyon olarak gelmektedir!

Küfürü Eden Parayı Öder

O yıllara ait güzel anılarından biri de küfüre karşı mücadele fonu oluşturmalarıdır:

"Arkadaşlar arasında küfürlü konuşmak adettendi! Bir gün ortaya bir fikir attım ve dedim ki, "Bu böyle olmuyor. Küfür başına 25 kuruş ceza keselim. Parayı ben toplarım." Kabul ettiler. Öyle oldu ki, herkes birbirini ispiyonlamaya ya da sırf küfür etsin diye kızdırmaya başladı. Kim küfür etse, kimin küfür ettiği haberi gelse, yatırıp parasını alıyor, kumbaraya atıyorduk. Zamanla hepimiz küfür etmekten vazgeçmiştik ama, hasılat da kesilmişti!"

Ankara'nın Dönüşü de Güzel Değil

İzmit Lisesi'ni birincilikle bitirmiştir. O sıralar AFS (American Field Service) için mülakata gelirler. AFS bir öğrenci mübadele teşkilatıdır. Lise son sınıfı bir yıl daha okuma pahasına ABD'ye gitmeye karar verir ve AFS imtihanına girerek kazanır. ABD'ye gitmeye karar vermiştir ama, ne parası vardır, ne doğru dürüst giyeceği! ABD'ye gidişi tam bir maceradır ve müthiş stresli günlere mal olmuştur ona!

1962'nin Haziran ya da Temmuz ayıdır. Pasaport almak için Ankara'ya gitmiş, pasaportu almıştır ama, beş parasız kalmıştır. Cebinde sadece 10 lira vardır. O zamanlar bu paranın değeri, Ankara-İstanbul arası ucuz bir otobüsün bilet parası bile değildi. Aklına, kendi köyünden ve uzaktan da akraba olduğunu bildiği bir doktorun Hacettepe Üniversitesi'nde çalıştığı gelir. Uğrayıp ondan para istemeyi düşünür:

"Nasıl cesaretimi topladığımı, Hacettepe'ye nasıl gittiğimi, içim içimi yiyerek, kapıda adını nasıl anons ettirdiğimi bugün gibi hatırlıyorum. Suratında, "ne var, ne istiyorsun?" gibi lanet bir ifade ile geldi. "İşte, Amerika'ya gideceğim..." filan diye başlayacak oldum. "Güzel. Eeee?" dedi. Öyle caydırıcı bir tavır içindeydi ki, para filan isteyemeden dönmüştüm. İsteyeceğim para da topu topu 50 lira idi ama yine beceremeyip, cebimdeki son 10 lira'yı da otobüse vererek, aç bi ilaç İstanbul'a dönmüştüm."

İstanbul'a dönüşünde babasının, ağabeyinin bir arkadaşı ile kendisine para göndermiş olduğunu öğrenmiş, sevinçle parayı almaya gitmiştir ama, ağabeyinin arkadaşı da parasızdır ve gelen parayı afiyetle yemiştir! Kalan beş doları ona verir.

Macera Dolu Amerika

Bir şekilde uyduruk bir bavul ayarlayan Tibuk, cebindeki 5 dolarla ABD yolculuğuna çıkar. "Sevenseas" adlı gemideki kamarasına yerleşir ama odayı yapana 2,5 dolar, garsona 2,5

dolar derken, cebindeki beş dolar da gider. Daha ilk günden meteliksizdir.

"İnsan böyle parasız kalınca arkadaşı da olsa kimseden, hiçbir sey isteyemez oluyor" diyor Tibuk. "Nitekim, aynı kamarayı paylaştığım çocuktan traş takımını bile isteyememiş, sormadan alıp, tuvalette traş olurken yakalanmıştım. Allah'tan sakalım az çıkıyordu da, bir traş ile yolculuğu idare edebilmiştim. ABD yolculuğu pek çok yönü ile hayatımın hiç unutamayacağım kadar stresli olaylarından biri olmuştur."

Her Sakallı Dede Değil

ABD'de bir ailenin yanında kalır Tibuk. AFS ögrencisi olarak, ayda 17 dolar almaktadır. Bu az bir paradır ama idare etmektedir. Buna ek olarak Amerikalı "kardeşiyle" araba yıkar, bahçelerde meyve toplar ufak tefek paralar kazanmaya çalışır.

Tibuk, her nedense, California'da yanlarında kalacağı ailenin zengin olduğunu düşünmektedir. Dahası, her Amerikalı'nın milyoner olduğunu zannetmektedir. Hiç de öyle olmadığını anlaması uzun sürmez. Yanında kaldığı ailenin reisi marangozluk hocası bir Alman göçmenidir. Mütevazi ve muhafazakar Hofmannlar ailesi! Dört çocukları vardır. Tibuk, çocuklardan yaşıtı ve sınıf arkadaşı olan Steve ile aynı odayı paylaşır ve zaman içinde çok iyi arkadaş olurlar. Aile de onu çok sever.

Boş Bavul

Ancak ailenin yanına boş bavulla vardığı ilk gün çok utanmıştır. Aile, bavulunun boş olduğunu görünce şaşırmış; Tibuk da hemen bir yalan uydurarak, giysilerini temizleyiciden zamanında alamadığını söylemiştir. Bunun üzerine konu komşuları dahil herkes, evindeki tüm kullanılmış giysileri getirir, o da uygun olanları seçer. Ne kadar ezildiğini söyle-

meye hacet yoktur! Bu eşyaları Amerika'dan döndükten sonra bile kullanmaya devam eder. Aile ona yaptığı bu yardımı yerel gazete aracılığı ile tüm kasabaya duyurur. "Besim geldi, üstü başı yoktu, biz giydirdik" gibi yazılar çıkar yerel gazetede. Bu onu daha da üzüp kahreder ama ne diyebilir ki! Ne ki bu reklamlar, ailenin bulunduğu küçük toplumda kendisine itibar kazandırmak için seçtiği bir yoldur! Bir yabancı öğrenci olarak Tibuk'u da, yaşadıkları 5000 nüfuslu tarım kasabasına prestijlerini artırmak için davet etmişlerdir! Gerçekten de, bu yolla kasaba sosyetesine girmişler, sık sık yemeklere, toplantılara davet edilir olmuşlardır.

Her Öğretmen Biraz Sosyal Demokrattır

Tibuk, okulda öğretmenleriyle arada sırada politik tartışmalara girer. Dönemin, Amerika'da idam cezasının kaldırılması, kürtajın serbest bırakılması, Çin'in Birleşmiş Milletler'e alınması gibi önemli konularına sol açılımlar getirir. Malum, 1962 ve 1963 Türkiye'de sol görüşün yeni yeni filizlendiği yıllardır ve çoğu genç gibi Tibuk da bu yıllarda sosyalist görüşlerin etkisi altındadır. "Bu kadar çok ekmek fabrikasına ne lüzum var? Tek bir ekmek fabrikası olsun, yeter!" ya da, "Bu kadar reklam gereksiz! "gibi laflar ederek Amerikalılara Amerikan sistemini eleştirir. Tibuk'a göre öğretmenler dünyanın her yerinde, her zaman biraz sosyal demokrattırlar, bu durum Amerika'da da aynı olduğu için sosyalist fikirleri öğretmenlerinin hoşuna gider.

Haydaaa Bre Pehlivan

Tibuk'un ABD anıları denilince o ünlü ve tirajikomik "güreş hikayesini" anmamak olmaz.

Kendisinden dinleyelim:

"Evet, halime çuluma bakmadan güreşçiliğe soyundum oralarda. Malum, Amerika'da lisede spor çok önemlidir. Her-

kesin bir sporu seçmesi ve ciddiyetle yapması beklenir. Kimi Amerikan futbolunu, kimi beyzbolu, kimi tenisi, kimi basketbolu seçer ve seçtiği sporu hakkıyla yapmakla yükümlüdür. Türküm ya, ben de milli sporumuz olan güreşi seçeyim dedim. Bir de gittim, baktım ki; okulun en geri talebeleri, en iri yarı çocukları güreşi seçmişler ya da bunlar güreş için seçilmişler! Herkes Türkler'i büyük güreşçiler olarak biliyordu. Bana da "gel bakalım" dediler, "bize, bir-iki numaranı göster! "Oysa, güreşten hiç anlamıyordum. Lisede en çok birbirimizle dövüşmeyi öğrenmiştik. Güreş hocası gelip, Türk milletinin güreşteki başarılarını övdükten sonra beni öperek, "haydi bakalım!" deyince ne yapacağımı şaşırmıştım. Karşıma da zebellah gibi birini çıkardılar. Kafakol diye bir şey duymuştum ama, nedir bilmiyordum. "Herhalde" diye geçiriyordum içimden, "kafayı ve kolu tutacaksın!" ve dalıyordum iri yarı rakibime ama, adamı yerinden bile kıpırdatamıyordum. Enseden tutmak istiyorum, adam şöyle bir silkindi mi elim boşta kalıyor. Güreşi, antrenmanlara bir iki ay devam ettikten sonra bıraktım!"

Unutulmayan Acı

Tibuk, ertesi yıl Türkiye'ye döner. Babasının kanser olduğunu öğrenir. Hastalık bütün vücuda yayılmış ama kendisinden gizlenmiştir besbelli. Babasının günden güne gözlerinin önünde eriyip gitmesi ruhunda tarifi imkansız acılara yol açar.

Öldüğü günün sabahı babası kendisine takılan bütün serumları çıkartıp atar. Dur demeye kalmadan eliyle ben artık gidiyorum der gibi bir işaret yapar ve Besim Tibuk'un kucağında ölür. Bu, Tibuk'un ömrü boyunca yaşadığı acıların en büyüklerinden biri olarak kalacaktır.

Veremliden Farkım Yoktu

Babasını toprağa verdikten sonra İstanbul'a döner. Yine çok parasızdır. Üniversite okumak istemektedir. Önce İstanbul Eczacılık Fakültesi imtihanına, sonra da Ankara Siyasal Bilgiler ve hukuk fakülteleri imtihanlarına girer. Hepsini kazanır ama, İstanbul'da Eczacılık Fakültesi'ne devam etmeye karar verir. Dil bildiği için Amerikan Dersanesi'nde mütevazi bir iş de bulur kendine. Bir süre sonra anlar ki eczacılık ona göre değildir. Siyasal Bilgiler okumaya karar verir. Yeniden üniversite sınavlarına girmeyi düşünürken, bir tesadüf eseri, ilk girdiği sınavda kazandığından dolayı Siyasal'da halen kaydının bulunduğunu öğrenir. Derhal Ankara'ya varır, öğrenci bürosuna gider, kendini tanıtır.

Gerisini Tibuk'tan dinleyelim:

"Bana baktılar, baktılar ve, "evladım, sen neredesin? Kaydını sildik artık!" dediler. Hemen bir yalan uydurdum ve "Verem oldum. Uzun süre memlekette tedavi gördüm. Yeni iyileştim ve ancak gelebildim" dedim. Aslında bana bakanın bu yalana inanmaması mümkün değildi! Gıdasızlıktan ve bakımsızlıktan çiroz gibiydim. Üstüm, başım perişandı! Sanırım inandılar ve beni dekan'a gönderdiler. Dekan'a da aynı yalanı söyledim. Adamcağız pek üzüldü ve bana, "bir hafta evvel kaydını silmiştim ama, seni tekrar kaydederiz" dedi."

Hay Allah, Dalgınlığıma Gelmiş

Mülkiye'de de kısa sürede öğrencilerin ilgi odağı haline gelir Tibuk. Tek bir blucin, iki t-shirt ve iki-üç çift çorap dışında hiç bir şeyi yoktur. Bazı günler sağı solundan farklı çorapları giymek zorunda kalır. Millet yanlışlıkla giydiğini zannedip, gösterince, "ya, öyle mi? Hay Allah! Dalgınlığıma gelmiş" der. Derken, imtihanlar başlar. "Nasıl geçti Besim?" diye soranlara o, "iyi geçti" dedikçe herkes güler. İmtihanlar biter bitmez, sonuçların açıklanmasını beklemeden İstan-

bul'a, Amerikan Dershanesi'nden aylık izinle ayrıldığı işine döner. Sonuçlar bir ay sonra açıklanır. 550 kişilik birinci sınıftan sadece 50 kişi Haziran'da doğrudan geçmiştir ve bunlardan biri de Besim Tibuk'tur.

1964 yazında İstanbul'da tercüman rehberlik kurslarına yazılır. Aynı yaz rehberlik belgesi alır. Kurs süresince bir yandan da çalışıyor; Florya Kampı'nda gündüz müdürlüğü, Amerikan Dershanesi'nde gece görevi yapıyor, bu arada beş ayrı öğrenciye de ders veriyordur. Hayatı kendi deyimiyle tam bir curcuna içinde geçmektedir. Aile maddi bakımdan perişan durumda olup zar zor geçinmekte, Tibuk az da olsa onlara biraz maddi katkıda bulunabilmektedir. Zor günlerdir. Bugün de devam eden kronik başağrıları o sıralarda başlamıştır.

Biz Sizi Ararız

1964'ün son Siyasal Bilgiler'e devam etmek üzere Ankara'ya gider ve fakültenin hemen arka sokağındaki bir yurda yerleşir. Yanında yine çok az para vardır ve yine bir iş bulması gerekmektedir. İş bulmak için Ankara'da otuz, kırk yerde reddedildikten sonra, Kavaklıdere'de, kapısında büyük harflerle "AID" (Amerikan Uluslararası Yardım Teşkilatı) yazan bir yere müracaat eder. Onu personel bölümüne yollarlar ve bir form doldurttuktan sonra biraz da daktilo yazdırıp, "gerekince ararız" derler. Müracaat eden herkese aynı prosedürü uygulamaktadır. Bir uyanıklık eder ve gayet nazik bir şekilde oradaki amire, "efendim, benim çok boş vaktim oluyor. Üniversiteden sonra buraya gelip, hem daktilo yazmak, hem pratiğimi geliştirmek, hem de buradaki dergileri okumak istiyorum. İzin verir misiniz?" der. Bu davranışı adamın çok hoşuna gider ve ona "tabii, gelebilirsin" der. İşi alır ve o vesileyle DİE'ne geçer. Oradaki yabancı personele tercüman gerekmiştir çünkü. Maaşı yılda 16.000 liradır ama eline geçe-

nin bu olmayacağını acı şekilde öğrenecektir. İlk maaşını almaya gittiğinde eline 850-900 lira civarında bir para verilince çok şaşırır ve itiraz ederek, eline ayda 1200 küsur lira geçmesi gerektiğini söyler. Hesabı gösterirler ve ona vergi kesintisinin ne olduğunu anlatırlar.

Gerisini ondan dinleyelim:

" Bunu aklım almamıştı. Çünkü, ben zaten devlete çalışıyordum. Yani devlet memuruydum. Devletin benden, kendi memurundan vergi alması da ne demek oluyordu? O gün bugün bu vergi meselesine çok kafa yorarım!"

Beyaz Geceler'i Okumuş N.'ye Büyük Aşk

DİE'de çalıştığı dönem, Tibuk'un çok büyük bir aşk sarsıntısı geçirdiği bir dönemdir aynı zamanda. DİE'ye Kasım ayında giren Tibuk, Mayıs ayında çıkıp İstanbul'a gelmek üzeredir. Yanında çalıştığı Mr. Liberman -Bu adam DİE'nin o zamanki başkanı Sabahattin Alpat'ın baş danışmadır- yeni bir sekreter almaya niyetlenir. N. adında bir kızcağız çıka gelir. Hem de Dostoyevski'nin Beyaz Gölge'sini okumuş bir kız! Tibuk'u dinleyelim:

"Bir de baktım, rüya gibi, çok güzel bir kız çıkageldi ve heyecanla bana patronun kendisinden bir yazı yazmasını istediğini ve nasıl yazacağını bilmediğini söyledi. Tabii, hemen centilmen bir Türk erkeği olarak yardımcı olup yazması gereken yazıyı daktiloda ben yazdım ve işe alındı. İşin, gücün zaten az oldugu bu ortamda N. ile sohbet etmek için bol vaktim oluyordu. Hangi yazardan hoşlanırsın, hangi müzigi seversin gibi klasik konuları konuşur olduk. Derken, bir de ne göreyim? Dostoyevski'nin benim çok sevdiğim Beyaz Geceler adlı bir kitabını o da okumamış mı ve bir o kadar etkilenmemiş mi?! Böylesi bir müşterek de ortaya çıkınca, birlikte çalıştığımız on gün içinde N.'ye öyle bir aşık oldum ki, çılgıncasına!"

Karşılıksız Aşk... Kuruyan Sarı Güller...

Ama, N. ona hiç yüz vermez. Dahası, acımasız bir biçimde flört eder. Hem her dakika gelir konuşur, sohbette birlikte olur, hem de duygusal anlamda hiç yüz vermez. DIE'de havası yerindedir ama, ne üst, ne baş, kendi deyimiyle çiroz gibi bir adamdır! İstanbul'da bütün yazı N.'yi düşünmekle geçirir. Bir ümit Ankara'ya döndüğüde bakar, kızdan yine hayır yok! Yapmadığı kalmaz oysa. Ömeğin, N.'nin ağzından tiyatro lafı çıksa, hemen gidip iki bilet alır ama, hayırsız gelmez!

"Hiç unutmam" diyor Tibuk, "Sarı gülleri çok severdi. Ona gül vereyim diye, cebimde hep sarı gül taşırdım ve vermeme fırsat kalmadan hepsi kururdu. Cebim sürekli olarak kurumuş sarı gül yaprakları ile doluydu. Yıllarca süründüm bu kızın peşinden. Yıllarca her Ankara'ya gidişimde yüreğimin küt küt atması bitmedi! Sonunda N.'ye evlenme teklif etmeye karar verdim ve sırf bu iş için Ankara'ya giderek, beşinci sınıf bir otele yerleştim. Neticede evlenme teklifini güç bela telefonda yapabildim ve tabii reddedildim. Bu aşkın acısı zamanla dindi ama, beni çok, çok uzun süre perişan etti."

Belki de lüzumsuz bir merakla Tibuk'a N.'nin şu anda nerede olduğunu, ne iş yaptığını sordum. 10 yıl önce vefat ettiğini öğrendiğini söyledi!

Biz de bu konuya nokta koyup kaldığımız yerden devam ettik.

Anti-Devletçiliğin İlk Temelleri

Derken yine yaz gelir ve sınavlar başlar. Üçüncü sınıfı da Haziran'da geçmeyi beceren Tibuk DIE'deki işinden izin alır ve yazı geçirmek üzere İstanbul'a döner. Amacı biraz rehberlik yapmaktır. Devlet memuriyeti hiç de cazip gelmemektedir ona. DİE'de yaşadığı tecrübe onda hayalkırıklıkları yaratmıştır. Memuriyetin ve devletçiliğin ne kadar durağan, verimsiz ve israfçı bir yaklaşım olduğuna dair sonrada olgunla-

şacak düşüncelerinin temelleri belki de o dönemde atılmıştır. Bu dönemler Tibuk'un, ülke sorunları üzerine çok düşünüp çok okuduğu bir dönemdir ama iş açısından ise verimsiz sayar.

İstanbul Vezneciler'deki öğrenci yurduna yerleşir. Ucuza gelsin diye, altı kişi bir odayı paylaşmaktadırlar. Çaldığı kapılar yüzüne kapanır. Güzel turist kızların hatırına bedava rehberlik de yapar ama karnını doyurmak zorundadır.

Derken tercüman rehber olarak ilk işini bulur.

Siz Rehber misiniz?

0 sıralarda Topkapı Sarayı'nda saray rehberleri vardır. Şehir turuna çıkmak isteyen turistleri yarım ya da tam gün gezdiren ya da sadece Topkapı'yı gezmek isteyen turistlere yardımcı olan rehberlerdir bunlar. Burada çalışmanın koşulu, hep orada yani, Topkapı Sarayı'nda bulunmaktır. Kokartını takar ve Tibuk da başlar beklemeye. Saray'da ondan çok önce yer edinmiş, yaşlı başlı, dört beş tercüman rehber vardır ve doğal olarak öncelik onlarındır. Öncelik onlarındır ama, Tibuk'a da bir türlü sıra gelmez! Örneğin, bir turist ailesi gelince kıdemlilerden biri alıp gezdirir, ikincisi ikinci kafileyi vs. derken tam sıra ona geldiğinde, ilk tura çıkan rehber geri dönmüş olur ve o bir türlü iş alamaz!

Günlerden bir gün, yaşlı bir adam ile sarışın bir kadın bozuk bir Türkçe ile, "siz rehber misiniz?" diye sorarlar. Hemen atılır ve "evet, buyrun" der. Kısmete bakın ki, kadın, Duthil şirketinin İstanbul Şubesi Müdürü'nün karısı olan Madam Brandel'dir. Duthil İzmir'de shipping ve turizmcilik yapan büyük bir Hollanda şirketidir. Anlaşılan, İstanbul'da bir irtibat bürosu açmışlar ve başına da Madam Brandel ile kocası olduğu belli olan yaşlı beyefendi Mösyö Brandel'i getirmişlerdir. Meğerse o Pazar İstanbul'a bir turist gemisi gelmiş; İstanbul turu için şef rehberlerinden birisi gecikince, Brandel'lerin elleri, ayakları tutuşmuş, grubun başına acilen

bir rehber arıyorlardır. Karaköy'de çat pat İngilizce konuşan Seyfi adında bir şoförü idareten angaje etmişlerdir ama, tur organizatörü cazgır bir adamdır ve doğru dürüst bir rehber bulmaya mecburlardır.

Kötü Rehber Adamı İş Sahibi Yapar

Mr. Brandel ellerine sarılır ve "Lütfen grubu al" diye dil dökmeye başlar. Ne bilsin ki, Tibuk çoktan hazırdır!

Çok sevinir tabii ve "siz hiç merak etmeyin" diyerek işi kabul eder. 48 kişilik bir turist grubu gelir. Önde Seyfi, hep birlikte otobüse binerler. Seyfi, elinde mikrofon başlar anlatmaya. Fakat İngilizce'si o kadar kötüdür ki ve o kadar anlamsız şeyler söylüyordur ki, inanılır gibi değildir. Şehri ve tarihini çok iyi bilmesine, Türk olmasına rağmen, Seyfi'nin söylediklerini Tibuk bile anlayamaz! Mr. Brandel deliye döner.

Ayasofya'da otobüsten inince grubu Tibuk devralır. Turist kafilesini Şadırvan'da toplayıp konuşmaya başlayınca, Mr. Brandel rahatlar. Bizans tarihiydi, Osmanlı tarihiydi derken, grup ağzının içine bakar olur. Onlar ağzının içine baktıkça Tibuk döktürür.

O günü şöyle anlatıyor Tibuk:

"Aslında, bu ilk grup işimde en büyük şansım, işi Seyfi'den sonra devralmış olmamdı! Mr. Brandel çok titiz, çok dikkatli bir adamdı. Sürekli gruba memnun olup, olmadıklarını sorar, grup memnuniyetini dile getirdikçe de bana sarılırdı. Turistlerden hakkımda o kadar iyi şeyler duymuştu ki; akşam beni yakalayarak, bundan böyle birinci rehber olarak çalışacağımı söyledi. Gece turuna da, ertesi günkü şehir turuna da ben çıktım."

Demek ki Hedefini Hep Küçük Tutmuşsun!

Sık sık iş değiştirir Tibuk. Ne yapacağı noktasında çok kararlı değildir. Tek kararı memuriyet yapmamaktır, o kadar.

Rehberlik yaptığı dönemde, Florida'daki arazi ve arsalarını Türkiye'de görev yapan varlıklı Amerikalılar'a satmaya ça-

lışan zengin bir çiftle tanışır Tibuk. Bunlar Tibuk'a şirketin Türkiye temsilciliğini teklif eder. Teklifi kabul eden Tibuk, biraz da muhataplarını ticari yönden kendine hayran bırakmış olmanın gururuyla "benim şimdiye kadar beceremediğim hiç bir iş olmamıştır" der. Aldığı cevap pek keskindir:

"Demek ki hedefini hep küçük tutmuşsun!"

Tibuk, bu sözü ömrünce unutmayacaktır. Kendi deyimiyle zaten hayal kurmayı seven kişiliği, bu söz üzerine hayal dizginlerini iyice koyverecektir.

Hedefi büyültmüştür ama Amerikan şirketinin Türkiye temsilciliği işini de beceremez Tibuk. Satış matış yapamaz. Kime gitse "bir düşünelim bakalım" cevabını alır sadece. Son derece demoralize olur. İşi bırakır tabii. Tekrar turizme yönelir ama ticari arayışlarının da ardı arkası kesilmez.

Ticaretin İlacı Eczanede Bulunmaz

1967'de Fındıklı'ya gider. Memleketine yani. Bakar ki her ilçede eczane var, Fındıklı'da yok. Eczacılık Fakültesi'nden iki arkadaşıyla birlikte bir eczane açar. Derken peşpeşe eczahane açılır Fındıklı'da. 2 yıl kadar süren Eczacılık macerasında epey zarar eder. Ancak zararı aza indirmek için cinliğini de yapar. Dinleyelim:

"Eczaneyi kapatırken bir akıllı iş yaptım ve bir diğer eczacının Ziraat Bankası'nda müdür olan babasına giderek, dükkanı kapatmak, yani rekabeti azaltmak için hava parası istedim ve aldım. Onlar da eczane işletiyorlardı ve durumları hiç iyi değildi. Adamcağız benden dertli çıktı. "Oğluma kaç kere söyledim, burada eczane açma diye. Param, pulum telef oldu" diye başladı ağlamaya ve tabii eczanemi kapatmam için bana hava parasını da verdi. Malları onlara devrederek, işin içinden böylelikle sıyrıldım. Şimdi dönüp bakınca görüyorum ki, çok daha önce kapatmalıymışım eczaneyi. Dükkanı ayakta tutmak için çok uğraşmış olduğumdan, bunu biraz da

gurur meselesi yapmış olabilirim. Oysa, ticarette gururlu olmayacak, hesabi olacaksın, hesap yapacaksın! Bu olay ticaret hayatının bana verdiği ilk derstir. hem maddî, hem de idarî olarak aldığım ilk ders."

Bir çok işe girer çıkar Tibuk. Kah kovulmalar, kah istifalar birbirini izler.

Amerikan Dershanesi'nin yazları işlettiği Sivas Talebe Yurdu'nda gece müdürü olarak çalıştığı işinden ayrılması da hem tirajik, hem komiktir.

Besim Odasına Kız Aldı

Bir geceyarısı güzel bir kız öğenci gelir Müdür Tibuk'a ve "yatağım yok" der. Gerisini ondan dinleyelim:

"Baktım, sekiz kişilik odaya gerçekten de dokuz kişi yazılmış ve kız açıkta kalmış. Yani çifte rezervasyon söz konusu! Ben aynı yerde iki yataklı bir odada kalıyordum. Çaresiz, "gel benim odamda yat" dedim ve o da hiç tereddüt etmeden kabul etti. Yurdun en üst katı Sivaslılar'a aynlmıştı. Diger katlarda ise yabancılar kalıyorlardı. Sivaslılar'ın bütün derdi hotelde kalan yabancı kızları tavlamaktı. Meğer, bütün gece odaları da gözetlerlermiş ve kızın benim odamda kaldığını görmüşler. Allah biliyor ya, kıza elimi sürmemiştim ve zaten bana hiç bir şekilde yüz vermemiş, yatıp uyumuştu. Sabahleyin de erkek arkadaşı geldi, çıkıp gittiler. Böyle olduğu halde, Sivaslılar hemen gidip beni gammazlamışlar. Mr. Webster ve Esat Kural'a, "Besim odasına kız aldı" demişler. Bana sorduklarında olayı doğruladım ama kıza elimi sürmediğimi söyledim lâkin kim inanır?! Onlar beni kovmadan, ben istifa ettim tabii!"

Enstitü'de Hayatın Gerçekleri

1968'de Siyasal Bilgiler'i bitirir Tibuk. Askerliği tecil için doktoraya başlar ama tamamlamaz. Bir yandan çalışmaya de-

vam etmektedir yine. 1971 yılında İşletme İktisadı Enstitüsü'nün sınavlarına girer ve kabul edilir.

Burada müthiş bir ortam yakalar. Her dersten sonra 60 kişinin katıldığı tartışmalar tam ona göredir. Müthiş bir beyin jimnastigi yapmaktadır. Tibuk burasını çok sevmiş ve üniversite hayatında ilk kez burada derslere devam etmiştir. İşletme İktisadi Enstitüsü ufkunu açmıştır. SBF'de olduğu gibi fazla işe yaramayan teorik bilgilerden ziyâde hayatın gerçekleri vardır burada. İş hayatında sonradan uyguladığı -örneğin bütün şirketleri aynı binada toplamama gibi- bir çok faydalı telakkiyi Enstitü'de öğrenmiştir.

Enstitü döneminde ilk evliliğini yapan Tibuk, bir yandan da rehberlik ve tercümanlık işini sürdürür. Üstelik, bir de tercüman rehberlerin faal olmayan, kimsenin ilgilenmediği derneğini canlandırmak için girişimde bulunup kongrede başkanlığa aday olur. Tuhaftır, o seçime girip yönetimi ele almaya yeltenince, dernek birden değerlenmiş, büyük bir çatışma çıkmıştır. Açık farkla kongreyi kaybeder. Ne ki, iki hafta geçmeden seçilen yönetim kadrosu ona gelerek, "kimsenin çalıştığı yok, gel çalış" derler. O da kabul eder. Bu dernekte tüm tercüman rehberleri tanıma, sorunları ile ilgilenme, hepsi ile yakın dost olma imkanı bulur. Rehberlerin ortak olacağı bir ticarî işletme fikri Tibuk'ta burada doğmaya başlar. Dernek faaliyetleri ona çok sey öğretmiş, büyük tecrübe kazandırmıştır. İnsan ilişkileri, birlikte çalışma, yönetimde motivasyon vb. pratiği, çalışma yaşamı dışında hep buralarda edinmiştir. Tibuk, artık turizm sektörü için bir takım projeler de geliştirmeye hatta, oraya buraya önermeye başlamıştır. Derken, tercüman rehber arkadaşlarına öncelikle sektördeki kitap ve dia-pozitif ya da slayt eksikliğini gidermek üzere bir şirket kurmayı önerir. Önerisi prensip olarak kabul görür. Oturup şirket kuruluşu için ne yapmak, nasıl yapmak istediğini açıklayan bir bildiri hazırlar. İleride turizm sektörüne o-

telleriyle, rehberlik hizmetleriyle, mağazalarıyla, kültürel yayınlarıyla nitelikli ve kaliteli hizmetler verecek NET Holding'in temelleri böylece atılmaya başlanmıştır artık.

3. Bölüm
Siyaset ve Tibuk

Sanıklar Getirildiler...

Siyasete ilgisi Yassıada Mahkemeleri ile başlar. Radyodan naklen yayınlanan mahkemeleri rahmetli babası üzüntü ile dinlerken, Salim Başol'un "Sanıklar getirildiler. Bağlı olmadan yerlerini aldılar..." diye başlayan o davudi sesini hiç unutamaz.

Kendisinden dinleyelim:

"Orada bir alçaklık yapıldığını sezinliyor ama o genç yaşımda yorumlayamıyordum. Siyasal Bilgiler'de bilinçlendim. Özellikle, Demokrat Parti hakkında yayınlanan yabancı kaynaklı yazıları, makaleleri, yorumları okudukça, bu bilincim bilendi. Her geçen gün nasıl acımasız bir haksızlığa kurban gittiklerini görüp, bu insanlara büyük bir sempati geliştirdim. Zaten Demokrat Parti yönetimine karşı müthiş bir kötüleme kampanyası da vardı ki, bu da bende belirli bir reaksiyon yaratıyordu. Sürekli 1923-50 dönemi yani CHP ya da İnönü dönemi methediliyor; DP kötüleniyordu. Işin iç yüzünü kavradıkça örneğin, verem, sıtma, frengi, trahom vb en temel ülke sorunlarıyla savaşın bile bu dönemde değil, Demokrat Parti döneminde yapıldığını öğrendikçe de, müthiş bir aldatılmışlık duygusuna kapıldım ve Demokrat Parti'ye sempatim arttı. Aynı dönemde hukukun nasıl saptırıldığını da müthiş tepki geliştirerek öğrendim. Örneğin, önde gelen hukuk adamlarının Fransız ihtilali'nden örneklerle ortaya çı-

kıp, "madem ihtilal (27 Mayıs) başarılı oldu, ihtilalin kanunları geçerlidir, idamlar da normaldir!" demiş olmaları beni çileden çıkarttı. Aynı hukuk adamlarının adlarının İstanbul Hukuk Fakültesi'ndeki amfilere verilmiş olmasına çok çok içerlerim. İstanbul Barosu'nun "bu düşükleri (DP'liler) İstanbul Barosu'ndan kimse müdafaa edemez. Edecek olurlarsa, Baro'dan atılırlar!" kararını alabilmiş olması, kanımı dondurmuştur. Oysa, hukuken 10 kişiyi öldüren caninin bile müdafaya hakkı vardır. Bir baronun böylesi bir karar alabilmiş olmasını Türk hukuk camiasının yüz karası olarak değerlendiririm."

27 Mayıs'ta Bütün Müesseseler Sınıfta Kaldı

"Bence, 27 Mayıs ve izleyen dönemde Türkiye'nin birçok temel müessesesi sınıfta kalmış; bu sözüm ona "müessese" lerin aslında ne kadar güçsüz ve etkisiz oldukları ortaya çıkmıştır. Başta barolar olmak üzere, devlet kuruluşları, iş dünyası, basın, hepsi, hepsi sınıfta kalmıştır. Ben, totaliter zihniyetin ürünü siyasî geleneğimizin "güce tapan, güç karşısında eğilen müesseseler bütünü" olduğunu 27 Mayıs ve sonrasını inceledikçe öğrendim diyebilirim. Bütün bunlardan ibret almışımdır. Örneğin, dışişleri camiası bir Fatin Rüştü Zorlu'ya sahip çıkamamıştır. Her şeyini Demokrat Parti'ye borçlu olduğu halde, iş dünyası da bu partinin mensuplarına yapılan haksızlıklar karşısında kılını kıpırdatmamış hatta aleyhlerine davranmıştır."

Koç CHP Döneminin Ürünüdür

"Burada Koç'u diğerlerinden ayırmak gerekir diye düşünüyorum. Çünkü Koç CHP döneminin ürünüdür. Malum; Vehbi Koç, 1938'de CHP'nin ilk parti meclisinin üyesidir."

Tibuk, Türkiye'deki işadamları için "devlete yakın olursan abad olursun" şeklinde bir trend yaratıldığını, bunun en tipik örneğinin de Koç olduğunu belirtiyor:

"Koç devletle yan yana, devamlı büyümüştür. Hep devletin yanında olmuştur. Tabii, ne olmuştur? Bu bir örnek teşkil etmiştir. Diğer işadamları da bakmışlardır ve bu kadar kuvvetli bir devletin her zaman yanında olmak lâzım geldiğine kanaat getirmişlerdir. Bu tavır öyle bir yerleşti ki, devlet işadamlarına kötülük yapsa bile, sesleri çıkmıyor. Neden? Tavır şu: "Aman, karşıma almayayım. Kapı arkasından bana yapılan haksızlığı anlatayım, ileride bunu telâfi ederler." Devlet ihalelerinde de böyle olur. Haksızlığa uğrayan müteahhit hiç ses çıkartmaz, ileride payımı alırım diye. Yani diyeceğim, devletle olan ilişkilerde iş adamları bu yöntemi benimsemişlerdir, çünkü ayakta kalabilmenin yolunun devletle iyi geçinmek olduğunu kavramışlardır. Darbe olduğu zaman bile, devletle iyi geçinmişler, ne olursa olsun, devletin yanında kalmışlardır. Dikkat edin, siyasî liderlerin etrafındaki adamlar, hep aynı işadamlarıdır."

Musevi'ye Yardım Eden Koç, Yassıada İçin Kılını Kıpırdatmadı

Tibuk, sözün burasında İhsan Sabri Çağlayangil'in anılarında okuduğu bir olayı anlatıyor. Struma gemisi olayını:

"Struma, bizim tarihimizin yüzkarasıdır. Malûm, Romanya Hitler tarafından istilâ edilince, canlarını kurtarmak için kaçan Museviler'in bulunduğu bir gemi Struma. Eski, ufak bir şilep, büyük paralar verilerek kiralanan. Biz bu gemiye, İngiltere yasakladı diye boğazlardan Akdeniz'e geçiş hakkı vermiyoruz. Gemi üç ay Sarayburnu'nun karşısında kalıyor. İstanbul'daki Musevi cemaati bakıyor gemideki insanlara; yiyecek, içecek vererek. Bu gemiden tek kurtulan aile, Mobil'in Romanya temsilcisidir. Bu aile Koç sayesinde kurtarılmıştır. Bu aile kurtarıldı diye, ABD'deki Mobil şirketi, büyük bir minnettarlık içinde, Koç'a temsilcilikler vermiştir. Koç bir Musevi aileyi kurtarmak için çaba sarf etmiştir ama aynı Koç,

Yassıada sırasında hiçbir girişimde bulunmamıştır. Örneğin, idamlara karşı çıkmamıştır. Hatta, 27 Mayıs sonrası son derece talihsiz demeçleri vardır Vehbi Koç'un. Demokrat Parti'nin kendisine nasıl kötü davrandığı konularında gazetelerde yer alan demeçler bunlar! Vehbi Koç'un bu ayıbın altında kalmış olması, kanımca büyük talihsizliktir!"

Koç'u Anladık da Peki Ya Sabancı?

Koç'un 27 Mayıs ihtilali karşısındakini tutumunu "CHP ürünü" olması dolayısıyla bir ölçüde "anlayabilen" Tibuk, Sabancı ailesi için daha sitemkar konuşuyor:

"Oysa, Sabancılar hatıralarında da kabul ederler ki, büyümelerindeki en büyük amil, Demokrat Parti'dir. 27 Mayıs'tan sonra Hacı Ömer Sabancı mahkemeye verilir, DP'ye para yardımı yaptı diye. Hacı Ömer Sabancı mahkemeye çıkar ve hakime bir not yazar, yollar. Hakim notu okur ve davayı düşürür, hiçbir açıklamada bulunmadan... Notta şu yazmaktadır. 'Ben, aynı miktarda yardımı, aynı tarihte CHP'ye de yaptım!'"

"İşin üzücü yanı şu" diyor Tibuk "Hacı Ömer Sabancı mahkemede çıkıp bunu açıkça söylemek cesaretini gösteremiyor, not yolluyor! Halbuki, sen bu adamlar sayesinde bir noktaya gelmişsin. Bu insanlar Yassıada'da işkence altında. Açık açık söyle, öyle değil mi? Hayır, söylemiyor çünkü, söylerse CHP zor duruma düşecek ve DP biraz onore olacak! Hiç olur mu?"

İşte Kadının Fendi!..

Sabancı'nın darbe karşısındaki bu suskun tavrına inat, o günlerde bir kadının mahkemede gösterdiği soylu tavrı da anmadan geçemiyor Tibuk:

"Aynı hafta, aynı davalarda bir kadın çıkıyor mahkemeye -ünlü bebek davasında- ve diyor ki; "evet hakim bey, ben bu adamı seviyordum ve bir bebek istedim bu adamdan. Yine isterim!

"Dikkat et" diyor Tibuk; "üstelik bu bir kadın ve hiçbir malı, mülkü, gücü vs. yok!"

Politik Konularda Hiç Bir İş Aaamına Saygı Duymuyorum

"Şahsen benim politik konularda Türkiye'deki hiçbir işadamına saygım yoktur. Hiçbirinin esamisi okunmaz ve güçleri de sıfırdır. Milyarlar her şeye yetmez! Devletin uzun süreli tahakkümü, Türkiye'deki işadamlarını maalesef bu duruma getirmiştir. Devlet ekonomide bu kadar ağırlıklı olmasa, belki iş adamları daha rahat olacak, düşündüklerini söyleyebilecek, tavır koyabilecekler.

Tabii ki bu mazeret her şeyi temizlemez. İşadamlarımız biraz medeni cesaret sergileyebilmiş olsalardı, inanıyorum ki Türkiye'nin bugünü çok farklı olurdu."

Liberalizm Değil; Devlet Destekli Yağma Kapitalizmi

"Türkiye'nin Cumhuriyet ile birlikte benimsediği devletçi ekonomi modeli, devlet eliyle, devlet ideolojisine bağlı ve devletten destekli bir kapitalist sınıfın oluşmasına yol açtı. Zaten bu gelişmedir ki, Türkiye'de de, dünyanın benzer birçok ülkesinde olduğu gibi, kapitalizmin "devleti yağmalama" olduğu anlayışını yerleştirmiştir. Böyle bir kapitalizmin, liberal ekonomi ile, liberal doktrin ile hiçbir ilgisi yoktur oysa."

Bizdeki Basının Yatacak Yeri Yok

"Ya basın? Bizdeki basının yatacak yeri yok. Mümkün olsa da, "27 Mayıs'a Kadar ve 27 Mayıs Sonrası Türk Basını" konulu bir sergi açabilsek, ne demek istediğimi örnekleyebilmek için. Bunu inşallah bir gün açacağım."

27 Mayıs'ı anlatırken kendinden geçer Tibuk. En çok sinirlendiği tartışma anları da 27 Mayıs savunusunun yapıldığı ortamlarda ortaya çıkar.

Hele basının her zaman demokrasiyi "ilk vazgeçilecek şey" görmesi Tibuk'u çileden çıkarır. Ne zaman darbeler ve basın ilişkisi konuşulsa Tibuk, biri yerli biri yabancı gazeteciye ait birbirinden dramatik 2 olay anlatır.

Dinleyelim:

Mithat Perin'in Anlattıkları

"Bana rahmetli Mithat Perin anlatmıştır. Menderes; gazete sahipleri ile sık sık yaptığı toplantılardan birinde sanırım Falih Rıfkı Atay tarafından müthiş hırpalanmış. O kadar ki, Mithat Perin müdahale etmek zorunda kalmış. Demek istediğim şu; aynı basın DP öncesi (CHP döneminin) Matbuat Genel Müdürü Selim Sarper'in kapısından içeri bile giremezdi. Yani basına bir başbakanı hırpalama, hırpalayabilme özgürlüğünü DP tanımıştı. Salt bu neden bile basının özellikle DP düştükten sonra daha insaflı, daha objektif, daha edepli davranmasına neden olmalıydı diye düşünürüm. Oysa tutuklanmış, bütün varlıklarına haksız yere el konmuş, işkenceye maruz bırakılmış bu insanlar hakkında manşetlerden ne türlü karalama kampanyası sürdürüldüğünü hepimiz biliyoruz."

Başbakanınız Asılıyor, Siz Müzik Çalıyorsunuz!

Tibuk, yerlilerin bu insafsızlığına karşı bir yabancı gazetecideki vefa duygusunu da şu örnekle anlatıyor.

"1958 yılında Menderes Hükümeti bir İngiliz gazeteciyi sınır dışı eder; Türkiye hakkında yanlış bilgi veriyor diye. Adam gidip Lübnan'a yerleşir ve Türkiye hakkında yazılarını oradan geçmeye başlar. 27 Mayıs'tan sonra kendisine geri dönme izni verilir ve atlar gelir Türkiye'ye. Bakar ki, Yassıa-

da Mahkemeleri gerçekten tam bir kepazelik. Kendisini sınır dışı etmiş oldukları halde, DP'lilere müthiş bir sempati duymaya başlar. İdamların infaz edildiği gün büyük üzüntü içinde İstanbul'daki Park Oteli'ne uğrar ve görür ki, akşamüstü çay servisi, sanki hiçbir olağanüstü durum yokmuşcasına ve piyano eşliğinde yapılmakta. Gidip müziği susturur ve der ki, "insaf yahu. Başbakanınızı asıyorlar. Bari bugün müzik çalmayın!" Bilmem anlatabiliyor muyum ne demek istediğimi? Maalesef, 27 Mayıs ihtilali basınımıza DP'den öç alma imkanını, fırsatını yaratmış; basın büyük bir yağcılık içinde, bu imkanı, bu fırsatı tepe tepe ve acımasızca kullanmıştır. Basın bir yana; işin daha da üzücü ve düşündürücü yönü, Yassıada Mahkemeleri sırasında en büyük alçaklıkları, en büyük karaktersizlikleri yapanların izleyen yıllarda meslekleri̇nde hızla yükselmiş olmalarıdır. Üniversitede yükselmişlerdir. Maliyede yükselmişlerdir. Adalet mekanizması içinde, hâsılı her yerde yükselmişler; herkesten hızlı yükselmişlerdir."

TRT'den "Hazin" Sansür

Tibuk, 27 Mayıs'tan sözederken "rahmetli Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun cesetlerini tek bir mezar çukuruna atarak gömmüşler" diyor ve ekliyor: "Böylesi bir alçaklığı; insan, düşmanına bile yapamaz?"

Tibuk, bazı hataları olsa bile ülkeye büyük hizmetler yaptığına inandığı DP'nin büyük haksızlıklara uğraması karşısında daha somut bir şeyler yapma gereği duyar. Dinleyelim.

"Birşeyler yapmam gerektiğine inanmaya başladım. Bazı gerçekleri Türk halkına anlatmanın en etkin ve kolay yolunun kitap yayını olduğunu düşünerek, 1987'de DEM (Demokrasi) Yayınları'nı kurdum. Dönemi bilfiil yaşamış, çok iyi bilen gazeteci-yazar rahmetli Turhan Dilligil'den rica ettim. "İmralı'da Üç Mezar" adlı kitabı yayına hazırladı. Kitap

ikinci baskısını zar zor yaptı ve tabii bu benim için büyük bir hayal kırıklığı oldu. Televizyona reklam verelim dedik; devlet televizyonu olduğu için kabul etmediler. Derken, rahmetli Turgut Özal devreye girdi de, TRT reklamı yayınlamayı kabul etti. Menderes'in güler yüzlü bir diasını verdik. Altında "Üç Mümtaz Devlet Adamının Hazin Sonu" yazıyordu. TRT'de "Hazin Sonu" sözcüklerini kaldırdılar; sonları hazin değilmişcesine!"

Tibuk, "27 Mayıs'ta sergilenen oyunları daha sonra da izledik" diyor ve ekliyor:

Aldıkaçtı Bunu Diyebildi!

"Anayasa profesörü ve 1982 Anayasası'nın mimarı Orhan Aldıkaçtı çıkıp, "ihtilalin kendi kanunu vardır" diyebildi ve Milli Güvenlik Konseyi kararları anayasaya uymasa da, bunların anayasal hükümler olacağı, peşinen kabul edildi! Oysa, askeri yönetimi izleyen sivil dönemde değil ceket iç cebinde gezdirmek, o anayasayı hemen yırtıp atmalı, yenisini yapabilmeliydik. Ne kadar iyi olursa olsun; bir askeri cuntanın öncülüğünde hazırlanmış olan anayasa kabule şayan değildir! Dahası, ben tüm cuntaların ve cunta mensuplarının yargılanması gerektiğini de düşünüyorum. Bunu şu ya da bu şahsa kin duyduğum, intikam peşinde olduğum için değil; toplum olarak hukuk ve adalet anlayışımızı ancak bu suretle geliştirebileceğimize inandığım için söylüyorum."

26 Temmuz 1994

Tibuk bir dönem "Türkiye'nin ilk Liberal Partisi" olarak nitelediği DP'nin yeniden kurulması çalışmaları yapmış hatta bu partinin İstanbul İl Başkanlığını yapmıştır.

Ancak liberal politikaların yeniden açılan DP bünyesinde kabul görmemesi, onda ve partiden bazı arkadaşlarında, yeni ve tam anlamıyla liberal bir parti kurma eğiliminin gelişme-

sine yol açtı. Uzunca bir süre kararsız kaldı. Çünkü, Tibuk'a göre Türkiye'de zaten çok sayıda siyasî parti vardı.

"Uzun tartışma ve müzakerelerden sonra gördük ki" diyor Tibuk, "liberal görüşlerimiz mevcut hiçbir siyasî parti tarafından temsil edilmemektedir ve Türkiye'nin gerçek anlamda liberal bir partiye ihtiyacı vardır. Netice itibariyle 26 Temmuz 1994'te Liberal Parti'yi kurduk."

4. Bölüm
Tibuk ve Özal

Özal'ın Teklifi

Tibuk, Özal ile İşletme İktisadî Enstitüsü Mezunları Derneği'nin başkanı olduğu sırada tanışır. Özal, Başbakan Yardımcısı olarak onlara bir konferans vermiştir. Özal ile özellikle bürokrasiye karşı, devletçiliğe karşı görüşleri gerçekten birbirine çok uymuştur. Yemekte uzun uzun sohbet eder, dost olurlar. Özal daha sonra, Mehmet Ceritoğlu, Hüseyin Aksoy ve Adnan Kahveci ile birlikte NET'in mağazasını da bir iki kez ziyaret eder. Ünlü Sadıkoğlu Apartmanı'nda yapılan bir görüşmede ise, Tibuk'a yeni kurulacak ANAP'a kurucu üye olmasını teklif eder. O esnada NET Holding büyüme aşamasındadır. Tibuk, Özal'ın teklifini kabul etmesi halinde, ortaklarına büyük haksızlık etmiş olacağını, onlar nezdinde mahcup duruma düşeceğini düşünür ve teklifi reddeder. Sonradan bu tutumunu büyük bir hata olarak değerlendirecek olan Tibuk, "Dönüp baktığımda, Özal ile politikaya girmiş olsaydım belki kendisini etkin biçimde ve olumlu yolda yönlendirebilirdim" diyecektir. Ancak, özellikle başlarda gönlünün daha yakın olduğu BTP'nin de kapatılmasıyla birlikte Özal'ı desteklediğini açık açık tüm toplantılarda söylemeye başlar. Kapalıçarşı esnafını, turizmcileri toplar, onlara neden Özal'ı desteklemeleri gerektiğini uzun uzun anlatır. Partiye de çeşitli şekilde yardımlarda bulunur.

MDP Kaybedince

Oysa, o dönemde iş dünyası MDP'yi destekliyor, Turgut Sunalp'a müstakbel başbakan olarak bakıyorlardır. Tibuk, seçimin bazı çevrelerce hiç beklenmedik biçimde ANAP'ın zaferiyle sonuçlanmasına ve Özal'ın başbakan olmasına çok sevinir.

ANAP iktidar olduktan sonra da görüşlerini, genellikle rahmetli Adnan Kahveci vasıtasıyla, Özal'a aktarmaya devam eder. Aynı süre içinde Demirel ile ilişkisi de gelişir. Bu ilişkinin ana eksenini, Tibuk'un, Demirel'in de mağduru kılındığı siyasî yasaklara özgürlükçü bir insan olarak duyduğu büyük tepki oluşturmaktadır.

Beni Özal'a Gammazlamışlar!

Ancak Tibuk'un temel hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamaları redden bu tavrı Özal'a "bu adam Demirelci'dir" gibisinden gammazlamalar şeklinde yansır ve -Tibuk'un deyimiyle- "kendisine yaranmak isteyen gammazcılar"ın etkisinde kalan Özal, zaman içinde Tibuk'a ve NET Holding'e karşı olumsuz bir tavır içine girer. Bu tavır özellikle Körfez Krizi sürecinde somutlaşır. Devlet bankaları NET'in üzerine geldikçe, Özal kılını dahi kıpırdatmaz oysa NET, Özal'ın son derece önem verdiği bir sektörün lider kuruluşudur.

Suçsuzu Af İçin Referandum Olur mu?

Her şey bir yana, Özal'la esas karşı karşıya gelmeleri siyasî yasaklar ile başlar. Tibuk, siyasî yasakların kaldırılmasından yanadır. Dahası o siyasî yasakların kaldırılmasının referandum konusu olmasına da karşıdır. Tibuk'a göre referandum girişimi o kadar saçmadır ki, bu saçmalığı yine o bildik örneklemecilğiyle şöyle anlatır.

"Diyelim, bir adamı hapse attınız ve o adamın sonra suçsuz olduğu saptandı. Adamcağızı tekrar hapisten çıkarmak için referandum mu gerekir?"

Bu konuda Özal'ın fikrini değiştirmeye çok çalışır. Bir konuşmalarında Özal ona Demirel'in kendisi hakkında çok sert demeçler verdiğinden yakınır. Açık sözlülüğü zaten bilinen Tibuk bu sözleri üzerine Özal'a şu cevabı verir. "Demirel'in yerinde ben olsam sizin hakkınızda daha da sert demeçler verirdim. Çünkü, sizin siyasî yasaklar konusunda sergilediğiniz tavır çok daha sert!"

Bu diyalog Özal'la son konuşmaları olacaktır.

Özal Liberal Değildi

Tibuk, Özal'ın bazı icraatlarını ülkenin önünü açması bakımından savunup desteklese de, son tahlilde Özal'ı devletçi yönlerinden tam olarak kurtulamadığı için "liberal" bir politikacı olarak görmez.

"Doğrudur" diyor Tibuk, "Özal iktidara geldiği zaman Ankara'da tam anlamıyla devletçi zihniyette bir bürokratik yapı bulmuştur ve sözünü geçirememiştir ama bu bir mazeret değildir. Kendisi de o yapının içinden geldiği için, Özal zaten bunu çok iyi biliyordu. Diyelim ki, sözünü geçiremedi; hiç olmazsa devleti daha da büyütmeyecekti, öyle değil mi? Doğru dürüst özelleştirme yapamadı. Tamam, hakkı teslim ederek diyelim ki büyük muhalefetle karşılaşmıştı, madem öyle, hiç değilse o zaman KİT'lerin tevsiine izin vermeyecekti. Tüm iyi niyetine ve gerçekçi kişiliğine rağmen, rahmetli Özal'ın içinde de devletçilik vardı. Devletçilik o kadar içimize işlemiş durumda ki, vazgeçemiyoruz bir türlü!"

Önden Kız, Arkadan Oğlan

Özal'ın liberal söylemleriyle icraatları arasında zaman zaman büyük farklar hatta uçurumlar bulunduğunu belirten Tibuk, 1983'ten sonra devletin daha da büyüdüğüne inanıyor. Özal'ın liberal görünümlü devletçiliğini bir fıkrayla şöyle anlatıyor:

"Kars'ta bir hoca efendi varmış, doğacak çocuğun cinsiyetini söyleyebilen. Habire hamile hanımları getirirlermiş kendisine, doğacak çocuğun cinsiyetini söylesin diye. Hoca efendi bakarmış ve diyelim, erkek doğacağını söyler ve fakat, kadının adını soyadını, kocasının adını soyadını, saati ve tarihi bir yere yazar, defterin bir köşesine de, gelenin yüzüne karşı erkek demişse; kız, kız demişse; erkek diye not düşermiş. Örneğin, erkek doğduysa, ne âlâ ama, kız doğduysa, "hoca efendi, sen erkek dedindi, kız doğdu" diye geldiklerinde, "gelin bakalım, ne söylemişim deftere bakalım" der, herkesi mahcup edermiş. Hoca efendi çok meşhur olmuş. Derken, günlerden bir gün padişah çağırmış kendisini, hamile gelini için. Varmış huzura. Tabii, padişahın yanında bir sürü adamı var. Hoca efendinin vaziyeti kötü! Gelini getirmişler. Hoca boncuk boncuk terlemeye başlamış. Padişah kızmış ve "bre hoca, ne terlersin, söyle ne söyleyeceksin" demiş. Hoca ter içinde, demiş ki, "vallahi önden bakıyorum kız görünüyor, arkadan bakıyorum erkek görünüyor sultanım! "

Bu arada, gelinin nesi olmuş diye merak ediyorsanız, söyleyelim.

Biri kız, biri erkek ikizleri!

Özal'ın Demirel Kompleksi

Tibuk'a göre Özal'ın içinde, hayatı boyunca "ben şu kadar baraj yaptım, şu kadar yere fabrika kurdum" diye politika yapan Demirel'e karşı bazı gizli siyasî kompleksler vardı. İşin ilginci sonradan Demirel'de de bazı Özal kompleksleri ortaya çıkacaktı. Özal ağır devlet yatırımlarına işte bu Demirel kompleksi yüzünden girmiştir Tibuk'a göre.

Tibuk'u dinleyelim:

"Rahmetli Özal'ın 1983'lerde söylediği her şeyin altına ben de imzamı atabilirdim. Devletin küçülmesi, serbest piyasa, serbest faiz, konvertibilite, özelleştirme vb. Bunlar gerçekten de

devrim niteliğinde hedefler ve uygulamalardı ama, gelin görün ki, ANAP'ın 1987'den sonraki icraatı benim için büyük hayal kırıklığı oldu. ANAP döneminde devlet küçülmedi; aksine, büyüdü! Örneğin, enflasyon kötüdür denmiştir ama, bir iki yıl içinde önlenemeyeceği görülünce, kalkınma yüzünden enflasyona tahammül etmemiz gerektiği safsatası ortaya atılmıştır. Oysa dünyanın hiçbir ülkesi enflasyonla kalkınmamıştır. Yani, enflasyon kalkınmanın bedeli olamaz. Yukarıda da ifade ettiğim gibi, ANAP döneminde de inanılmaz boyutlarda devlet yatırımlarına girişilmiştir: Fonlar kurulmuştur, belediyelere ek vergiler tanınmıştır vb. Ki, bunların hepsi devletin küçülmesi değil, büyümesi demektir; devletçiliktir. Kamunun harcadığı her para, devletçilik demektir ve bu meblağ ANAP döneminde çok büyümüştür. Örneğin, otoyollar için harcanan paralar, büyük israftır. O otoyollar ödenen meblağların yarısına yapılabilirdi. Bunu her an ispatlamaya hazırım. Öte yandan, GAP'ın finansman modeli de yanlıştır ve devlete yani bizlere maliyeti israf denebilecek ölçüde olmuştur, olmaktadır."

Özal: Politik Davranmak Zorundayız

Tibuk bu görüşlerini zaman zaman Özal'a açtığını ancak Türkiye'de siyasal hayata musallat bazı hastalıklarımızın rasyonel tavırları göstermede siyasetçilerimizi güdük bıraktığını şu anısıyla anlatıyor:

"1987 seçimlerinden önce F-16 projesi için hazırlanan posterleri vesile ederek, bu projenin de, GAP'ın finansman şeklinin de büyük bir israf olduğunu söylemiştim kendisine. Hiç unutmam, 'yok" demişti, "biz bunları politik olarak yapmaya mecburuz!" Maalesef, böylesi projeler hep Türkiye'nin 'geleceğine yatırım'olarak takdim edildi. Oysa, Türkiye'nin bugünü bunları kaldıracak durumda değildi. En basit hesapla, %20 getirisi olan bir yatırıma, %300 faizli para ile girilir mi! Girilmesi halinde, Türkiyenin geleceği mi kalır? Kalmadı işte!"

Özal'ı Kınamıyorum; Yetişme Şekli Böyleydi

Tibuk, Özal'ın devletçi mantıktan kurtulmadığını kanıtladığına inandığı bir anısını da şöyle anlatıyor:

"1990 yılında bir özel Türk havayolu girişimcisinin Tokyo'ya iniş hakkını alması için uğraşıyorduk Japonya'da ve doğal olarak, Türk Büyükelçisinden yardım istemiştik. Malum, Narita Havaalanı'na iniş hakkı almak son derece zordur. Biz uğraşaduralım, işbirliği içinde olduğumuz Japon yetkili bir gün geldi ve dedi ki, "yahu, sizin büyükelçi bizim aleyhimize çalışıyor!" İnanamadım ve büyükelçi ile görüştüm. Kendisine, bizzat Özal, yardımcı olmaması talimatını vermiş. Şu anlayışla ki, bir Türk özel girişimcinin Tokyo'ya uçması halinde THY'nin yolcusu azalır! Dediğim gibi, rahmetli Özal'ın da içinde devletçilik vardı. Nitekim, THY'ye kendi çocuğu gibi bakarken, ülkenin bir özel şirketine üvey evlat muamelesi yapabiliyordu. Bunu çok da yadırgadığımı söyleyemem. Çünkü, o kuşağın yetişme şekli buydu. Özal da esas itibariyle devlette yetişmişti, bir siyaset adamı olarak devletle güçlüydü!"

Özal ve Demirel'le ilişkisi daha ziyade "doğrularında yanlarında olmak, yanlışlarında ise karşılarına çıkmak" şeklinde olan Tibuk; Özal'ın cumhurbaşkanlığını istemeyen Demirel'i "illa da emekli bir general mi istiyorsun" diye eleştirirken, tüm devletçi yanlarına karşın Özal'ın cumhurbaşkanlığını da desteklemiştir.

Özal'ın Gözlerinin İçi Gülümsüyordu

Cumhurbaşkanlığı seçimi tartışmaları olan günlerde, Hilton'da bir uluslararası toplantı yapılır. O toplantıda yabancılar Özal'a, "bir dahaki toplantıda sizi başbakan olarak mı, yoksa cumhurbaşkanı olarak mı göreceğiz?" diye sorarlar. Özal orada Evren'in cumhurbaşkanlığını uzatabileceklerini de ima eden yuvarlak bir cevap verir. O esnada toplantıda bulu-

nan Besim Tibuk, "bir cunta liderini bunca zamandır başınızda tutmanız yetmedi mi?" diye başlayan, sert bir konuşma yapar.

Tibuk, "o konuşmam sırasında rahmetli Özal'ın gözünün içinin gülümsediğini gördüm" diyor.

5. Bölüm
Tibuk ve Demirel

Demirel Çok Devletçidir

Tibuk'un Süleyman Demirel ile tanışması, Özal'ın iktidara gelmesinin üç ya da dördüncü gününe rastlar. Barlas Küntay ve Atilla Tozkoparan ile kendisinin ziyaretine giderler. Demirel, tamamen terkedilmiş durumdadır ve morali son derece bozuktur. Demirel ile uzun süre sohbet ederler. Ancak Demirel'e sempatisi 12 Mart'ta düştüğü zaman başlamıştır. Kendisi ile hiçbir teması olmamış ama, hep izlemiştir. Onun 12 Mart'ta da, 12 Eylül'de de haksızlığa kurban gittiğini düşünür. Demirel'in 1979 seçimlerini izleyen on aylık azınlık hükümeti sırasında özellikle ekonomik konularda sergilediği tutum da Tibuk'un beğenisini kazanmıştır.

Ancak Tibuk'tan Demirel hakkındaki nihai hükmünü söylemesini isterseniz cevabı şudur:

"O çok devletçi bir politikacıdır!"

Demirel Olmasaydı da AP Tek Başına İktidar Olurdu

Tibuk'a göre; nasıl bir takım şanslar vererek Özal'ı Demirel ortaya çıkarmışsa, Demirel'in bizatihî kendisi de şansların ürünü bir politikacıdır.

Şöyle diyor:

"Demirel, genel başkanlık makamına yırtarak, tırnakları ile gelmiş bir siyasî lider değildir. Bütün şartların kendi lehi-

ne işlediği bir dönemde, iktidara geleceği yüzde yüz olan bir partinin başına boşluktan yararlanarak ve tabii, biraz da kendi becerisiyle, şansıyla gelmiştir. 39 yaşında bir insanın birdenbire Adalet Partisi gibi bir partinin başına gelmesi, büyük şanstır yani. Adalet Partisi'ni büyük parti yapan Demirel değildir. Büyük bir ihtimalle, Demirel genel başkan olmasaydı da AP yine tek başına iktidar olurdu."

Tibuk'a göre 1960'tan sonra DPT, 5 yıllık planlar ve diğer enstrümanlarla iyice devletçilik batağına gömülen Türkiye'de Demirel'in ithal ikameci politikaları tam bir fecaattir. Herhangi bir mal yurt içinde üretilmeye başlandığı zaman, ithalatı kesilmiş Türkiye çok kalitesiz ve çok pahalı mallara mahkum edilmiştir. Demirel bunu sanayileşme adı altında savunmuş ve aslında ülkeye çok ağır bir bedel ödetmiştir.

CHP'yi Aratmaz

Hatta Tibuk, bir adım daha ileri giderek Demirel'in devletçiliğinin yer yer 1930'ların CHP devletçiliğini aratmayacak boyutlara ulaştığını kaydediyor.

"Gerçek şu ki" diyor Tibuk, "Demirel de bir sürü eski, köhnemiş Rus teknolojisine dayalı yatırımlara göz yumdu. Malum, 30'larda da Çarlık Rusyası'ndan kalma teknolojilerle fabrikalar kurulmuştu Türkiye'de. Demirel de, maalesef, tamamen modası geçmiş teknolojinin ürünü fabrikalar kurdu, yok Rusya ile yardım anlaşması, yok sanayileşme vs adına! Bunları hiç yapmasaydı, -çünkü alternatifi hiç yapmamaktır- Türkiye daha karlıydı. Bir Seydişehir, bir İskenderun, bir Aliağa vb. KİT zararlarına bakınca, bu tür yatırımların yanlışlığı ortada. Bu yatırımları yapmamış olsaydık, bilin ki çok daha rahattık. Malûm, yatırımda en önemli aşama, ilk karar aşamasıdır. KİT'lerin zararı, ilk yatırım kararı alındığında, temel atıldığında yani, kötü yola girildiğinde başlamıştır. Bir diğer ifadeyle, gemiyi kötü rotaya koyduğunuz za-

man başlamıştır. Geminin rotası ters olduğu sürece, hedefe varmak, başarılı olmak mümkün değildir. En iyi kaptanla bile! Dolayısıyla, niye başarılı olamıyoruz diye sormak abestir. Diyeceğim, Demirel çok devletçi bir politikacıydı ve bu özelliğini de siyaseten büyük bir maharetle kullandı. 'Şu kadar baraj yaptım, şu kadar köye elektrik getirdim, şu fabrikayı kurdum'diye diye politika yaptı."

Demirel Konjonktürcüdür

"Ben genel olarak Demirel'in örneğin, 12 Eylül'de, siyasî yasakların kaldırılması sırasında verdiği mücadeleyi takdirle karşılıyorum. Ancak, başbakan olduğu dönemlerdeki ekonomi politikalarını onaylamıyorum" diyen Tibuk'a göre Demirel, salt ekonomik anlamda değil siyasal anlamda da konjoktüre göre büyük devletçilik örnekleri vermiştir. 28 Şubat sürecinde bir cumhurbaşkanı olarak izlediği tutum, tam anlamıyla bir fecaattir.

6. Bölüm
Tibuk ve LDP Gözüyle Türkiye'ye Bakış

Biz Devleti Yönetiriz, İsanların Beynini ve Kalbini Değil

Türkiye'yi her açıdan düzlüğe çıkaracak tek çözüm önerilerine LDP'nin sahip olduğunu söyleyen Tibuk, diğer partilerin ya kendi fikirlerini kötü bir şekilde kopya ettiğine ya da cek caklı lüzumsuz sözleri görüş diye söylediğine inanıyor.

Esas itibariyle Türkiye'de 2 çeşit parti olduğuna inanıyor Tibuk: LDP ve Ankara partileri.

Ankara partilerini birbirinden ayıran tek fark ise, kimisinin ötekine göre daha az veya daha çok devletçi olmaları. Ama sonuçta hepsi de devletçiler ve ekonominin yönetilebilir bir şey olduğu varsayımından hareket ediyorlar. Memur zihniyetliler. Yaşam tecrübesinin içinden gelmeyi önemsemeyen teorik saplantılarla dolular.

"Biz devleti yönetmeye talibiz, insanların beynini ve yüreğini değil" sözünü sık sık yineleyen Tibuk, kendisini, iş ve zihin dünyasında yaşadığı çeşitli değişim ve geçirdiği evreler itibariyle şanslı görüyor:

Kendimi Çok Şanslı Sayarım

"Evet, kendimi çok şanslı bir insan olarak görüyorum.Yaşadığım tüm sorunlara rağmen, şanslı bir hayatım olduğunu düşünürüm hep. Küçük yaşta çalışmak zorunda kalmam, genç yaşta gurbete çıkmam, 17 yaşımdan itibaren kendi me-

suliyetimi ve ailenin mesuliyetini üstlenmem, başarılarım, başarısızlıklarım hepsi, hepsi benim şansımdır. İnsan sürekli iyi şeyler yaşamışsa, bunda yapay bir taraf vardır derim. Başarısızlıklar yaşayacaksınız ki, kendinizi sınayın; buna imkanınız olsun. Başarısızlıklar yaşamamış insan, hiç fırtınaya yakalanmamış kaptana benzer. Hiç fırtınaya yakalanmamış kaptan, kaptan değildir. Birkaç fırtına geçirecek ki, kaptan olsun! Hatta, gemisi batmış kaptan daha da tecrübelidir. Gemi batarken ne yaptığı, nasıl davrandığı, ne gibi tepkiler verdiği bir kaptan için inanılmaz bir sınav ve tabii tecrübedir. Dolayısıyla, kendimi çok şanslı addediyorum. Dönüp geri baktığım zaman görüyorum ki, çok değişik yerlerden, çok çeşitli ortamlardan geçmişim. Bunlar planlanamazdı, isteyerek yapılamazdı. Kendiliğinden gelişmiş olaylardı ama, netice itibariyle bana çok şey kattılar. Örneğin, iş hayatımda ihanete de uğradım ama, bu bile tecrübedir diye düşünürüm. Suni bir ihanetle tecrübe sahibi olamazsınız. Gerçekten yaşamanız lâzım."

Bunu Damarlarımda Hissediyorum

Türkiye'nin halen yaşadığı devasa sorunları ne kadar kabul etse de çözümün varolduğuna da o kadar yürekten inanıyor. İyimserliğini genelde koruyor:

"Kötümserliğin bir faydası yoktur ki. Yaşam bir nehir gibi akıp, geçiyor. Nehirden aşağı yüzünüz gülerek gidin, çok daha iyi edersiniz. Çünkü, zaten nehirden aşağı gidiyorsunuz, öyle değil mi? Somurtarak, söylenerek gitmeniz hiçbir şeyi değiştirmez ki!"

Populizmi sevmiyor. Halkımızın bazı yanlışlara artık düşmemesi gerektiğini söylüyor ancak son tahlilde Türkiye insanı hakkında da ümitvar:

"Türkiye'ye ilişkin hayallerimin hepsi son derece iyimser ve olumlu. Şunu diyebilirim ki; ben, Türkiye için de en az

kendi işimde olduğu kadar ihtiraslı ve iddialıyım. İçtenlikle inanıyorum ki, doğru politikaların benimsenmesi ve uygulamaya konması halinde Türkiye beş yıl içinde Avrupa, 10 yıl içinde dünyanın en gelişmiş, en müreffeh, ülkelerinden birisi olabilir. Bunu damarlarımda hissediyorum ve haklı gerekçelerim var: Öncelikle, Türkiye'nin insan kalitesi! Müthiş girişimci, çalışkan ve bir o kadar da kalender bir milletiz. Sonra, Türkiye'nin dünya üzerindeki jeo-stratejik konumunun sunduğu olağanüstü potansiyel. Sonra, genç yani, dinamik ve talepkâr nüfus yapımız vee sonra, maddi olduğu kadar, kültürel zenginliğimiz. Dünya üzerinde pek az ülkeye nasip olmuş bu potansiyeli doğru politikalarla harekete geçirmemiz halinde, kimse bizi tutamaz!"

Haliyle bu kadar iyimser olan bir liderin "asabı bozuk adam" olarak adlandırılması aklımıza geliyor. Ya da LDP'ye "asabı bozukların partisi" denilmesi.

Yoksa Sizin Asabınız Bozulmuyor mu?

Bu çelişkili gibi görünen durumu şöyle izâh ediyor Tibuk.

"Aslında, Liberal Parti'yi "asabı bozukların partisi" olarak lanse etmek için biz bir çaba göstermedik. Sanırım bir basın toplantısında ben "zaten asabımız bozuk olduğu için parti kurduk!" gibi bir cümle sarfettim ve bu partiye mal edildi. İyi de oldu. Olaylar karşısında sizin asabınız bozulmuyor mu? Türkiye'nin böylesi potansiyeline rağmen, Türk insanının aç, sefil ve mutsuz olmasını kabul etmek mümkün mü? Bu sizin asabınızı bozmuyor mu? Türkiye'nin tüm bu imkanları olmasa, fakirliğe, mutsuzluğa belki daha kolay katlanabilirsiniz; kader olarak kabul edebilirsiniz ama durum bu değil ki! Türkiye müthiş imkanları olan bir ülke. Buna rağmen halkımızın fakirlik, mutsuzluk içinde olması, yanlış yönetildiğinin, ülke kaynaklarının heba edildiğinin göstergesidir. İnsanlarımıza boşu boşuna eziyet çektirilmektedir. İnsanlarımız

hem fakirleşmekte, hem de eziyet çekmektedir. Yani, hem sırtlarına binilmiştir, hem de boğulmaktadırlar! Devlet hem halkın sırtına binmiştir, hem de aynı zamanda halkı boğmaktadır. Halkın sırtına binip de sadece kendisini taşıtsa, hadi neyse. Ben diyorum ki; hem de boğazını sıkmakta, boğmaktadır! Bunu görüp, damarlarınızda hissettiğiniz zaman, asabınızın bozulmaması mümkün değil. Her attığınız adımda bunu ne kadar çok hissederseniz, bir o kadar da çok çileden çıkıyorsunuz. Ticaret hayatına getirilen ardı arkası kesilmez kısıtlamalar; ticarete, ithalata, ihracata yapılan kısıtlamalar; gümrükler ve diğer kısıtlamalar; maliyenin vergi yoluyla getirdiği kısıtlamalar; zamlar, zulümler, yabancı sermayeyi getiremediğin gibi yerlisini de yurt dışına kaçırmak için uğraşmalar, bir Kabotaj Kanunu; insan haklan konusundaki kısıtlamalar vb. ne diyeyim? İnsanın asabının bozuk hatta çok bozuk olması doğal değil mi?"

Devletçilikle Buraya Geldik İşte!

Tibuk'a göre bu ülkenin belini büken en büyük kambur devletçiliktir:

"Devletçilik, Türkiye'de olduğu gibi, devletin her alanda bireyin, vatandaşın karşısına bir taraf, bir güç ve tabii rakip güç olarak çıkması; bireyin inisiyatifine, onun yaratıcılığına yol vermemesidir! Bunun sonucunda birey ve tabii toplum, maddi ve manevi olarak mutlu olsa, diyecek bir şey kalmaz elbette ama tam tersi olmakta. Devletçiliğin hakim olduğu tüm ülkelerde insanlar mutsuzluğa, umutsuzluğa ve yoksulluğa sürüklenmektedir. Buna en somut ve en yakın örnek; malûm, komünist blok ülkeleridir. Türkiye komünizmi reddetmiş olmakla birlikte, 1930'lardan çok yakın tarihlere kadar devletçiliğin tam anlamıyla hakim olduğu bir ülke oldu. Tüm serbest pazar vs söylemlere rağmen, bugün bile büyük ölçüde devletçi anlayış hakimdir ülke yönetimine. Örneğin;

Türkiye'de devletin girişimciye tavrı, komünist rejimlerdekinden daha kötüdür. Ekonomik nosyon olarak hâlâ Çin kadar bile olamadık, komünist Çin kadar bile değiliz! Zaten bir türlü yol alamamamızın temel nedeni de budur."

Halk da Kendini Değiştirmeli

Tibuk, sadece siyasetçilerin değil her kesimden halkın da, "her şeyi devletten bekleyen çıkarcı ve fırsatçı anlayışlardan" kurtulması gerektiğini söylüyor ve bu çerçevede örneğin; özelleştirmelere karşı çıkan ama buna rağmen az maaş almaktan yakınan toplum kesimlerinin yanıldığına inanıyor:

"Bakınız, ekonomide insana yararlı bir şeyler üretir ve satarsanız para kazanır; parayı kazandıktan ve parayı kazanmak için yaptığınız masraflarınızı karşıladıktan sonra, ancak ondan sonra paylaşabilirsiniz. Örneğin, bir sanayi tesisinde kazandığınız paranın bir kısmı ham maddeye, bir kısmı kiraya, bir kısmı faize vb. gider; bir kısmı da kâr olarak elinizde kalır. Sorarım size, bir müessese kar etmezse kime, nasıl maaş verebilir ya da kimin maaşını, nasıl arttırabilir? Türkiye'de 1983'ten beri özelleştirmeye yani, devletin ekonomiden elini çekmesine en büyük engeli sendikalar teşkil etmiştir. Büyük büyük gösteri yürüyüşleri yapmışlar, baskı oluşturmuşlardır. Bugün hâlâ sendikacılarımız özelleştirmeye karşı pankartlar asıyorlar. Dünyadan haberleri yok. Oysa bir Walessa sendika liderliğinden, 'ekonomi özelleşsin!" diyerek devlet başkanlığına oturmuştur. İki yıl içinde özelleştirme yapan Çek Cumhuriyeti'nde özelleştirmeye en büyük destek, sendikalardan gelmiştir. Bunlar komünist blok ülkeleri, hatırlatırım!"

Devletçilik Oldukça Maaşlar Artmaz

İşçi ve memur ücretlerinin azlığının bir realite olduğunu ve hiç kimsenin işçilerimizin, memurlarımızın bu kadar düşük maaş almalarını istemeyeceğini belirten Tibuk devam ediyor:

"Bu paralarla geçinmenin imkansız olduğunu hepimiz biliyoruz. Memurlarımız, işçilerimiz Ankara'da eylem yapıyorlar; sendika liderlerimiz çıkıp demeçler veriyorlar ve bütün politikacılar da lafa geldi mi işçinin, memurun yanında olduğunu söylüyorlar. Pekiyi, ne oluyor? Hiç bir şey! Değişen hiçbir şey yok çünkü, devleti ekonomide tutarak işçiye ve memura daha fazla para veremezsiniz ki! Bu mümkün değildir ve bunun mümkün olmadığını artık anlamış olmamız gerekir."

Sözün burasında örneğini de veriyor:

"Diyelim bir ülke var, bir yarısı kayalık arazi (kamu); diğer yarısı ise münbit ova (özel sektör). Ülkenin yöneticileri tek su kaynağını kayalık araziye akıtıyorlar ve ovayı kurak bırakıyorlar. Millet kayalıklarda bir şeyler ekip ürün almaya çabalıyor ama, nafile. Ne kadar su verilirse verilsin, en çok bire-beş verim elde edilebiliyor. Oysa, su mümbit ve fakat kurak ovaya akıtılsa, verim bire-elli, bire-seksen olacak ve kayalıklarda çalışanlar da ovaya inecekler. İstihdam imkanı bulacaklar. Ovada üretim çok olduğu için herkesin cebine çok daha fazla para girecek."

Devletçilik Varsa Yolsuzluk Mutlaka Vardır

Sözün burasında bir parantez açıyor ve "ya yolsuzluklar?" diyoruz Tibuk'a, "insanlarımızın daha az bir geçim standardıyla sürünmesinde yolsuzlukların önemi yok mu?"

Tibuk'a göre yolsuzlukların altındaki en önemli neden de devletçilik. Kimsenin kendi malını koruduğu gibi başkasının malını korumayacağına dikkat çeken Tibuk, "bu tecrübelerle sabittir" diyor ve ekliyor.

"Hem devletçilik olsun hem yolsuzluk olmasın demek en büyük çelişki ve kısır döngüdür. En büyük yolsuzluklar hep kapalı ve devletçi ekonomilerde görülmüştür. Senelerden be-

ri yolsuzlukları önleyeceğiz diye iş başına gelen devletçi partilerin hiç biri de yolsuzluğu ve hortumculuğu önleyememiştir. Çünkü yolsuzluklarla sadece sinek öldürmeye çalışarak mücadele edilmez. Bataklığı kurutmaya da çalışmalısınız! Bakın özel sektörde niye yolsuzluk olmuyor? Çünkü biri şirketten çalsa, onu kim iş başında tutar artık? Kim kendi malını yedirir? Kaldı ki özel sektörde bir yolsuzluk olsa bile bu o patronun özel sorunudur, bizi ilgilendirmez. Oysa devlette yapılan soygun, hortum ve yolsuzlukların bedelini, hepimiz ödüyoruz. Bunlar bizim cebimizden çıkıyor!"

Tekrar özelleştirmeye dönüyor ve özelleştirmeler sonucunda meydana gelecek işsizlik sorununu soruyoruz Tibuk'a.

Devlet İş Verdikçe İşsizliği Arttırır

"Şunu çok iyi anlamamız lâzım" diyor. "Enflasyon, hayat pahalılığı, işsizliğin kaynağı devletin işveren olmasıdır. İşin püf noktası budur. Devlet iş verdikçe, işsizlik yaratmaktadır. Bunu artık dünyada bilmeyen kalmadı. Ben bunu size 10-15 sene önce söyleseydim ki, söylüyordum, 'yahu bu adam ne saçmalıyor' demez miydiniz? Devletçilik çöktü ve biz hâlâ anlayamıyoruz. Üstelik, ne trajedilere de yol açarak çöktü. Hergün gazetelerimizde okuyoruz ve hiç düşünmüyoruz. Neden ömeğin, birkaç dil bilen, genç Rus profesör hanım üç, beş dolar için gelip Türkiye'de fahişelik yapıyor! Nataşa deyip geçmeyelim de, biraz düşünelim derim! Bu sistem yani, devletçilik çökmüştür ve inat etmenin anlamı yoktur. İnat etmenin ülkeye maliyeti çok büyüktür. Politikacılarımızın da, sendika liderlerimizin de, halkımızın da bunu anlamaları lâzım. Kaybedecekleri bir şey de yoktur. Türkiye'de işsizlik var çünkü, faizler yüksek. Bu faizlerle iş kuramaz, yani, istihdam yaratamazsınız. Pekiyi, faizler neden yüksek? İç borçlar yüzünden yüksek. Neden iç borç var? Devletin verimsizliği yüzünden! Bu kadar basit! Ne kadar gösteri, nümayiş yaparsanız yapın, bir şey elde edemezsiniz. Çünkü, yok, deniz bitti!"

Arpalıklardan Vazgeçemiyorlar

Populist politikacıların özelleştirme karşısındaki duruşlarını "anlaşılabilir" buluyor Tibuk.

"Politikacılar zaten KİT'lere hakim olmanın getirdiği gücü elden bırakmak istemiyorlar, normalde dünyanın hiç bir yerinde de istemezler. Buralar yandaşlar için arpalık. Aynı zamanda oy getirici yerler. İşçi temsilcileri aman özelleştirme olmasın dedikçe politikacıların canına minnet oluyor. Halbuki, devlet ekonomiden elini çektiği zaman, özelleştirme yaptığı zaman, özelleştirmeden gelen gelirle iç borçları sıfırladığı zaman ve dolayısıyla, faizler düştüğü zaman, muazzam bir ticari gelişme olacaktır. Bakınız, savunduğumuz liberal politikaların uygulanması yani, özel girişimin teşvik edilmesi halinde ülkede öylesine bir istihdam kapasitesi yaratılacaktır ki, özelleştirme yoluyla KİT'lerden çıkarılanlar da, en eğitimsiz işçi de el üstünde tutulacaktır. Çünkü; bir milyon kişi işten çıkarıldıysa, iki milyon kişilik istihdam yaratılacaktır. Bu demektir ki, emek değer kazanacak; işveren çalışanına daha fazla ücret ödemek zorunda kalacaktır."

Sıra geldi örnek vermeye:

"Diyelim güneyde bir kasabada turistik otel var. Kasabanın yetişkin, çalışabilir nüfusu 300 kişi ama otelin personel ihtiyacı 500. Otelin işletmecisi o kasaba halkını el üstünde tutacaktır; personel ihtiyacını en kolay şekilde karşılayabilmek için. Liberal politikaların uygulanması halinde Türkiye'de de durum bu olacak. Yaratılan yüksek istihdam kapasitesi karşısında emek değer kazanacaktır."

Faiz Yüksek Ama Çalışanın Değeri Düşük

Bugün Türkiye'de işletmelerin faize ödedikleri paranın çok yüksek olduğunu belirten Tibuk, şöyle devam ediyor.

"Faize böylesi yüksek bir oranı ödeyince personel giderlerinden tasarruf etme yoluna gidiyor işletmeler. Devlet ise,

hâlâ gidemiyor. Tersine, sürekli istihdam ediyor politik mülahazalar ile! Bu neden böyle? Düşük faizli para alamıyorsun ama düşük maaşlı adam çalıştırabiliyorsun! Yani, para az, insan (emek) bol. Bu dengenin değişmesi lâzım. Parayı çoğaltacak, iş hayatını geliştirecek, işçi ihtiyacını artıracaksınız ki, işçinin yani emeğin değeri yükselsin! Şunu unutmayın ki, daima ihtiyaç olan şeylerin, talebi olan şeylerin değeri yüksektir. Örneğin, Hindistan'daki sermaye trafiği Türkiye'den daha az ve nüfus fazla! Dolayısıyla, bu ülkede emeğin değeri Türkiye'den de düşük. Oysa, İsviçre'de sermaye ve para Türkiye'ye göre çok daha fazla ama insan az. Dolayısıyla, insanın, emeğin değeri bu ülkede Türkiye'de olduğundan çok daha yüksek. İsviçre'de bir tamircinin, bir çöpçünün, bir otobüs şoförünün değeri ve dolayısıyla ücreti çok yüksektir. Demek ki, Türkiye'yi bir İsviçre haline getirebilmek için, gerekli yasal düzenlemeleri yapıp devlet olarak insanlarınıza güven vermek suretiyle, istikrarlı politikalar uygulayarak ömeğin, finansman vergilerini sıfırlayarak iş imkanı yaratacaksınız ki, emeğin değeri yükselsin; patron işçisine elpençe divan dursun. Bu taleple olur, başka yolu da yoktur. Tekrar ediyorum, devlet olarak özel girişime, girişimciye inanacaksınız, inançlı hareket edeceksiniz yani, 'Ben burasını kapatırsam, bunlar aç kalır' diye düşünmeyeceksiniz. Yok öyle bir şey, kendimizi aldatmayalım. Devlet özelleştirme yapmadığı, KİT'leri zarara rağmen açık tuttuğu sürece fakirliği teşvik etmektedir."

Devlet Az Çocuk Yap Çok Çocuk Yap Diyemez

Türkiye'de nüfus artışının fazlalığını bir sorun olarak görmeyen Tibuk, devlet politikası haline getirilen "nüfus azaltma projeleri"ne de karşı çıkıyor.

"Ben nüfus artışını Türkiye'nin temel sorunu olarak görmüyorum. Temel sorunlar, deminden beri değinegeldikle-

rimdir. İnsanların kaç çocuk sahibi olmaları gerektiğine devlet karar veremez ya da daha az çocuk yap, daha çok çocuk yap gibi telkinde bulunamaz. Bu konu insanların kendi ihtiyaçlarına, anlayışlarına, kültürel kimliklerine bağlı olarak özgürce karar verecekleri bir konudur. Ben inanıyorum ki, halkımız nüfus planlamasını kendi şahsi nedenlerinden dolayı zaten yapacaktır. Bunu bir milli politika haline getirmek yanlıştır. Bu bir aile politikasıdır. Karı-koca iki, üç ya da beş çocuk isteyebilir ya da hiç istemez. Bu, kendi şartlarını ve isteklerini dikkate alarak onların karar vereceği bir şeydir. Burada şu inancımı da özellikle vurgulamak isterim: Türkiye'de liberal politikaların uygulamaya konması halinde yaratılacak iş hacmini mevcut nüfusumuzun bile karşılaması zor olacak; Türkiye yurt dışından emek ithal etmek zorunda kalacaktır. Özetle, Türkiye'nin sorunu nüfus planlaması değil, devlet yönetim anlayışı sorunudur!"

Kurtuluş Ticarette

Türkiye'nin jeo-stratejik konumunun ancak rasyonel politikalarla değerlendirilebildiği takdirde bir anlam ifade edebileceğini söyleyen Tibuk önerisini de getiriyor:

"Türkiye üç kıtanın ortasında yer alan muazzam bir köprüdür. Bu köprünün derhal dünya ticaretine açılması; bu köprüdeki mal, hizmet ve insan trafiğinin tamamen serbest bırakılması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin öncelikli, kısa dönemdeki avantajı ticarettedir ve ülkenin konumu buna son derece müsaittir. Diyebilirim ki, başka hiçbir dünya ülkesi bu konuda bizimki kadar şanslı değildir. Önerimiz şu: Türkiye tüm sınır kapılarını, tüm dünya ülkelerine açmalı; gümrükleri sıfırlamalıdır. Bu durum çok kısa süre içinde Türkiye'yi dünyanın bir numaralı ticaret merkezlerinden biri haline getirecek; ve böylelikle muazzam bir ekonomik dinamizm yaratılacaktır. Türkiye sadece İstanbul'u ile değil,

Güneydoğu Anadolu'su, Karadeniz'i ile büyük bir ticaret merkezi haline gelince, göç kendiliğinden azalacak ve kısa süre içinde son bulacaktır. Kendi yöresinde aş ve iş imkanı bulan insan başka yere göç etme ihtiyacı duymaz ki! Bir de tabii şunu eklemeliyim ki, Liberal Demokrat Parti olarak biz yerli ve yabancı finansman, ulaşım, eğitim, sağlık ve kültür sektörlerini ve tabii esnaf kesiminin belli bir bölümünü de vergiden muaf tutmayı öngörüyoruz. Bu uygulamaların Türkiye'de yaratacağı ekonomik dinamizmi, üstelik de hemen yaratacağı dinamizmi hayal edebilmek lâzım!"

Ben Vergi Düşmanıyım

Vergiden söz açılmışken belirtmek gerekir ki, Tibuk kendini "vergi düşmanı" olarak nitelendiriyor ve ülkemizde vergi çıkarmakla övünen siyasetçileri hiç bir zaman anlayamayacağını da sık sık söylüyor.

Ankara kafalıların ne kadar çok vergi konursa o kadar çok vergi tahsil edileceğini sanmakla büyük bir ahmaklık içinde olduklarını söyleyen Tibuk, kimi çevrelerin "vergisiz devlet olur mu?" şeklindeki itirazlarına da gülüyor.

"Elbette olmaz, biz de vergi alacağız" diyen Tibuk ekliyor:

"Hem de vergileri maksimum yüzde 10'a çektiğimiz halde bunlardan daha çok vergi toplayacağız!"

Dinleyelim:

"Hep söylerim, bu sistemde devlet artık 200 kg agırlığında, yerinden kımıldayamaz olmuş, obur bir insan gibi! Önüne ne yemek koyarsanız yiyor, yedikçe daha çok yemek istiyor, şişmanlıyor ve şişmanladıkça hantallaşıp yerinden kıpırdayamaz, iş yapamaz hâle geliyor! Burada tabii, yemekten kastım vergi. Öngördüğümüz sistemde biz vergileri genel olarak %10 düzeyine indiriyoruz. Ekonomiden, sağlıktan, eğitimden, kültürden vs elini, ayağını çektiğiniz zaman, devlet çarkının fazla gelire ihtiyacı olmayacak; devletin asli görevle-

ri olarak telakki ettiğimiz savunma, asayiş, çevre koruma, tüketici haklan vb görevler için bu gelir çok bile gelecektir diye düşünüyoruz. Bizim için vergi ekonomik dinamizmi teşvik aracıdır; bugün olduğu gibi, üreteni cezalandırma aracı değil!"

Meclisin Görevi Halkı Vergiden Korumaktır

"Eğer bir ülkede hükümet Deli Dumrul gibi her dakika vergi çıkarıyor ve uyguluyorsa, ekonomik gelişme olmaz, olamaz. Zaten malûm, hep de söylerim, demokrasiler vergiye karşı isyanla başlamıştır. Vergiye karşı halk isyan etmiş ve meclis kurulmuştur. Meclis, 'kral vergi almasın' diye kurulmuştur. Meclisin görevi halkı vergiden korumaktır. Oysa, bizim Meclisin görevi, iki günde bir vergi kanunu geçirip, sonra da bununla iftihar etmek oldu. Bir de diyor ki, "Bak iki gün gibi kısa bir sürede vergi kanunu geçirdim!" Bir zamanlar Çiller, "hiç bir başbakan benim gibi altı ay içinde iki büyük vergi kanununu meclis'den geçirememiştir" diye övünürdü. Ecevit ve arkadaşları ise maşallah her gün yeni bir vergi ihdas ediyorlar. Bunları meclis harıl harıl çalışıp çıkardı falan diye şişinmeler de cabası! Böyle vergi geçirildiği zaman, siz iş yapma durumunda olan ekonominizi zehirleyip ona güven vermiyorsunuz demektir. Ne vergi geleceği belli olmazsa, siz bir işe girebilir misiniz? Hayır, giremezsiniz. Çünkü, her iş bir fizibilite ile, bir tahminle yapılır. Bir bakkal dükkânı açtığınız zaman, bir hesap yaparsınız. Ben şuna, şu kadar masraf ediyorum, günde şu kadar ciro yapacağım, şu kadar vergi vereceğim, şu kadar da kâr kalacak diye... Sonra düşünürsünüz, "acaba benim kazancım yaptığım yatırımın karşılığı oluyor mu?" diye. Bakkal dükkânınızı ona göre açarsınız. Bütün müesseseler aynı felsefeye göre açılır. Fizibilite dediğiniz araştırmaların tümünde, aynı mantık hakimdir.

Ne kadar para koyacaksınız, ne kadar para kazanacaksınız. Tabii, ne kadar da vergi vereceksiniz çünkü, sizin cebinize giren, vergiden sonra kalan paradır.

Az Gelişmiş Yöreden Az Vergi

LDP'nin vergi politikası konusunda bazı detayları şöyle anlatıyor Tibuk:

"Vergileri genel olarak %10 seviyesine indiriyoruz ve yerli-yabancı finansman, ulaşım, eğitim, sağlık ve kültür sektörlerini tümüyle vergiden muaf tutuyoruz. Az gelişmiş yörelere düşük vergiler koyuyoruz. Az gelişmiş yöreleri, coğrafyasına bakmaksızın, meselâ, Siirt ve Yozgat ya da Çankırı gelişmişlik bakımından aynı seviyede ise, aynı vergi oranına tâbi tutuyoruz. Ya da, Edirne ile Konya veya Diyarbakır'ı aynı vergi seviyesine tâbi tutuyoruz. Doğal olarak, en yüksek vergi oranları, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde söz konusu oluyor. 'Pekiyi, ne tür vergiler?' diye soracak olursanız: Biz ücretlilerden vergi almıyoruz. Bunu istihdam vergisi haline getiriyoruz ve örneğin, bu vergi İstanbul'da %10 ise, Siirt'te %1 oluyor. Siirt'te bir adam çalıştırdığınız zaman işveren olarak ona net maaşını veriyorsunuz ve bu paranın %1'ini de istihdam vergisi olarak yatırıyorsunuz. Tüketim ve emlak vergilerinde de aynı durum söz konusu. Örneğin, İstanbul'da benzin, sigara vb çok pahalı iken, diğer şehirlerde ucuz oluyor. Bu aynı zamanda sanayinin gelişmesini de teşvik ediyor. Dahası, diğer yerleri ucuzlattığı için, insanların İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlere göç etmesini de önlüyor ya da caydırıyor. Bu noktada hemen ilave edeyim: Bütün bu düzenlemeler, hukukun üstünlüğünün, kanun hakimiyetinin tesis edildiği bir ortamda öngörülmekte. Başka türlüsü mümkün değil. Örneğin, siz büyük şehirlerde gecekonduculuğu, işportacılığı, bırakın önlemeyi, teşvik ederseniz, göçü, ne yaparsanız yapın durduramazsınız. Malûm, biz büyük şehirle-

rimizde gecekondu yapanlara tapu vermeyi, kamu bankasını soyana banka cüzdanı vermekle eş anlamlı görüyoruz. Kamu malını gasp suçtur, dolayısıyla cezayı gerektirir; ödüllendirilmeyi değil! Ama, siyasî popülizm bırakın hukukun üstünlüğünü, hep suçu teşvik etti bugüne kadar!"

Sınırlar Açılmalı

Bölgeler arası ekonomik dengesizliğin giderilmesinde vergilendirme yanında sınır ticaretinin yaygınlaşmasını da önemli bir unsur olarak görüyor Tibuk:

"Örneğin Doğu'yu kalkındırmanın yolu önce sınırların açılmasından geçiyor. Sonra da uygulamaya koyduğunuz akılcı vergi ve gümrük politikalarından. Gümrük politikamız şu: Bütün sınırlar açılacak. Her yer Habur kapısı gibi olacak. İran sınır olur, Nahçivan sınır olur, Suriye sınır olur... Bütün sınırlardan silah ve uyuşturucu hariç, istediğiniz gibi ticaret yapabileceksiniz. Önce ticaret olarak başlayan ekonomik dinamizm, sonra sanayi yatırımına dönüşecek. Neden? Ticari dinamizm mala talep yaratır. Bir mala talep yaratılınca da fabrikası kurulur yani, üretimi yapılır. Sanayi de kurulacak ama bunu devlet yapmayacak. Sanayi kendiliğinden kurulacak. Gümrük politikamızın özü, sınırları açmak ve ticarete başlamak; talebi yükseltmek, sonra üretime geçmek. Sıfır gümrük az gelişmiş yörelerimizde sanayinin gelişmesine müthiş katkıda bulunacaktır. Orta Doğu, Kafkaslar, Balkanlar, hepsi Türkiye'nin üreteceği tüketim malını çekecek ülkelerdir. Çünkü, aç ülkelerdir... Ta Orta Asya'ya kadar bu böyledir. Vergi politikalarımızla da, az gelişmiş yörelerimizin kısa süre içinde kalkınmasını sağlayacağız; göçe gerek kalmaksızın!"

Bazılarının Liberal sistemi "körün tuttuğunu öptüğü" bir düzensizlik sistemi gibi görmeye ve göstermeye çalıştığını söyleyen Tibuk, "evet biz sonuna kadar serbestliği, insan

haklarını, demokrasiyi, serbest piyasayı savunuyoruz ama unutulmamalı ki bunların hepsi ancak bir hukuk düzeni içinde olacaktır" diyor.

Devletin 3 Görevi

LDP iktidarında devletin gerçek anlamda bir hukuk devleti olacağını söyleyen Tibuk, "bizim modelimizde devletin üç tane temel görevi olacaktır" diyor.

1- İnsan haklarına saygılı bağımsız yargı düzeninin tesisi

2- Asayiş yani iç güvenlik

3- Dış savunma. Bunlara paralel olarak ve yasal düzenlemeler yoluyla, tüketici hakları ve çevre koruma da devletin asli görevlerinin arasında kabul edilmektedir. Bize göre, devlet bu asli görevlerini hakkıyla yerine getirdiği sürece meşrudur.

Tibuk, bu "meşruluğu" şöyle açıklıyor:

"Örneğin bağımsız ve etkin yargının olmadığı yerde ne asayişten, ne sağlıklı bir ekonomiden, ne tüketici haklarından vb söz edebiliriz. Aynı şekilde, yurt savunmasının olmadığı yerde zaten devlet yok demektir! Çağdaş demokratik düzende hukuk ve bağımsız yargı, düzenleyici olması itibariyle, özellikle önemlidir ve tesisi devletin asli görevidir. Bunların ötesinde işlev yüklenen ömeğin, ekonomide faal olmaya kalkan devlet, en iyimser tanımlama ile hantallaşır; asli görevlerini yerine getiremez olur. Türkiye devletçi model ile işte ancak buraya kadar gelebildi. Son derece yetersiz hatta, hak etmediğimiz kadar az buluyorum sergilediğimiz gelişmeyi. Oysa potansiyel ortada, hemen elimizin altında! Dedim ya, asabımın bozuk olması da bundan. Ekonomiydi, sağlıktı, eğitimdi, sanayiydi vb derken, devletimizin toplumsal yaşamın tüm yönlerinde icra eden güç olması, onu asli görevleri itibariyle zaafa düşürmüş durumdadır. İşte polisimizin hali, işte adalet sistemimizin hali. Tüm bunlar insanlarımızı bırakın refahı, gerçekten mutsuzluğa, umutsuzluğa iten gelişmelerdir!"

Tibuk'a göre, 1946'dan bu yana benimsediğimiz çok partili parlamenter sistemin temel zaafı; o günden bu güne yürürlüğe konulan anayasalarımızın hiç birisinde çağdaş demokratik hukuk devletinin vazgeçilmez özelliği olan kuvvetler aynlığı ilkesinin hakkıyla gözetilmemesidir. Oysa, yargı, yürütme ve yasama olarak ifade edilen bu üç güç, birbirleri ile koordineli ve fakat birbirinden bağımsız çalışmak durumundadır ve dahası, bu üç güçten yargı ve yürütmeyi toplum adına kullanan organların yine toplum iradesinin ürünü olmaları gerekir.

Hâlâ Sivil Bir Anayasamız Yoksa Utanmalıyız

Türkiye'nin sivil bir anayasaya sahip olmamasını utanç verici bulan Tibuk, "LDP'nin çağdaş bir anayasa önerisi var. Öngördüğümüz anayasa, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir demokratik hukuk devleti olarak devamlılığını teminat altına alır nitelikte ve prensip olarak son derece kısa bir metindir; vatandaşın değil, devletin yetkilerini belirleyici ve sınırlayıcı olma özelliğini taşımaktadır" diyor ve ekliyor:

"Bu anayasa ile:

1. Yürütme gücü, iki turlu seçimle millet tarafından seçilen ve asgari %51 oy alan bir Devlet Başkanı'na ve O'nun belirleyeceği bir kabineye tevdi edilecektir yani, başkanlık sistemi öngörülmektedir. Türkiye'de doğru dürüst yönetim seçmek istiyorsak, iki turlu başkanlık sistemi'nden başka bir yol yok. Milletvekillerini de dar bölge iki turlu seçeceğiz. Yoksa Ankara'da bu gürültü patırtı hep olur.

2. Yargı gücü, başkanı ve üyeleri devlet başkanı tarafından önerilen ve yasama tarafından onaylanan bir yüce mahkemeye ve bu mahkemeye bağlı etkin bir adalet mekanizmasına tevdi edilecektir.

3. Yasama gücü, dar bölge ve iki turlu seçimle asgari %51 oy alan siyasî parti temsilcilerinin (milletvekillerinin değil) oluşturduğu bir temsilciler meclisi'ne tevdi edilecektir.

4. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ilkelerine tam anlamıyla sadık kalınacak; aynı konuda uluslararası anlaşmalarda ifade bulabilecek tüm gelişmeler peşinen kabul edilecek ve uygulanacaktır.

5. Çağdaş demokratik hukuk devletinin dördüncü gücü olarak anılan medyanın liberal anlayış çerçevesinde ve hukuk devletine saygılı hizmet vermesini esasa bağlayan hükümler ihdas edilecektir.

6. Anayasanın oylanması ve değiştirilmesi hakkı, Devlet Başkanı'nın önerisi ile toplum iradesine tanınacaktır."

İyi de, Bunu Size Uygulatırlar mı?

Tibuk kendisine en çok "tamam, anlattıklarınız çok güzel ama iktidara gelirseniz, bu programınızı size uygulatırlar mı? Derin devlet size ne der?" türünden sorular sorulduğunu saptadıktan sonra "bir ülkede politikacılara bu tür sorular sorulabilmesi bile o ülke adına yüz kızartıcıdır. Niye sözgelimi İngiltere'de hiç bir politikacıya iktidara gelirseniz asker size ne der diye bir sorulmaz da bizde sorulur" diyor.

En çok kızdığı yorumların başında ise "devlet yönetimi boşluk kaldırmaz; siyasetçi boşluk bırakırsa elbette asker doldurur!" geliyor. Tibuk'a göre bu yorumlar, askeri politikaya çekmek isteyenlerin yalakalıklarından başka bir şey değil.

"Siyasetçinin boşluğunu yine ancak bir başka siyasetçi doldurabilir" diyen Tibuk, her zamanki gibi bir de örnek veriyor:

"Senin annen hastalansa ve bazı doktorların uyguladığı tedavi yöntemleri anneni daha da kötüleştirse, doktorlardan fayda yok, hele bir de kaportacıya götüreyim der misin? Demezsin. Çünkü kötü doktorun alternatif ancak ve ancak yine bir doktordur. Askeri idareyi bir alternatif olarak düşünebilmek bile, daha baştan yanlıştır ve başlıbaşına çözümsüzlüktür."

Bizden Derini Yok

Tibuk'un, halk gerekli oy desteğini verdiği takdirde başarılı olacağına güveni tam.

"Kimsenin kuşkusu olmasın, biz iktidara gelirsek bizden daha derin devlet olmaz. Ülkemin kalkınması, milletimin refah ve mutluluğu adına tüm yetkilerimi hukuk içinde ve sonuna kadar kullanırım. Kısa sürede ülkeyi ne kadar olumlu bir çizgiye getirdiğimizi herkes görecektir ve bu rüzgarın önünde kimse duramayacaktır. Bizim sistemimiz ülkesini gerçekten seven herkes için huzur ve mutluluk getirecektir. Bizim iktidarımızda siyaset, parlamento, yargı, asker, iş dünyası, medya, her şey kendi doğal yörüngesine oturacak, dengeler mutlaka tesis edilecektir. Bu ülkeyi güdük bir demokrasiden ve devletçiliğin yol açtığı yoksulluktan kurtarıp tarihe geçmek, uzun yıllardır ülkeyi geri bırakan baskıcı, dayatmacı ve devletçi zihniyetlerle hukuk içinde ama gerçek bir şekilde hesaplaşmak, hayatta belli bir yerlere gelerek bir çok şeyi tadıp yaşamış Besim Tibuk için tek ihtirastır. Siyasete girmemin tek nedeni de budur!"

7. Bölüm
Tibuk ve Dış Politika

İyi ki Komşularımız Var!

Öncelikle belirtelim ki; Tibuk, Türkiye'nin dört yanının düşmanlarla çevrili olduğu, dünyanın her yerinde ve her an Türkiye'yi bölmek için toplantı üstüne toplantı yapıldığı türünden tezlere hiç kıymet vermiyor.

Arjantin gibi komşu kısırı ülkelere oranla Türkiye gibi çok komşulu olmanın büyük bir avantaj olduğunu söyleyen Tibuk, "yeter ki akılcı politikalar üretebilelim" diyor:

"Ben bazen bazı yorumlar okuyorum. Deniyor ki, yahu biz ne kadar şanssız milletiz, öyle kötü bir yerdeyiz ki etrafımızdaki komşularımızın hepsi kötü! Hepsi bize düşman! Vah vah vah! Ne kadar yazık bize. Sen dünyanın en iyi yerini almışsın. Bir mahalledeki köprüyü satın almışsın. Köprü senin. Sen ağlıyorsun. Keşke bu köprü benim olmasaydı da, dağ başında bir yer olsaydı türünden zevzeklikler ediyorsun!. Dünyada bir paylaşım olsa, yeniden yer seçin denilse, buradan başka bir yer seçilmesi geri zekâlılıktır. Böyle şey olur mu? Burası doğal gazın, uçakların, otoyolların, insanların geçiş yeridir. Köprünün sahibisiniz. Burada ah vah etmeye gerek yok. Köprünün hakkını verip, yan gelip, zenginlik içinde yaşayacaksın. Bakın biz biraz akıl koyarak çalışsak, dünyanın en zengin ülkesi oluruz. İşte kilit de Türkiye'nin coğrafyası ve bu köprüdür. Köprü olduğumuz zaman ne oluyor biliyor musunuz? Köprünün çok çalışması için ne olma-

sı lâzım? Herkesle dost geçinmek lâzım. Bitti. Köprü sana stratejik bir önem veriyor. Köprü sahibi olmak, sana herkesin saygı göstereceği bir durumdur."

Zenginleşmek Salt Üretimle Olmaz

Tibuk köprü meselesini de somut bir örnekle anlatıyor:

"Diyelim ki sen, Galata Köprüsünün sahibisin. Seninle herkes iyi geçinmeli. Bırakınız Karaköy'ü, Eminönü'nü, Beyazıt'ı, Taksim'i Ankara'lı bile iyi geçinmek zorunda. Çünkü İstanbul'a geldiği zaman bu köprüyü kullanacak. Köprünün değeri Japon için de var. Hong Kong'lu için de var, hepsi kullanacak. Bir yerden bir yere giderken herkes kullanacak. Şimdi bunun kilidi nedir? Sen köprünün sahibisin ama Taksimdekilerle kavgalısın, konuşmuyorsun. Eminönü'ndekilerle, Beyazıt'takilerle konuşmuyorsun. Kimseyle konuşmazsan kim geçecek senin köpründen? Kimse geçmezse o köprü bir işe yaramaz ki. Demek ki ne kadar barış içinde, iyilik içinde olursan o kadar çok kullanılır köprün ve o da zenginlik getirir. Dünyada ki zenginliğin kilidi budur. Zenginleşme sadece üretimle ilişkilendirmek eski kafalılıktır. Ulaşım üretimden daha önemlidir. İşte köprünün önemi de burada öne çıkıyor."

Tibuk'a göre Türkiye gücü ve imkanları açısından belki bazı komşuları için tehdit olarak algılanabilir ama tek tek bakıldığında komşularının Türkiye'ye tehdit oluşturmaları zordur. Türkiye, komşuları hakkında hiç bir kötülük düşünmediği halde kendini yeterince değerlendirememenin zorluğunu çekiyor Tibuk'a göre.

Komşularımızın Hangisi Bizden Güçlü?

"Haritaya bakalım, Türkiye'nin etrafında herhangi bir güç var mı? Eskiden Avusturya-Macaristan İmparatorluğu vardı. Burada Rusya, İran vardı. Şimdi bakın etrafımıza. Rusya çök-

müş durumda. Ukrayna bizim müttefikimiz. Çünkü Rusya'ya karşı destek lâzım. Irak askerî ve ekonomik bakımdan çökmüş durumda. İran uzun yıllardır sınırımızın hiç bir şekilde değişmediği bir ülke. Suriye silahlarının çoğu Rus yapımı. İşlemez, çalışmaz. Birkaç tane Fransız yapımı birşeyler var ellerinde, ekonomik bakımdan da çökmüştürler. Dinamik veya vurucu olabilecek iki tane askeri güç var, Türkiye'nin etrafında. Biri İsrail'dir. İkincisi bizim kadar güçlü olmasa da Yunanistan'dır. Demek ki biz üç yüz senedir, bölgede en güçlü günlerimizi yaşıyoruz."

Garanti Verelim

Tibuk, LDP'nin dış politikadaki komşuluk teorisini şöyle anlatıyor.

"Türkiye komşularına -karşı taraf istese de istemese desınır garantisi verecek Yani diyecek ki, 'ben senin sınırlarına saygılıyım. Tek taraflı garanti bile olsa. Bu garanti komşularımızın iyiliği için çalışacaktır. Ancak o komşudaki olaya üçüncü bir ülke müdahale ediyorsa, Türkiye'de en az onun kadar kendini yetkili sayacaktır. İşin ince noktası budur. Bu biraz da Monroe doktrinine benzer. Monroe bunu Latin Amerika için yapmıştır. Avrupa burada bir şey yapmasın diye. Eğer komşumuz Azerbaycan'da bir hadise varsa, Türkiye herhangi bir ülke kadar en az sorumludur. Daha fazla demiyorum. Kimseyi kışkırtmak için değil. Azerbaycan'da bir sorun varsa, Rusya kadar biz de sorumluyuz. Maalesef Kafkas politikası Türk hariciyesinin yüz karasıdır. Onu da söyleyeyim. Kafkas meselesini düşündükçe tüylerim diken diken oluyor. Tekrar komşuluk doktrinine dönelim. Ne yapıyorsunuz, komşuyu rahatlatıyorsunuz. Diyorsunuz ki; 'ben senin kesin sınırlarına saygılıyım, ama senin içinde olduğun olayda üçüncü bir ülke müdahale ediyorsa beni de dikkate al. Ben sana yardım edeyim. Kötü niyetle değil, çünkü sana sı-

nır garantisi vermiştim. Niyetimin iyi olduğunu belirtiyorum."

Tibuk'a göre komşunun iyi olması, zengin olması bizim lehimizedir.

Ülkeleri Zaptetme Devri Bitti

"Hiçbir zaman fakir komşular işe yaramaz. Ülkeler için de bu geçerlidir. Fakir bir ülkenin diğer ülkeye hiçbir yararı olmaz. Sadece zararı olur, problem yaratır. O bakımdan komşuluk teorimiz, komşularla yakın diyalog, iş birliği ve onların sınırlarına saygıyı getirir. Öyle veya böyle, doğru veya yanlış, komşularımız bizden tedirginlik duyuyorlarsa bunu mutlaka sıcak girişimlerle aşmalıyız. Karşılıklı işbirliği yapmak, güven vermek ve çıkarlara dayalı iyi ilişkiler kurmak herkesin yararınadır. Aslında her ülke çok akıllı bir dış politika uygulayarak kendi menfaatlerini maksimize etmelidir. Ülkelerin menfaatleri, dostluk ve barış içinde kendi halkını zengin, mûreffeh, mutlu ve sıhhatli bir şekilde yaşatmaktadır. Artık ülkelerin amacı, dış politikaları; fethetmek, sınır değiştirmek, başka ülkeleri zaptetmek falan değildir. Bu işler bitmiştir."

Kıbrıs'ta 2 Toplum Ayrı Yaşamalıdır

"Kıbrıs'taki mevcut düzenin barışa hizmet ettiği görüşündeyiz. Ada'da iki toplumu bir araya getirmek artık, ateşle barutu bir arada tutmaya benzeyecektir. Yunanistan'a ve Güney Kıbrıs'lı Rumlara bu ayrılığın yararlı olduğunu bizim anlatmamız gerekiyor. İki toplumun şu ya da bu şekilde birleştiğini düşünün. En küçük bir trafik kazası bile; örneğin, ölen bir Türk, ezen bir Rum ise, millî mesele haline gelecektir. Özetle; Liberal Demokrat Parti Türk-Yunan ilişkilerinde yakın dostluğu ve birlikteliği savunurken, Kıbrıs konusunda iki toplumun ayrı yaşaması gereğine inanmaktadır. Bu konuyu

Yunanistan'a iyi anlatıp, huzuru yok etmemek için mutabakat oluşturmamız lâzım. Örneklersek; köyde bir baba ölüp de, iki kardeş aynı evi paylaşmaya başlayınca, devamlı hır çıkar. Gelinler arasında hır çıkar, tarlada hır çıkar. Ne zaman ki, biri eve gelir de, tarlayı da ikiye böler, sorun da biter ve dostluk başlar. Kıbrıs'ta da durum aynen budur, böyle çözümlenmelidir."

Komediden Farkı Yok

"Ege kıta sahanlığı ve FIR hattı konusu Yunanistan ile Türkiye arasında oynanan bir komedidir aslında. FIR hattında 6 mil,10 mil, 12 mil diye bir olay yaşanmakta.... Havada yani, atmosferde! Yunanlılar diyorlar ki, "bizim FIR hattımız 12 mil". Biz diyoruz ki, "hayır, 6 mil". Biz haklıyız aslında ama, önemli değil. Sonuç itibariyle, başlıyor jetler uçmaya, ertesi gün karşılıklı protestolar çekiliyor. Ortada elle tutulur birşey yok ama, uçak çarpışmasından, savaşa girmeye kadar gereksiz riskler alınıyor sürekli... Yapılan masraflar bir yana! İki ülkenin dost olması halinde, bütün bu sorunların lafı bile edilmeyecek. Değil 6 mil,12 mil diye kavga etmek, iki millet birbirleri ile iş yapacak, düğün yapacak, huzur ve refah bulacak."

Büyük Olmanın Raconu Var

"Bir şeyi hiç unutmamak lâzım. Büyük olmanın raconu vardır. Büyük ve güçlüyseniz, büyük ve güçlü gibi davranacaksınız. Bu da hoşgörüdür. Büyük ve güçlü devlet; hoşgörülü davranır, aynı; büyük ve güçlü bir insanın hoşgörülü davranacağı gibi. Elen Cumhuriyeti ile ilişkilerinde Türkiye büyük ve güçlü olduğunu bilerek, hoşgörülü davranmalı, davranabilmelidir. Akıl bunu gerektirir; zayıf durumdaki devleti "ben seni ezerim" yaklaşımı ile, köşeye sıkıştırmak değil. Bu tutumun kimseye yararı olmayacaktır. Osmanlı İmparatorluğu'nu iyi anlamak lâzım.

Osmanlı Resmi Tarihten Öğrenilmez

Şimdi de Türkiye'nin dünü, bugünü ve yarını üzerinde durmak istiyorum. Türk dış politikası ile ilgilenenler Osmanlı'yı çok iyi öğrenmek, anlamak durumundadırlar. Osmanlı'yı resmi tarihten değil, gerçek tarihten öğrenmek gerekir. Maalesef, bugün yetişen hariciyeciler, dış politikayı tespit edenler, resmi tarihle yetişmişlerdir ve Osmanlı lafı gelince, "bırakalım Osmanlı'yı. I. Cihan Harbi'nden sonra çöktü zaten" derler. Oysa, Osmanlı politikası dünya tarihinin en akılcı ve en gerçekçi politikasıdır."

Batı Trakya Türkleri Korku ve Eziyet İçinde Yaşıyor

"Yunanistan'da yaşayan Türk azınlık son derece olumsuz, talihsiz bir örnek. Batı Trakya'da, Gümülcine'de, Lozan'da kalmış bir Türk azınlık var. Yunanistan ile aramızda olan sorunlar nedeniyle bu azınlık son derece zor durumda. Kabahat kimin? Kabahat sadece Yunan Hükümeti'nin de değil. Dostluk "iki" taraf arasında oluşur. Sorun, iki ülkenin dost olmaması, olamamasıdır. Gazetelerimizde sık sık Türkiye'nin nasıl ve kaç günde işgal edebileceğine dair, haritalar, krokiler çizilir, haberler yazılır. Siz Yunan olsaydınız, ne hissederdiniz, oradaki soydaşlarımıza nasıl davranırdınız. Demek ki, siz büyük devlet olarak herşeyden önce güvence vereceksiniz komşularınıza. Onların sınırlarında gözünüzün olmadığını kesinkes söyleyeceksiniz. İçeride halktan oy toplamak için cırtlak seslerin çıkmasına izin vermeyecek; dış politikayı iç politikaya alet etmeyeceksiniz."

Büyük Küçüğü Taklit Etmez

"Efendim Yunan basını da aynı şeyleri yapıyor! Bırak yapsın. Sen büyük devletsin. Onu taklit edemezsin! Yok efendim, eskiden buraları Osmanlı topraklarıydı, Türk ordusu

şuraya girer, burayı alır gibi laflar etmeyeceksiniz. Zaten gerek de yok. Çünkü, biz güçlüyüz! Böyle davrandığımız sürece ne dostluk oluyor, ne de oradaki soydaşlarımız huzura ve refaha kavuşabiliyor. Bulgaristan'daki Türkler ticaret yaptılar da, yalnız onlar mı kazandılar? Bizi de zenginleştirdiler, Türk sanayi de, imalatçısı da kazandı. Aynı durum Yunanistan'daki soydaşlarımız için de tesis edilse, edilebilse fena mı olur? Eğer biz Yunanistan ile saldırmazlık paktı imzalayıp, Yunanistan'a sınır garantisi vermezsek, Batı Trakya'daki Türklere hiç bir yararımız dokunmayacaktır. Bu insanlar korku ve eziyet içinde yaşamaktadırlar. Bu bir trajedidir. Orada bir göçmen olarak bulunmak, düşman bir milletin altında azınlık olmak lazım, anlayabilmek için!"

Aşırılık Yanlıları Her Ülkede Vardır

Tibuk, Yunanistan'daki "Megalo İdea, İstanbul'u Konstantinapolis yapma" türünden hayalleri de fazla ciddiye almıyor:

"Her iki ülkede de aşırılıklar vardır. Zayıf olan daha da aşırı olur. Kuvvetli olan rahattır. Bizde de yok mu "Yunanistan'ı işgal edelim; Adriyatik'ten Çin'e gidelim" diyenler? Üstelik, biz güçlüyüz yani, güçlü bir ülkenin böyle konuşması daha da tehlikeli! Yunanistan'ın Megalo İdeası olsa ne olur, olmasa ne olur? Yani, bir Yunanlı "biz İstanbul'u alıp, Konstantinopolis yapacağız" dese ne olur, demese ne olur? Söyler. Söylesin. Aşırı görüşler her yerde ifade bulabilir. Böylesi durumlarda güçlü ve büyük ülkenin rahatlığı içinde olmamız, olaylara böyle yaklaşmamız gerekir. Yunanistan'da da Türk dostluğuna inananlar çok. Ama, korkuyorlar. Çünkü; Türkiye, köprü olduğunun bilinciyle ticaretini geliştirip daha da kalkınırsa diye korkuyorlar. Ayrıca orada da Türkiye önemli bir iç politika malzemesi. Türkiye bizi işgal edecek diye oy toplayanlar var."

Tibuk ve AB

Tibuk, prensip olarak Türkiye ne kadar çok siyasî ittifak içinde yer alırsa, o kadar iyi olur kanaatinde:

"Diyelim ki, herkese kravat satan bir adamın bir çok derneğe üye olması gibi. Ne kadar çok derneğe üye olursa, o kadar çok kravat satacaktır. Olayın özelliği bu. Türkiye her türlü siyasî birliğe girmeli. AB'ye girmeli. ABD ile yakın ilişkilerini sürdürmeli; Orta Doğu, Orta Asya, Rusya, Balkanlar, Karadeniz ülkeleri ile muhakkak yakın ilişkiler içinde olmalı."

AB gibi, Türkiye'nin hemen yanıbaşında kurulan evrensel bir oluşuma katılmaya karşı değil Tibuk ancak AB'nin arasına Türkiye'yi alıp almamasının çok da hayatî bir sorun haline getirilmesine karşı.

Brüksel Bürokrasi de Ankara'ya Çok Uzak Değil

Brüksel'e hakim kafa yapısının yer yer bürokrasi ve devletçilikte Ankara'yı aratmadığını düşünen Tibuk, "Avrupalılar'ı o kadar akıllı zannetmeyin, kendi çıkarlarını da görememeyebiliyorlar zaman zaman. AB yer yer bürokrasisi ve kabız tutumu ile aslında kendi gelişmesini engelliyor. Biz biraz daha akıllı davranabilsek, beş yıl içinde onları sollarız" diyor ve ekliyor:

"Bugün bizim öncelikle ülkemiz için yapmamız gereken çok önemli işler var. Biz iktidara gelip Türkiye'yi öylesine zengin ve müreffeh bir hâle getireceğiz ki, bu Avrupalılar belki dizginlemek ya da güzelliklerimizden yararlanabilmek adına bizi aralarına almak için kendileri gayret gösterecekler. Kimse bir başka ülke için durduk yerde bir şey yapacak değil. Biz aklımızı başımıza alalım, doğru politikalarla insanımızı mutlu edelim. Bunun gururuyla da enternasyonel oluşumlarda daha söz sahibi, daha itibarlı ve daha güçlü olalım. Bu gün batılıların ülkemize gelip de 'sizde insan hakları ih-

lalleri var, işkence var, anayasanız darbe ürünü, yasalarınız antidemokratik vs.' diyebilmeleri, tamamen bizim ayıbımız ve utanç verici. Biz, Avrupa istiyor diye değil, öncelikle kendi vatandaşlarımızın onur ve mutluluğu için bir takım çabaları göstermeliyiz."

Ağabey Havalarından Kurtulmak Lâzım

Tibuk, Türk Cumhuriyetleri'yle kurulması gereken verimli ilişkilerin kurulamadığı kanaatinde: "Biz iktidara gelirsek, karşılıklı ziyaretler ve birbirine yöresel giysiler giydirmelerle yetinmeden her alanda iş birliği yapacağız" diyor:

"Türk dünyasına saygılı olacağız, dost olacağız, her türlü iletişimi kuracağız bu ülkelerle. Biz özellikle, tv ve müzik alanındaki gelişmeleri ilgi ve iftiharla izliyoruz. Basın da buna katılacaktır. Bizim yayın organlarımız da belki oralarda basılmaya, satılmaya başlayacaktır. Bu ülkelerin başarıları ve refahlarında biz etkili olmaya çalışmalı, arkadaş olmalıyız. Dikkat edin, "ağabey" demiyorum, "arkadaş" diyorum. Bu ülke insanlarının gururlarını incitmemek için. Zayıf ve zor durumda olan milletler daha gururludur. Bu nedenle, ağabey havasında, yukarıdan bakmamalı; eşiti gibi davranmalıdır Türkiye. Karşılıklı iş yapan, her iki tarafın da huzur ve refahına katkıda bulunan ilişkiler izlenmelidir."

BM'de Veto Hakkımız Olmalı

Tibuk, Türkiye'nin dünya politikasında da daha fazla söz sahibi olması gerektiğine inanıyor.

"Çeşitli sebeplerden dolayı. II. Dünya Harbi'nden sonra, dış politika konusunda kendiliğinden yıldızı parlayan bir ülkeyiz. Bu Orta Doğu petrollerinin öneminden tutun, Sovyetler'in çökmesi, Kafkasya'nın önemi, Orta Asya, Balkanlar bunların hepsini üst üste koyduğumuzda dünyadaki politik konjonktür, Türkiye lehine değişmiştir. Türkiye Birleşmiş

Milletler'de veto hakkı olan daimi Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi olmalıdır. Türkiye adam gibi yönetilse, Amerika ve İngiltere'den sonra dünya politikasında üçüncü derece önemli rol oynayan bir ülke konumundadır.

İstemesini Bilen Papaz

Tibuk, "biz önce akıllı politikalar uygulayacağız, sonra da istemesini bileceğiz" diyor ve sözün burasında bir fıkra anlatıyor.

"Genç bir papaz varmış. Zengin, yaşlı bir kadınla berabermiş. Geziyorlarmış, yemek yiyorlarmış, konserlere gidiyorlarmış. Bir gün yaşlı kadın ölmüş. Vasiyeti açılmış. Ancak bütün mal varlığını aynı kasabadaki başka bir kilisenin yaşlı papazına bırakmış. Buna genç papaz çok bozulmuş. Genç papaz hemen gidip yaşlı papazı ziyaret etmiş: 'Bu iş nasıl böyle oldu, niye sana bıraktı' deyince, yaşlı papaz: 'İstedim de o yüzden' cevabını vermiş. Adam istemiş, genç papaz istememiş. Biz de isteyeceğiz, bastıracağız. Yani enternasyonal camiada gücünüzü; isteklerinizle, baskılarınızla göstereceksiniz."

Kafkasya Politikamız Tam Bir Faciadır

Tibuk'a göre ülkemizde dış politika adına sergilenen şeyler hepten yanlış değildir ama yapılan bazı şeyler çok yetersizdir, hele Kafkas politikamız tam bir faciadır:

"Sovyetler'in çökmesinden ve Kafkasya'nın bağımsızlığına kavuşmasından sonra, belki Türkiye, tarihinde en pasif, en beceriksiz rolünü oynamıştır. Zaten bu Kafkasya'nın kaderidir. Osmanlılar batıyla uğraşırken, Kafkasya'yı ihmal etmiştir. Bütün yatırımlarını batıya yapmıştır. Ve sonra da Müslümanlarımız öldürülmüştür. Oradan göç etmişlerdir, hastalıklardan kırılmışlardır, sefil, perişan olmuşuzdur.19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başı Türk nesli için büyük acıların, katli-

amların yaşandığı bir süreçtir. Bu 1878 (93) Harbi'nden başlıyor, Balkan Harbi'ne kadar sürüyor. Maalesef komünizmin kurulması sırasında da, Kafkasya'da büyük boşluk doğmuş, dramlar yaşanmıştır. 1991'de Rusya dağıldı. Bu arada Kafkasya'daki ülkeler de bağımsızlığına kavuştular. Bizim bu arada bu ülkelere, Kafkaslar'a ittifak sözleşmeleri yapıp sınır garantisi vermemiz gerekirdi. Bunun maliyeti yok. Yani buna herhangi bir para harcamıyorsunuz. Zaten elinizde belli bir güç var. Rusya buna ses çıkarmayacaktı. Çünkü başının derdiyle uğraşıyordu. Ve bıraktığı için memnundu. Bunu yapmadık. Yapamadık... Ve yanı başımızda Ermeniler'in Azeriler'i nasıl nehre döktüğüne seyirci kaldık. Bu bizim yakın tarihimiz için utanç verici bir olaydır."

Elçibey'i Yalnız Bıraktık

"Elçibey'i yalnız bıraktık. Elçibey'in orada yalnız bırakılması büyük bir fiyaskodur. Gürcistan'da Gamsahurdia'yı yalnız bıraktık. Gamsahurdia % 90 oyla seçilmiş bir Gürcistan lideriydi. Onu yalnız bıraktık. Bunlar tipik verimsiz Türk dış politikasıdır. Bir de çok büyük hata olarak gördüğüm Çeçenistan vardır. Belki Türkiye Çeçenistan'a gizli üç beş yardım yaptı, ama uluslar arası platformda çok pasif kaldı. Ve Çeçenistan çok yalnız bırakıldı. Çeçenistan olayı yakın tarihin en gaddar en alçak olaylarından birisidir. Sadece bir milyon nüfuslu bir ülke. Bir milyon ki bunun eli silâh tutanı; 50-100 bin kişisidir. Ve Rusya burada en modern güçlerini kullandı. Bütün bombalarını, uçaklarını kullanarak, on bin metreden orayı çökertmeye çalıştı. Ve Türkiye'nin idarecileri, Amerika'nın dümen suyunda, 'burası Rusya'nın iç sorunudur' dediler. Hatta o zamanın cumhurbaşkanı Allah selâmet versin, Dudayev öldüğünde bile hiç çekinmeden Çeçenistan için Rusya'nın 'iç işi' demez mi! Cumhurbaşkanısınız bari bunu söylemeyin. Cumhurbaşkanısın bari birşey söyleyemiyorsan, o 'iç işi' lafını söylemeye mecbur musun? Böyle saçma şey o-

lur mu? Neden Rusya'nın iç işi oluyormuş? Çeçenistan ile Ukrayna arasında ne fark var? Ben Türkiye gitsin, Çeçenistan'da savaşsın demiyorum. Ama bizim gücümüzü düşünüp, Rusya'ya, Amerika'ya baskı oluşturabilirdik. Çok kolaydır bunlar. Daha fazla teferruata girmek istemiyorum. Türkiye, Rusya'ya da, Amerika'ya da baskı yapabilirdi ve bütün dünya camiasının dikkatini bu vahşete çekebilirdi. Ama biz sadece seyrettik. Hatta Ankara'daki bazı insanlar, 'şu Çeçenistan bir an önce teslim olsa da bitse bu iş' diye bekler oldular."

Kudüs 3 Din İçin de Kutsal

Tibuk, Türkiye'nin Ortadoğu'da yaşanan sorunlar karşısında da tarihsel birikim ve kültürel ağırlığına uygun etkili bir pozisyon alamadığından yakınıyor. Filistinliler'in yaşadığı dramın mutlaka bitirilmesi gerektiğini söyleyen Tibuk, "Kudüs üç din için de kutsal bir yer. Bunu bu saatten sonra herhangi bir devletin değiştirebilmesi mümkün değil. Şu halde Kudüs'ü tıpkı Osmanlı'nın başardığı gibi, üç din mensuplarının da özgürce yaşayacağı ve dışarıdan ziyaret edebileceği evrensel bir statüye kavuşturmak lâzım." görüşünde.

Türkiye'nin aynı zamanda çok önemli bir Ortadoğu ülkesi olduğunu ve bunun değişmesinin de mümkün olmadığını söyleyen Tibuk, "biz istesek de istemesek de Arap ülkelerinden bize karşı olumsuz bir bakış var. Realite bu. Ama biz bazı akılcı politikalarla bunu kırabilir ve Ortadoğu'nun kültürel ve doğal kaynaklar açısından içerdiği zenginliklerden azami derecede istifade edebilirdik. Bu salt bir çıkarcılık da değil! Bölgeyle çıkara dayalı da olsa daha huzurlu ve müreffehlik getiren ilişkiler kurmak fena mı?" görüşünde.

GAP Fırsatını Kaçırdık

Tibuk'a göre GAP Araplar'la bir yakınlaşma vesilesi olabilirdi:

"GAP meselesi açıldığı zaman, bizim görüşümüz, GAP yapılırken % 51'i bizden olmak üıere, bütün Körfez ülkeleri, Arabistan, Suriye, Irak vs. ortak alınabilirdi. Hem finansmanda bize çok yardım ederlerdi. Hem onlara toprak kiralanabilirdi. Ve onlar birçok tarımsal ürünlerde bize bağlanırlardı. Yani Türkiye rahat bir şekilde kucağını açmalı. Neden? Çünkü biz bunların hiç birinden korkmuyoruz, bunların hiç biri bizim için tehdit değil. Diyelim ki, gel kardeşim, bizim GAP'ta finansman sorunumuz var. Bugünkü enflasyonun bir sebebi de oraya harcanan paralardır. Hemen aklınıza geliyor. Adamlarda para bol ama psikolojikman adamlar kompleksli."

Suudlular Çölde Buğday Üretiyor

"Suudi Arabistan'ın çölde buğday ürettiğini biliyor muydun? Dokuz misli fiyata üretiyor. Adama derdik ki gel kardeşim bak aslanlar gibi ovalar var. Gel burada üret. Tarlayı sırtına alıp götüremez ki. Bütün bunlara yumuşak davranırsak, onları tam bağlardık. İşin içine alırdık. Adamlar gelir geçerlerdi, GAP Ovası'nı. Derlerdi ki; "bak burası bizim firma". Firmaya kirala, sat demiyorum. Onlar gelsinler, modern tarım teknolojisini getirsinler. Bir sürü yatırım yapsınlar. Çünkü bizim orada çok fazla finansman sıkıntımız var, her bakımdan. Dostluk gelişirdi. Bir taşla iki kuş vururduk. GAP konusunda bile bizim görüşümüz, Arap komşularımızla doğrudan organik işbirliğine girmek, şeklindedir. Bizim genel politikamız çevremizdeki herkesle yoğun dostluk ilişkisine girmektir. Biz, Araplar'a şunu yaptık, onlar da bize bunu yaptı! Aynı şeyi Araplar da bizim için söyler. Bunların sonu yok. Ne yapacağız biliyor musunuz, biz bir ülkeyle ilişki kurmak için? Diyelim ki; tarihimizin yarısı iyi yarısı kötü. Biz kötüyü unutacağız, hep iyiden bahsedeceğiz öyle değil mi? Sistem budur. Çünkü o dostluğun bize müthiş faydası var. O yüzden ben 'Arap Dostlarımız' diyorum. Onları dost olarak

göre göre onlar da bizi dost olarak göreceklerdir. Arap meselesi çok hassas bir mesele."

Araplar'da Türk Kanı Var

"Bir diğer meseleyi unutmamamız gerek. Araplar'da bugün yönetici sınıf aslında Türk kanıdır. Aynı Rusya'nın Tatar kanı olması gibi. Neden biliyor musunuz? Hakim sınıf gidiyor, onların büyük ailelerinin kızlarını alıyor ve kendiliğinden oraya hakim sınıf olarak adapte oluyor. Şimdi Rusya'nın en büyük ailelerine bakın, hepsi Moğol asıllıdır. Moğollar gitmiş Rusya'nın zengin ailelerinin en güzel kızlarını almış. Oranın yöneticisi oldukları için. Aynı şey Osmanlılar'da da geçerlidir. Yani Araplar'ın üst sınıfı, şöyle ya da böyle Türk asıllıdır. Aramızda müthiş ilişkiler, gelenekler vardır. Onların hepsini olumlu, yumuşak bir şekilde kullanmak lâzım. Araplar'la dost olmak gerekir."

Tibuk, İsrail'le de iyi ilişkiler kurulmasından yana ancak bunun Filistinliler'in ezilmesini görmezden gelmek pahasına olamayacağını da özellikle belirtiyor ve ekliyor:

"Bizim milletin belki de en iftihar edeceği olay toleransıdır. Bugün Mûsevî milletine en büyük desteği Osmanlılar vermiştir. Açıkça söyleyeyim ki, bu gün ayakta kalmalarına tek sebep belki de Osmanlılar'dır!"

Tahkimden Korkmamak Lazım

Hazır uluslararası ilişkilerden sözetmişken ülkemizde çok tartışılan uluslararası tahkim konusunu açıyoruz Tibuk'a. Tibuk bu konudaki bir çok endişeyi yersiz buluyor:

"Ülkemizdeki iş hayatını tam olarak bilmeyenler, uluslararası tahkimi değişik şekilde yorumladılar. Bizim kendi adaletimiz yok da yabancılara mahkum mu olacağız, türünden yaklaşımlar oldu. Halbuki ülkemizde bilhassa iş hayatında tam bir adaletin yürürlükte olduğunu söylemeye imkan yok-

tur. İş hayatımızda yerli ve yabancı iş adamları için Türkiye tam bir kanunsuz ormandır. Bilhassa devlete karşı hele devletle olan ihtilaflarda özel şirketler zor duruma düşüyorlar. Bunun sebebi, Türkiye'nin yapısından kaynaklanıyor. Bizdeki idare mahkemeleri, Danıştay gibi kurumların, olayları ele alırken kamu yararı olarak bakmaları. Böyle olunca ne oluyor? Diyelim ki siz bir firma sahibisiniz, yatırımcısınız. Devletle bir anlaşmazlığa düştünüz. Mahkemeye gittiğiniz zaman mahkemenin genel tavrı, devleti korumak şeklinde tezahür ediyor. Hatta bunun yorumunu, kamu yararına bağlanış olarak biçimlendiriyorlar. "Biz idare mahkemesiyiz, tabii ki devletten yana olacağız" diyorlar. Bu ne demektir? Bu aslında uzun vadede memleketin aleyhine bir durum demektir. Çünkü siz girişimciye, müteşebbise böyle davranırsanız, müteşebbis sayısını azaltırsınız, böylece memleket fakirliğe, işsizliğe mahkum olur. Bir de toplumumuzda idare mahkemeleri ve Danıştay, halkımız tarafından normal mahkeme olarak görülüyor."

Fransa'dan Hep Kazık Yemişizdir

"Açıkça söyleyeyim, Danıştay ve idare mahkemeleri, sadece Fransa'da olan bir sistemdir. Maalesef Türkiye, Fransa'dan aldığı her şeyde kazıklanmıştır. İdare mahkemelerinde, eğitim sisteminde, politikasındaki jakoben-laik anlayışlarda. Aklınıza ne gelirse. Fransız müesseseleri geri müesseselerdir. Anglo-Sakson, İngiliz-Amerikan müesseseleri Fransızlarınkine göre daha gelişmiş müesseselerdir. Bu bir yana, biz idare mahkemelerine ve Danıştay'a baktığımızda, insanların bunu bir mahkeme ve hukuk olarak benimsemiş olduğunu görüyoruz. Halbuki bunlar hukuk değildir. Bunlar, mevzuata bakıp karar veren memur kuruluşlarıdır. Biz onun için, iktidara geldiğimiz zaman hem Danıştay'ı hem de idare mahkemelerini kaldıracağımızı söylüyoruz. Burada bir boşluk dolarsa, bu boşluğu özel mahkemeler dolduracaktır."

Bizdeki Bu Ayrıcalık Niye?

"Bakın, mesela Amerika'da Microsoft'un çok önemli bir davası vardı, sonunda kazandı ve Microsoft'un hisseleri bir günde yüz milyar dolar değer kazandı. Amerikan hükümeti Microsoft'u kartelcilikle suçladı. Nereye gittiler biliyor musunuz? Özel bir mahkemeye gittiler. Bir hakim! Normal bir hakimin karşısına gittiler, dosyalar getirildi, şahitler getirildi, günlerce sürdü dava ve sonunda Microsoft beraat etti. Oluyor böyle şeyler. Kaldı ki, dev gibi bir dava bu. Bizdeyse en ufak bir memur, meselesinde Danıştay'a gidiyor. Bir memur haksızlığa uğradıysa mahkemeye gider. Bir holdingte çalışan, özel sektörde çalışan insan nereye gidiyorsa o da oraya gider.Ne demek idare mahkemeleri, Danıştay! Bunların hepsi yanlış şeyler. İdare mahkemeleri ve Danıştay, baştan bir kere gereksiz kuruluşlardır. Biz bunları kaldıracağız. Bunlardan doğan iş yükünü hafifletmek için tabii mahkemelerin sayısını artıracağız."

Tahkim İhtiyaçtan Doğuyor

"Milletlerarası tahkim bir ihtiyaçtan doğuyor. Büyük yabancı sermaye şirketleri geliyor, bakıyor ve; "Biz bir anlaşma yapacağız ama, bu anlaşmada herhangi bir ihtilaf çıkarsa kararın hızlı olması için -çünkü Türkiye'de mahkemeler senelerce uzun sürer, uzadıkça yatırımcı kaybeder- böyle bir uluslararası hakeme başvuralım" diyorlar."

Tibuk'a, uluslararası hakemlerin, mahkemelerde, ülkenin cinsine göre taraf tutacağına dair bazı kamuoyu endişelerini hatırlattığımızda ise şunları söylüyor:

O Kadar Kolay Değil

"Neden taraf tutsun? Uluslararası hakem, Türk devletinin aleyhine karar verecek demek değildir ki. Anlaşmalara göre,

hakkaniyetli bir karar verecektir. Adam, yabancı bir adam olacak diye Türkiye'nin aleyhine karar veremez. Verdiği anda itibarı düşer. Çünkü o dosyayı başkaları da inceleyecek ve gerçekler görülecek. Yani korkulacak bir şey yok.Tahkimin özelliği şudur: Herhangi bir anlaşmazlık olunca, uluslararası bir hakem hızlı bir şekilde karar verecek. Bu çok olumlu bir davranıştır. Olumlu olan bir şeye de herkesin evet demesi lazımdır. Biz yabancıları kazıklamak istiyor muyuz? Hayır. Kötülük yapmak istiyor muyuz? Hayır. O zaman niye karşı çıkıyoruz? Biz kendimizden eminiz de, eloğluna güvenemiyoruz! 'Ya o bizi kazıklarsa' diye...

Yerliye de Tahkim Yolu Açılmalı

Tibuk'a "Güzel, yabancı yatırımcı korunuyor, peki yerli yatırımcının hali ne olacak? Yerli yatırımcı tahkime gidemiyor" dediğimizde "Bu bir haksızlık" diyor:

"Yerli-yabancı bütün yatırım anlaşmalarına bunu getirmek lazım. Türkiye'den bir yatırımcı kendi ülkesinde yatırım yapacak, ama bir sorun çıktığında uluslararası tahkime gidemeyecek, yabancı ise gidecek! Bu adil değil."

Tibuk'a "Uluslararası tahkim, siyasi partiler yasasının değişmesine de yol açtı. Bu gelişmeyi olumlu buluyor musunuz? Türkiye'de demokrasinin yolu açılabilir mi?" diye soruyoruz. İşte cevabı: "Burada komik şeyler var. O da şu: Temel hak ve hürriyetler, pazarlık konusu yapılıyor. Tahkim Meclis'ten geçsin diye, Meclis'in zaten alması gereken kararları alması, ayıp bir şeydir. Ben hükümetin yerinde olsam, bunların hiçbirini pazarlık mevzuu yapmam ve bütün demokratikleşme kararlarını alırım. Bu sonuçta olumlu bir şey tabii. Bir pazarlık yapıldı ve böylece siyasi partilerin kapatılması zorlaştırıldı. Her şeyden önce siyasi partilerin bu kadar kolay kapatılması bir komedidir. Milyonlarca insanın gönül verdiği bir parti, bir kişi bilmem nerede bir konuşma yaptı diye kapatılıyor. Böyle şey olur mu? Böyle şey nerede görülmüş"

8. Bölüm
28 Şubat, Din, Laiklik

Tibuk ve 28 Şubat

Tibuk, 28 Şubat sürecini en şiddetli eleştiren siyasetçilerin başında geliyor. Biz siyasete dışardan yapılan her türlü müdahalenin karşısındayız diyor Tibuk, "Malesef ülkemizde bir çok siyasetçi, darbenin daha ziyade kimlere karşı yapıldığına bakarak tavır geliştirmeyi tercih ediyor. Bu yanlıştır. Erbakan'ın fikirlerine katılmasam bile -Ki kendisi devletçidir çünkü- o şekilde bir istifaya zorlanışını hiç bir zaman hoş görmedim, görmem de. 28 Şubat sürecinde biz LDP olarak siyasi ilkelerimizden asla taviz vermedik. Vermeyiz de. 28 Şubat basınının 27 Mayıs basınından farkı olmadığını da söyleyeyim bu arada. 12 Eylül'de de aynıydı gerçi. Malesef hep aynı. Bu ülkede asker sevgisiyle asker yalakalığı birbirine karıştırılıyor. Herkes askerini ordusunu sever. Ama bizi askeri idare yönetsin derseniz, bu sevgi değildir, yalakalıktır! Hatta orduya da yapılmış bir kötülüktür. Benim 27 Mayısı anlamak ve anlatmak hususunda fazla gayretli oluşum, bu darbenin malesef çok partili hayata geçişten sonra yaşadığımız ve daha sonra da zaman zaman tekrarlanan müdahalelerin her açıdan ilki olması, bir çok şeyin bununla önünün açılması ve gerek idamları gerekse yaşanan başka türlü inanılmaz trajedileriyle yakın tarihimizin en önemli sayfalarından biri olmasındandır. 27 Mayıs'ı iyi anlamadan bir çok şeyin anlaşılabilmesi mümkün değildir, kanaatindeyim."

Meclis Kendisine Sahip Çıkmalı

Türkiye'nin demokratik açıdan büyük özürlerle malul bir ülke olduğunu belirten Tibuk, öncelikle Meclistekilerin 28 Şubat ve benzeri süreçlerdeki tavrından şikayetçi:

"Başta en büyük kabahat, maalesef seçtiğimiz Meclis'in gücünü kullanmamasıdır. Bir Meclis seçiyorsunuz. Anayasayı değiştirecek kaideler var. Üçte iki çoğunluğu alırsan, anayasayı değiştirebilirsin. Değiştir kardeşim, düzelt. Millet ne yapsın? Millet sandığa gidip oy atmaktan başka ne yapsın, dağa mı çıksın, silahlansın mı? Hayır. Oyunu atıyor, seni gönderiyor oraya. Sen de demokrasinin en önemli kuruluşusun. Nesin? Türkiye Büyük Millet Meclisi'sin. Toparlan, demokratik prensipleri koy ortaya. Bu askeri darbelerin önünü kesmek üzere tedbirlerini al."

Böyle Şey Olur mu?

"En önemli sorun budur. Maalesef bir imaj yaratılmış Türkiye'de. Basınımızın belli kesimi de bunu pompalamakla meşgul. Muazzam bir beyin yıkama var. Şöyle yıkanıyor beyinlerimiz: "Siviller çok beceriksiz, askerler mecburen işe el koyuyorlar." Öyle saçma şey olur mu? Siyaset ayrı, askerlik ayrı. Asker, harb etmek için yetiştirilmiş bir kuvvettir. Fakat maalesef 27 Mayıs'tan beri Türkiye'de aydın geçinenler, halkın beynini yıkıyor. 28 Şubat'tan sonra bu aşırı şekilde artmıştır. İşte "Siviller memleketi düşünmüyorlar, memleketi düşünen askerdir" gibi. Bunun önüne geçecek olan, Meclis'tir. Meclis çıkacak ve diyecek ki; "MGK sadece istişari bir kuruldur. Gündemi hükümet yapar." Şimdi ne oluyor, gündemi MGK Genel Sekreteri gelip yapıyor ve Başbakan ile bakanlar gidip 5-6 saat o gündeme göre konuşuyorlar. Böyle şey olabilir mi?"

Tüm Darbeleri Tek Tek Sorgulayacağız

LDP'nin iktidara gelmesi halinde, 12 Eylül başta olmak üzere ülkede yaşanan darbelerin tek tek sorgulanacağını ve darbeleri yapanların da tek tek yargılanacağını belirten Tibuk şunları söylüyor:

"Darbeyi yapan kim? Asker. Kim bu asker? Milletin bir memuru. Neden darbe yaptın diyorsun. 'Ben bu ülkeyi çok seviyorum' diyor. O zaman adama sormazlar mı bakkalı, profesörü, kuaförü, manavı, memuru bu ülkeyi senden daha mı az seviyor? Şimdi bu kesimin odaları, dernekleri, vakıfları biraraya gelse de darbe yapsa ne olacak? Niye yapmıyorlar? Bu ülkeyi askerden daha az sevdikleri için mi? Ancak ne yazık ki, bu ülkeyi onlar kadar seven bu sivil kesim bu ülkede darbe yapmaya kalkmıyor. Çünkü ülkesini seviyor. Biliyor ki, darbeler, özellikle de askeri darbeler bu ülkeye zarar verir. Oysa asker ne yapıyor, darbe üstüne darbe yapıyor. Kimden aldın bu izni diyorsun; 'İzin almam gerekmez' diyor. Oysa ona o izni vermesi gereken sivil halktır, milletin kendisidir. Zaten darbe yapmak onun asli görevi değildir."

12 Eylül 1980 Darbesi 1978'de Planlanmıştı

"Askerin iki asli görevi vardır: Biri, sınırları korumak, diğeri de savaş halinde milleti korumak. O da yine sivil iradenin, yani milletin emri ile olur. Parlamento kararı ile olur. Bu olmazsa savaşa bile giremez. Bugün böyle mi? Değil. Asker darbe üstüne darbe yapıyor. Hem de planlı programlı. Son örneği ise 12 Eylül darbesi. Şimdi artık herkes biliyor ki, 12 Eylül darbesi 1978 yılında planlanmış. Bunu, darbeyi yapan subaylar bile itiraf etti."

Ya AB Ülkelerine de Huy Bulaştırırsak...

Türkiye'de askeri kurumların başındaki kişilerin sık sık politik içerikli bildiriler yayınlamalarının kesinlikle yanlış

olduğunu söylüyor Tibuk: "Burası 3-4 darbenin olduğu bir ülke. Ordu üyeleri biz iktidara geldiğimizde 'LDP'nin politikalarını destekliyoruz' diye bir açıklama yapsalar dahi, hepsini hemen görevden uzaklaştırırım. Çünkü ordu ve polis, politikaya bulaşmamalı. Demokratik ülkelerde bildiri yayınlayamayacak iki kuvvet vardır. Bunlar polis ve ordudur. Eğer böyle birşey varsa, Milli Savunma Bakanı veya İçişleri Bakanı konuşur. Bunu öğrenmeliyiz. Örneğin AB tartışılıyor, başbakanımız AB yetkilileri ile görüşmeye giderken içeride Genelkurmay Başkanı AB'yi eleştiren veya olumsuzlayan sözler söyleyerek hem Başbakanın elini zayıflatıyor, hem ülkenin imajını zedeliyor. AB'ne aday hangi ülkenin askeri bu konularda uluorta kamuoyuna bildiriler yayınlıyor? Sonra da Avrupa bizi arasına almaz deyip çıkıyoruz. Tabi almaz."

Siz Olsanız Ürkmez misiniz?

Türkiye'nin darbeyi en küçük bir olasılık olarak dahi asla gündemine almaması gerektiğini söyleyen Tibuk, "hem AB ile oryantasyon süreci cart curt gibi süslü laflar edip hem de darbelerin yıldönümlerini kutlamayı sürdürürseniz, etrafınıza da ürküntü verirsiniz ancak. Siz bir Avrupa'lı başbakan olsanız ve karşınıza birden ülkesinde darbe yapıp başa geçmiş bir Türk generali otursa, ürkmez misiniz? Bu benim generalime kötü örnek olur mu diye düşünür adam tabi" diyor.

Önce Halkımızı Layık Görelim

Tibuk, Türkiye'nin demokratikleşmeyi öncelikle kendi halkına saygı duyarak gerçekleştirmesi gerektiğinin altını özellikle çiziyor:

"Birileri eğer AB'ye giriş için şart koşulmasa, ülkemizin habire darbelerle yatıp kalkan bir muz cumhuriyeti gibi bir imaj sergilemesinde fazla bir mahzur yokmuş gibi davranıyorlar. Hayır. AB istese de istemese de insanlarımızı gerçek,

saygın, demokratik bir hukuk devletine dönüştürmek zorundayız. Bu, her şeyden önce insan olmanın onuruyla alakalı bir şey."

İrtica Tehlikesi Masaldır

Darbe tartışmalarının ayyuka çıktığı, ülkede bu gün yarın darbe olacak söylentilerinin doruğa vardığı 28 Şubat sürecinin hararetli günlerinde Tibuk, sürekli darbeleri eleştiren bir tavır içindeydi. Halen belli çevrelerin milat gibi andığı 28 Şubat sürecinin tamamen bir palavra olduğunu söyleyen Tibuk, 14 Haziran 97'de düzenlediği bir basın toplantısında şunları söylüyordu:

"Türkiye'de bir irtica tehlikesi yoktur. Bu konu bazı kesimler tarafından darbeye zemin hazırlamak için abartılıyor. Askeri müdahale suçtur. Hem de idamlık suçtur. Herhangi bir askeri müdahaleye katılacak subaylar da erinden generaline kadar suçlu olacaktır. Çünkü kanunsuz emre itaat edilmez."

İç Hizmet Kanunu Değiştirilmeli

Tibuk aynı basın toplantısında hükümete darbeyi önleyecek önerilerde bulunuyordu:

Darbenin TSK İç Hizmet Yasasındaki "Ordu iç ve dış düşmanlara karşı Cumhuriyet'i korur ve kollar" maddesine dayanılarak yapılmak istendiğini belirten Tibuk, "Hükümet hemen bu maddeyi hemen değiştirmeli, en azından 'Ordu iktidara silahlı müdahalede bulunamaz' maddesi eklenmelidir. Ben yıllardır bu maddeyi duymaktan bıktım. Çünkü bu madde, orduya, durumdan görev çıkarttırarak, zorlama yorumlara düşürerek müdahale yapma hakkı veriyor. " diyordu.

Elimizden Gelse Laikliği Türkçeden Çıkarırız

Tibuk, devletin din işleriyle hiç bir şekilde ilgilenmeyip bütün dinler karşısında tarafsız kalmasından ve halkın din ve vicdan hürriyetinin en üst düzeyde sağlanmasından yana. Bu çerçevede Türkiye'deki laiklik anlayışının uygulama biçiminden de şikayetçi:

"Biz "laik" ve "laisizm" sözcüklerini mümkün olsa da Türkçe'den çıkarabilsek diye düşünenlerdeniz! Bu iki sözcük de dejenere oldu. Bu iki sözcük de Türkiye'de ayrımcılığa, bölücülüğe hizmet eder oldu. Ki, bu gelişmeyi son derece tehlikeli buluyoruz. "Laisizm" yerine "hoşgörü" kelimesini kullanmaktan yanayız. Üstelik, hoşgörü bize Osmanlı mirasıdır. Malum, Osmanlı İmparatorluğu dinsel baskıdan ezilenlere yüzyıllar boyu kucak açmış, sığınak teşkil etmiştir. Bu mirasa daha düne kadar sahip çıkan da bizleriz. Hoşgörü, dini hoşgörü bizim örfümüzde, adetimizde, artı, İslam'da var. Bir toplumun laik olanlar ve olmayanlar şeklinde bölünmesi, yanlıştır. İnsanlar dini inançlarında özgürdür. İster az dindar, ister çok dindar olabilirler. Zaman içinde dini inançlarında artma olur, eksilme olur, değişme olur. Devletin bu konularda lâf söyleme, müdahale etme yetkisi yoktur, olmamalıdır. Bizim en büyük hatamız, biz uzun yıllardan beri devleti dinden korumaya kalkıyoruz. Aslında güçlü olan devlettir. Devlet dini korumalıdır. Devleti dinden koruyacağız diye insanların en temel haklarına savaş açmış, onları bir çok baskı ve yasakla sindirip yıldırmışız. Oysa dini devletten korusaydık, dindar insanları rencide etmezdik."

Başörtüsü Serbest Olmalı, Ruhban Okulu da Açılmalı

"Bazı şeyler gereksiz büyütüldü. İnsanları rahat bırakmak lazım. Liberal parti olarak, bütün inançlara saygılıyız. İnançların,kendi sorunlarını da, kendi din adamlarına bırakıyoruz.

Ben başörtülü kızlara yapılanları kınarken, diğer taraftan Rum Ortodoks Kilisesi'ne yapılanları da olumsuz görüyorum. Ruhban okulunun kapatılmasının yanlış olduğunu söylüyorum. Devlet, vatandaşının inancını koruyacaktır. Eğer bir suistimal varsa, o zaman hukuk devreye girecektir. Ama onun dışında sorun olmamalı. Başını örtmekte ne var? Bu herkesin kendi tercihi. İster şu nedenle örtsün ister bu nedenle. İster sembol olarak örtsün isterse hiç inanmadan. Kime ne? Devlete ne? Türkiye'de çok gereksiz şeyler yapılıyor. Bunun başında başörtüsü zulmü geliyor. İnsanların saçı, sakalı, kıyafetiyle uğraşılmamalı. Başörtülü bir kızın kime ne zararı var? Biri şapka giyip tiyatroya gitse, arkadaki adamın görüş alanını engeller. Başörtüsü buna bile engel değil! Hele bazılarının çıkıp dinimizde başörtüsü yoktur bu nedenle yasak ediyoruz türünden laflar etmeleri laiklik adına tam utançverici bir yaklaşımdır. Bir hukuk devleti bunlarla ilgilenmez. Kim dininin aslına uyuyor, kim hurafesini benimsiyor, hangi hüküm neye göre kime göre doğru veya yanlıştır türünden bir tartışma resmi makamlarca yapılabilir mi? Bakın Türkiye'de realitede din ve dindar ile devlet arasında hiçbir sorun yoktur. Biz, İngiltere ile Amerika'yı örnek alıyoruz. Sosyal ve siyasal açıdan en gelişmiş ülkeler bunlardır. Laiklik İngiltere'de yok, Amerika'da yok."

İş Saati Cuma Namazına Göre Ayarlansa Ne Olur Yani

"Laiklik diye diye dindarları itip kakmamamız lazım. %99'u Müslüman bir ülkeyiz. Adam Cuma günü namaza gidecek, iş saatini namaz saatine göre ayarlayamıyorum! Çünkü laikim ya! Oruç tutuyor, iftar saatini ona göre ayarlamayacakmışım! Böyle saçmalık olur mu? Bunu vatandaşımın ibadetine göre ayarlamam gerekir. Türkiye medeni bir ülkedir. Dindar olması da medeni olmasına bir engel teşkil etmez."

Mahkemelerde Kuran'a Yemin Edilecek

Mahkemelerdeki yemin konusuna da değinen Tibuk, mahkemelerde yapılan yeminin yalancı şahitlik yapılmasına yol açtığını öne sürerek, "Kuran'a el basıp yemin etmek neden olmasın? Mecliste yemin ederken de Kurana el basabilir Müslümanlar. Başka ülkelerde insanlar kendi dinlerinin kutsal kitabına el basıyorlar. Bu ülkenin müslümanları mahkemede doğruyu söylemek adına Kuran'a niye el basamasınlar? Bunlar ters şeyler değildir. Kendimizi dinden koruyacağız diye garip davranışlara girmememiz gerekir."

Dini Konulara Daha Yumuşak Bakmalıyız

"Dediğim gibi, biz parti olarak laiklik lafını pek sevmiyoruz. Çünkü laiklik lafı altında eskiden, özellikle 30-50 yılları arasında gerçekten din düşmanlığı yapılmıştır. Yani din ile devlet işlerinin ayrılması lafı daha iyidir. Bazı konularda büyük tepki göstermek dini bütün vatandaşlarımızı gereksiz yere itiyor. Müslümanlık, dünyanın en gelişmiş dinlerinden biridir. Herkesin bir dine, sığınağa ihtiyacı var. Din konularına daha yumuşak bakmamız lazım. Tarikatları da rahat bırakmak lazım."

Tarikatler Hukuka Uyuyorsa, Zararı Ne?

"Tarikatlar bize göre ihtiyaçtan doğuyor. Dünyanın her tarafında insanlar yalnızlaştıkça, bir hoca çevresinde toplanma gereksinimi duyuyor. Bütün olay, burada insanların aldatılmamasıdır. Burada da maddi manevi bir çıkar sağlama söz konusu ise yine hukuk yakasına yapışacaktır ve şeffaf bir yönetim içinde ortaya çıkacaktır. Ancak, burada endazeyi kaçırıp da dürüst, dinine bağlı tarikatları da rencide etmememiz lazım."

Gülen'in Faaliyetleri Gizli miydi?

Medyada zaman zaman dini kanaat önderleri ve tarikatlar hakkında abartılı haberler yapılarak demokrasinin tahribine çalışıldığını kaydeden Tibuk; "İnsanları rahat bırakacaksınız. Hukuk içinde kaldıkça kimseyi sık boğaz etmeyeceksiniz" diyor. Belli dönemlerde, bir anda ortalığın hareketlendirilmesini manidar bulan Tibuk, "Bu gün ülkemizde bazı din adamlarının çalışmaları kimsenin meçhulu değildir" diyor:

"Örneğin Fethullah Gülen olayı yeni bir olay değildir, faaliyetleri yıllardır bilinmektedir. Bu faaliyetlerin gizli kalması da düşünülemez. Hür toplum içinde Gülen'in veya benzeri çalışmalar yapan din adamlarının faaliyetlerini sevenler de olacaktır, sevmeyenler de. Ancak yasalara aykırı bir eylem varsa, bağımsız yargı görevini yapar. Her toplumda dini liderler olacaktır. Demokrasilerde dini liderler faaliyetlerini hukuk düzeni içinde açıkça yürütebilmelidirler. Demokratik düzen ve dini liderlerin faaliyetleriyle biraz ilgilenen ve aydınlanmak isteyen medya mensuplarına, ABD'de Billy Graham isimli din adamını incelemelerini tavsiye ederim. Kamuoyu, belli zamanlarda niye bazı din önderleri veya tarikatlar hakkında birdenbire ortaya çıkarılan kasetlerle linç girişimi organize edildiğini gerçekten de merak etmektedir. Asıl gazetecilik bu merakı gidermeye yönelik çalışmalar olmalıdır. Belli hesaplara alet olmakla değil."

İslami Terör Lafı Aptalcadır

Tibuk'a özellikle belli mahfillerde sık sık gündeme getirilen "İslami terör" kavramı hakkında ne düşündüğünü soruyoruz:

"Bu kavram çok aptalca, düşünülmeden ortaya atılmış bir kavramdır. Bir kere dinleri incelediğimiz zaman en vahşi din Hıristiyanlıktır. Hıristiyanlığın döktüğü kanı hiçbir din dökmemiştir. Hem kendi içinde hem başkalarına karşı çok vahşi

bir dindir. Müslümanlık zaten İslâm demek, barış demek. Daha disiplinli, hakka, hukuka dayalı bir dindir. Müslümanlar da savaşırken kan döker, ama onun bile kendi içinde bir hukuku vardır. Terör sözkonusu olduğunda Müslümanlığı ön plana çıkarmak dini bilmemektir. Ama maalesef bunun sebebi de Filistin'dir. Filistindeki çatışma, orada Müslümanların uğradıkları haksızlık, eziyet, zulümlerin yarattığı tepki bu tür olaylara neden olmaktadır. Musevileri yüzyıllardır Hıristiyanların zulmünden Müslümanlar korumuştur. Museviler hep Hıristiyanlar tarafından işkence edilmişler, öldürülmüşlerdir. Musevilik tarihi Hıristiyanlıktan görülen eziyet tarihidir. Onları da koruyan Müslümanlar yani Osmanlı olmuştur. İspanya'da Endülüsler Musevileri korumuşlardır. Şimdi aynı Museviler geliyorlar Müslümanları eziyorlar. Bu da garip bir olaydır."

Sermayenin Yeşili Olmaz

Tibuk, 28 Şubat sürecinin ortaya çıkardığı "Yeşil sermaye" kavramını ciddiyetsizlik, işin gerçeklerinden habersizlik, ekonomik mantıktan uzaklık ve aptallık olarak değerlendiriyor:

"Kombassan gibi kuruluşları desteklemek lazım. Kombassan'a teşvikler verilmiyor ve ithal ettiği mallara gümrüklerde vergi isteniyor. Halbuki rakiplerinden vergi istenmiyor. Petlas ve diğer girişimlerde başına gelenler gerçekten utanç verici. Bu bir çifte standarttır. Bu yanlış kafa yüzünden sürekli geriliyoruz. Son 10 yıldır dünyanın gerileyen tek ülkesi Türkiye'dir."

RP'nin de, FP'ninde Kapatılması Yanlıştır

28 Şubat sürecinin en önemli aktivitelerinden olan RP'nin kapatılmasının yanlış olduğunu söyleyen Tibuk, "Eğer bir partide suç işlemiş kişiler varsa onları cezalandırırsınız, an-

cak bazı kişileri bahane ederek partileri kapatmak hiç bir demokratik anlayışla izah edilemez. Biz partilerin akibeti hakkında en güzel kararı halkın vereceği inancındayız. Bunu böyle kabul edip sindiremezsek, demokrasi adına varacağımız hiç bir yer olamaz. Bu çok önemli bir konudur. Kapatılan her partiyle aslında bir iş bitirilmiş olmuyor, tersine toplum vicdanında yeri yeni yaralar açılmış oluyor. FP'nin kapatılması da aynı şekilde yanlıştır. Üstelik FP RP'ye oranla daha liberal, daha değişik bir partiydi."

Basına Ayrımcılık Yapılması Skandaldır

Tibuk 28 Şubat sürecinde bazı medya gruplarının akreditasyona mazhar kılınarak belli kamu kurumlarına alınıp bazılarına ise veto uygulanmasını şiddetle eleştirmişti. Örneğin, 15 Nisan 1997'de bir basın toplantısı düzenleyerek Cumhurbaşkanı Demirel'in katıldığı Tuzla'daki Deniz Harp Okulu'nu ziyareti sırasında içeriye bazı basın kuruluşlarını almayan askerleri eleştirerek, "Bu Türk basınına ve gazetecisine layık olmayan bir uygulama ve çifte standarttır. Türk demokrasi tarihinin en büyük skandalı olarak gördüğüm bu olayda, meslektaşlarını yalnız bırakarak içeri giren diğer gazetecilerin de hatalı olduğunu düşünüyorum" demişti.

Yaş Kararlarına Yargı Denetimi Getirilmelidir

28 Şubat sürecinin gündemi en çok işgal eden konularından biri de, rekor sayılacak sayıda subay ve astsubayın, irticai faaliyetlere karıştıkları gerekçesiyle YAŞ kararlarıyla ordudan ihraç edilmeleriydi. Tibuk sık sık düzenlediği bir çok basın toplantısında olduğu gibi Gazi Üniversitesinde 23 Ekim 1997'de yapılan bir toplantıda karşılaştığı bir soruya cevap verirken de, "YAŞ'ın yargı denetimine kapalı olması yanlıştır. Bu atılan insanların haklarını aramaları için yargı denetiminin açık olması gerekir" şeklinde görüş belirtiyordu.

İktidara Gelirsek YÖK'ü Derhal Kapatırız

YÖK'ün eğitimle, eğitimin kalitesini yükseltmeye çalışmakla, çağa uygun bilim adamı yetiştirilmesiyle uzaktan yakından alakası olmayan bir kurum olduğunu belirten Tibuk, şöyle devam ediyor:

"YÖK, totaliter sistemin öğrenci ve öğretim üyesini hizaya sokma kurumudur. Eğitimin önündeki en büyük engel, sırtındaki en önemli yüktür. Günümüzde öğrencilerin kılık kıyafeti saç sakalıyla uğraşmayı bilim sananların eğitimi yönlendirmeye kalkmaları hem utanç vericidir, hem de talihsizliktir. İktidara gelirsek Ankaradan ilk temizleyeceğimiz kurumlardan biri YÖK olacaktır. Milletin vergilerinden aldıkları maaşla milletin çocuklarına nasıl kötü, kalitesiz ve totaliter bir eğitim verilebildiğini göstermesi açısından müzelik olan bu kurumu, belki ilerdeki kuşaklara ibret açısından salt arşivsel anlamda değerlendirebiliriz. O kadar. LDP gelirse YÖK gider. Bunu tartışmak bile lüzumsuz! Biz eğitimi özelleştireceğimiz için böyle bir kurumun varlığı zaten anlamsızlaşacak. Üniversiteler istediği gibi eğitim verecek. Eğitimden vergi de almayacağız. Çağa uygun eğitim veremeyenler, mezunlarını işsiz bırakanlar, zaten ayakta kalamayacaklar. Biz sadece eğitim masraflarını karşılayamayacak fakir çocuklarının masrafını subvanse edeceğiz devlet olarak. İsteyen dini ağırlıklı eğitim versin, isteyen sosyalist, Kemalist, ideolojik eğitim versin. Bizim sorunumuz değil. Biz inanıyoruz ki, devlet eğitime gölge etmediği sürece, üniversiteler büyük bir özgürlük ortamı içinde çağın en ileri hedeflerini yakalayacaklar. Özgür tartışmanın, özgür bilincin olduğu yerde bilim en sağlıklı şekilde yeşerir ve gelişir. Baskıcı ve totaliter ortamlarda ise bilim olmaz. Belki öğrenciyi hizaya sokarsın ama okul bittiğinde de işsizler ordusuna nefer yaparsın!"

Tibuk, bazı özel üniversitelerin irticaya hoşgörülü olmak vb çeşitli gerekçelerle baskılara uğratılmasını ve kapatılmak istenmesini de öfkeyle karşılıyor:

"Türkiye'nin geçmiş dönemlerinde özellikle devlet üniversitelerinde yaşananları hatırlayalım. Ankara Siyasal ve ODTÜ gibi üniversitelerde okuyan öğrenciler ve öğretim üyeleri arasında terör olaylarına karışan pek çok isim vardı. Bu üniversiteler neden kapatılmadı madem? Herkes biliyordu ki, orada okuyan öğrenciler ve bazı hocalar açıkça anayasal düzeni yıkmak istediler. Oysa bazı okullarda devlet aleyhine hiçbir durum yok ama kapatılmak isteniyorlar. Bu tavır tamamen ideolojik ve totaliter rejim tavrıdır. İktidara geldik mi hepsini çözeriz. Kimse merak etmesin!"

9. Bölüm
Değişik Konular Arasında Potburik Bir Gezinti

82 Anayasasıyla Bülent Ersoy da Cumhurbaşkanı Seçilebilirdi

Tibuk 82 Anayasası'nı Türkiye için gerçekten büyük bir ayıp olarak görüyor:

"Bazı çevreleri gerçekten anlayamıyorum. 1982'de Anayasa, halk oylamasıyla kabul edildi. %92 oy aldı ve bana göre o bir şarlatanlıktı, kepazelikti. Türk halkı orada figüran diye kullanıldı. Çünkü Anayasa'yı reddetse, askeri rejim devam edecekti. Basın ve cuntacılar çıktı, "Türk halkı büyük çoğunlukla anayasayı kabul etti" dediler. Ama, galiba başka çıkar yolu yoktu Türk halkının. Bir kere o anayasa çok ayıp bir anayasa idi. O anayasanın içeriğini kimse bilmiyordu. O anayasanın içinde "Bülent Ersoy cumhurbaşkanı seçilecek" denilseydi, o da %92 oyla kabul edilmiş olacaktı. Bu anayasa askeri rejim baskısıyla kabul edilmiş bir anayasa idi, halkın normal bir şekilde tartıştığı ve kabul ettiği bir anayasa değildi. Şunu söylüyorum, o anayasa ile siyasi yasaklar getirildi. O yasaklara biz karşı çıktık. O yasaklara o zamanlar karşı çıkanlar, şimdiki yasaklara niçin karşı çıkmıyorlar? O zamanlar Ecevit'in, Demirel'in yasağına karşı çıkanlar, sonradan Necmettin Erbakan'ın, Tayyip Erdoğan'ın, Şükrü Karatepe'nin, Hasan Celal Güzel'in, Doğu Perinçek'in vs yasaklarına karşı çıkmadılar. Dürüstlük karşı çıkmayı gerektirir oysa."

Tibuk'tan Eğitim, Kültür ve Sağlık Üzerine Bazı Saptamalar

Eğitim hizmetleri tümüyle özelleştirilecek; eğitim ve sanat-kültür hizmetleri her türlü vergiden muaf tutulacaktır. Sağlık hizmetleri tümüyle özelleştirilecek; sağlık ve sigorta hizmetleri tümüyle vergiden muaf tutulacaktır. Bugün, ne eğitim, ne de sağlık hizmetleri Cumhuriyet ile hedeflenen "çağdaş uygarlık" düzeyindedir. Devletin "kültür politikası" olamaz. Olması demek, vatandaşlarının beyinlerini yıkamaya kalkışması demektir. Türkiye'nin etnik zenginliği, en önemli kültürel hazinelerinden birisidir. "Kültür politikası" olarak adlandırılan safsata ile vatandaşlarımızın, aslında, siyaseten saf tutmaları beklenmektedir. Devlet hiçbir sanatsal faaliyetin içinde yer almamalı; sanatsal faaliyetini yönlendirmeye kalkmamalıdır.

Tibuk'un Belediyecilik Üzerine Görüşlerinden Kesitler

Tüm gecekondu tapuları iptal edilmelidir. Belediye başkanının geçmişinde, büyük organizasyonları başarıyla yönetmiş olma deneyiminin bulunması şarttır. Belediye başkanının görevi, şehri her anlamda yaşanabilir bir merkez haline getirmek ve bunu yaparken, şehrin kendine has yapısından hareket etmektir. Belediye başkanı, hizmet verdiği şehrin "değerini" artırmakla yükümlüdür. Belediye başkanı şehri "ucuz" kılmak gibi bir anlayışla hareket edemez. Şehirdeki gayrimenkuller gerçekçi biçimde vergilendirilmeli; elde edilen bu kaynağın tümüyle belediye hizmetlerine yansıması temin edilmelidir. Tüm şehir hizmetleri özelleştirilmeli ve böylelikle, dinamizm ve etkinlik kazandırılmalıdır. Buna elektrik, su, toplu taşıma hatta denetim dahildir. Belediyeler doğrudan hiçbir sanatsal ve kültürel faaliyet içinde olmayacak; sosyal ve kültürel hizmetler sıfır vergi politikası ile teşvik edilerek artırılacaktır.

LDP'nin Kadrosu Var mı?

Tibuk'a çok sık sorulan bu soruyu ben de sordum. İşte cevabı:

"Çok iyi ve yetişmiş bir kadromuz var. Tabi bir çok kişi, medyanın da yönlendirmesiyle, kadrodan kasdın 'medyanın gözönüne çıkardığı kişiler' olduğunu sanıyor. Medya malesef bize fazla yer vermiyor. Bazı televizyon kanalları da reyting almak için özellikle beni davet ediyorlar. Kadro lafı üzerinde çok titizlikle durulması gereken bir laf. Kimdir kadro? Neye kadro denir? Ülkeyi büyük kriz ve bunalımlara sürükleyen şu siyasî iktidarlara bakın; lafa geldi mi her birisi birer kadro bunların! Ama ne yaptı bu sözümona kadrolar? Sadece milletimizi fakirleştirdi. Düşünceyi ve inancı baskı altına aldı. Eğer bunun adı kadroysa bizden uzak olsun. Dışarıdan da alay-ı vala ile kadro getirdiler. Basın her gün yalakalık yaptı. N'oldu? İsmin ne kadar kadroya çıkarsa çıksın, eğer işi bilmezsen her şeyi iyice bozar, memleketi perişan edersin. Ettiler de. Bu arada bir çok kişide şöyle bir yanlış düşünce de var. Kafalarındaki devlet anlayışı bir hayli hantal, şişman ve bürokratik olduğu için, bu devletin ancak bir sürü şişirilmiş kadroyla yönetileceğini sanıyorlar. Oysa biz iktidara gelirsek önce devleti kadrolardan kurtaracağız. Bazı bakanlıklar sadece 2-3 kişiyle görev yapacak örneğin. Biz inanıyoruz ki, LDP'nin felsefesini anlamış insandan daha iyi kadro yoktur. Çünkü bu, önce sorunların vukufiyetle tesbit edilmesi, sonra da çözüm önerilerinin birer birer projelendirilmesi demek. Bu şuna benzer: Şimdi eğer bir otobüs, seni yanlış yöne götürüyorsa, o otobüse dünyanın en iyi yetişmiş şoförünü de koysan ne halta yarar ki? Bizim başta ekonomi, hukuk, dış politika ve tarım olmak üzere her alanda son derece iyi yetişmiş bir kadromuz var. Üstelik her gün akın akın katılmalarla bu kadromuz daha da zenginleşiyor."

Tibuk'a göre siyasî hareketlerde "liderlik" en önemli unsur. Eğer lider işi bilmiyorsa, lider lider gibi değilse, kadrosu kim olursa olsun, o liderlikten helva çıkmaz. Eğer lider lider gibiyse, kadrosunu adam gibi oluşturmak da zor değildir onun için!

Anayasa Mahkemesini Kaldıracağız

"Öngördüğümüz devlet modelinde Anayasa Mahkemesi kaldırılacaktır. Anayasa Mahkemesi, Yassıada gibi, Türk tarihinin yüz karası bir olayın üzerinde durmaktadır. Yassıada Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi haline dönüştürülmüştür. Bu mahkemeyi Anayasa Mahkemesi haline getirip, bu kuruma saygınlık kazandırmayı umamazsınız. Bu tıpkı bir bataklığa ev kurmaya benzer. Öte yandan, Anayasa Mahkemesi zaten ne kurulduğu dönemdeki taraflı, resmi ideolojiye hizmet eden tutumu, ne de günümüzde sistemi büsbütün zedeleyen uygulamaları ile, demokratikleşme adına övünülecek bir geleneğe sahip değildir. Kurumlar geleneklerini ve saygınlıklarını kendileri yaratırlar. Anayasa Mahkemesi üzerine bina edildiği konumu ve bugüne kadar ki tutumu ve uygulamaları ile kamuoyunda hiçbir saygınlık yaratmamıştır. Anayasa Mahkemesi kaldırılacak, yerine bir Yüksek Mahkeme oluşturulacaktır. Yüksek Mahkeme başkan ve üyeleri meclis oyu ile tayin edilecek, üyeler, bu makam için belirlenen vasıfları taşıdıkları sürece, bu görevlerinde yaşam boyu kalacaklardır. Yargı gücünün en üst kurumu olarak bu mahkeme içtihatların en son mercii olacaktır, yorumcu olacaktır ve bugünkü Anayasa Mahkemesi'nin de bir kısım görevlerini üstlenecektir. Yüksek Mahkeme tıpkı ABD'nin Supreme Court'u gibi görev yapacaktır. Yüksek Mahkemeye bağlanan adalet mekanizmasının yargıç ve savcıları, kendi içinde yapacağı seçim vb. yöntemlerle belirlenecektir."

Kürtçe Eğitim

Tibuk'a göre Türkiye, Kürt vatandaşlarına ayırımcılıktan (Diskriminasyon) çok asimilasyon politikası uygulamıştır.

"Nitekim, bugün ne devlet yönetimi, ne sosyal yaşam, ne kültürel, ne de ekonomik yaşamda Kürt-Türk ayırımcılığı yoktur. Kız veririz, kız alırız, ortaklık kurarız vs. Bugün ne oluyor? Dünyadaki gelişmeler paralelinde Kürt vatandaşlarımız Kürt kimliklerinin tescilini istiyorlar. Pekiyi, tescil edelim derim. Ne değişecektir? Kanımca, hiçbirşey! Bugün Kürtçe tv, Kürtçe radyo kurulmasına, Kürtçe eğitim veren okulların açılmasına izin vermemek ne demektir? Bu vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini kısıtlamak demektir. Dahası, Türkiye'de İngilizce, Fransızca, Japonca vb dillerde eğitim yapılabiliyor da, neden Kürtçe yapılmasın? Bu okullar öğrenci bulabilecek ve Kürtçe eğitim gördükten sonra, iş imkânına kavuşabileceklerse ya da böyle düşünüyorlarsa, ne âlâ! Kürtçe'nin serbest bırakılması, Kürtçe tv, radyo, gazetenin serbest bırakılması gibi uygulamalar devletin bu vatandaşlarımız ile "inatlaşmaması" dır. Çağdaş devlete yakışan da budur. Ha, bu gelişme o yörede bir Kürt Devleti'nin kurulmasına mı hizmet eder? Hiç sanmıyorum. Hiç sanmıyorum ki, Kürt vatandaşlarımız Türkiye Cumhuriyeti'den kopmak istesinler. Önemli olan, bu vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini tanıyarak, böyle bir isteğin dillendirilmesine bahane yaratmamaktır."

Kabotaj Kanunu'nu Kaldıracağız

Tibuk'tan sözedip de Kabotaj Kanunu'nu anmamak olmaz. Her yıldönümünde Kabataş İskelesine siyah çelenk bırakmak suretiyle bu kanunun hâlâ yürürlükte olmasını protesto eden Tibuk, ülkemizde denizciliğin katledilmesine neden olan bir kanunun yürürlüğe girmiş olmasını Bayram diye kutlamanın, cenaze evinde def çalmaktan farksız olduğunu düşünüyor:

"Daha 19. yüzyılın başlarında sadece Trabzona giriş çıkış yapan gemilerin haddi hesabı yoktu. Oysa üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde sırf deniz taşımacılığına getirilen anlamsız yasaklama ve kısıtlamalarla, liman kentlerimiz birer ölü kent haline getirilmiştir. İktidara gelirsek, bu kanunu kaldıracak ve bütün sahillerimizi, limanlarımızı deniz ticaretine açacağız. Böylelikle ulaşım dinamizm kazanacak ve ucuzlayacaktır."

3 Vergi Muafiyeti

Tibuk, "Öngördüğümüz sistemde üç vergi muafiyeti var" diyor:

1- Sermayeye vergi yok, finansman vergileri sıfır.

2- Medya ve kültür sektörüne vergi yok, sıfır. ("Bu arada medyanın mutlaka kendi doğal sınırları içinde kalmasını sağlayacak hukuki alt yapıyı oluşturacağız" demeyi de ihmal etmiyor tabi ve ekliyor: "Zaten biz devleti ekonomiden çekince, iş bitiricilik adına devlete yanaşmak diye bir durum kendiliğinden ortadan kalkacak!")

3- Ulaştırma sektöründe vergiler sıfır değil ama çok düşük olacak.

Osmanlı Hanedanıyla İftihar Ediyorum

"Osmanlı'yı namuslu bir şekilde değerlendirmek lâzım. Ben, şahsen, Osmanlı Hanedanları ile iftihar ediyorum. Dünya tarihinde Osmanlı Hanedanları kadar asil bir hanedan, yoktur. Asaleti ölçmek için, kötü duruma düşmek lâzım. Kralken asalet, kolaydır. Osmanlı büyük darbe yemiştir Türkiye Cumhuriyeti'nden; kendi kurduğu öz vatanından. Kapı dışarı edilirken bir sürü servet de kaçırabilirdi hanedan. Oysa, yurt dışında ezilmiştir ve buna rağmen, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine hiçbir komploya girmemiş, tek kötü laf etmemiştir bu hanedanın mensupları. Vahdettin için de "vatan

haini" yakıştırmasını reddediyorum. Vahdettin İngilizler'i oyalayarak ve çeşitli politikaları ile, Kurtuluş Savaşı'na büyük hizmet etmiştir."

Tibuk, Çeçenler ve Hollywood Filmlerini Aratmayacak Bir Buluşma

Türkiye'de Çeçenler'in Ruslar'a karşı verdiği bağımsızlık mücadelesine en çok ilgi duyanların başında Besim Tibuk ve LDP geliyor kuşkusuz. Türkiye'ye gelen Çeçen yetkililerin ilk başvurduğu yerlerden biri de LDP oluyor haliyle. Tibuk, partisinin Çeçenler'e çeşitli insanî yardımlar başta olmak üzere ellerinden gelen her türlü ilgiyi göstermeye çalıştığını, onların sorunlarının çözümü için her türlü iç ve dış politik desteğe her zaman devam ettiklerini belirtiyor.

"Bir keresinde Çeçenler'e yardım etmeye giden arkadaşlarımız ölüm tehlikesiyle karşılaştılar" diyen Tibuk anlatıyor:

"Menderes Alperen arkadaşımız Çeçenlere tırlarla yardım götürüyordu. Yanında bir de İHA kameramanı vardı. Yolda kamyonlar devrildi. Arkadaşlarımız kar altında yola devam etmeye çalışırken donma tehlikesi geçirdiler. Ölümün eşiğine geldiler. Türkiye Rusya'nın da baskısıyla yardımlara izin vermediği için Gürcistan gümrüğüne para ödediler. Yaralıları taşıyıp buradaki hastanelerde tedavi ettirdik. Hâlâ Rusya'ya toz kodurmamaya çalışan basınımız malesef Çeçen mücadelesini hep görmezden geldi. Rusya Çeçenler'e ne gözle bakıyorsa, onlar da o gözle bakmaya çalıştılar hep."

Tibuk'un hem organizatörlük hem de arabuluculuk yaparak Çeçenler'le Ruslar'ı bir masa etrafında toplaması vardır ki, içindeki macera ve gerilim açısından tam da filmlere konu edilecek cinstendir. Tibuk, iç yüzünü, özellikle basından kimsenin pek bilmediği bu buluşmanın ayrıntılarını, ilk kez bu kitap vesilesiyle bana anlattı.

Tibuk'un anlattığı kadarıyla özetlemeye çalışayım.

Tibuk, arada bir yanına gelen Mashadov'un adamlarına sürekli bu işin son tahlilde ancak görüşmeler yoluyla çözülebileceğini söyler. Çeçenler'i terörist kabul eden Rusya hiç bir şekilde görüşmelere yanaşmaz. Tibuk, özellikle ABD ve İngiliz konsoloslukları nezdinde girişimde bulunup onların da arabuluculuk etmesiyle karşılıklı görüşmeler başlatılmasına çalışır. İngilizler çeşitli nedenlerle korkup çekinirler. 11 Eylül olaylarının üfürdüğü sisli dumanlı atmosferin de etkisiyle birlikte Çeçenler'in durumu güçleşmiştir. ABD, Rusya'nın da yoğun etkisinde kalarak Çeçenler'le El Kaide örgütü arasında bir ilişki olduğunu kanaatine sahiptir.

Tibuk; Çeçen yetkililere, tarafsız konumlarından dolayı bazı İskandinav ülkelerinin temsilcilerini arabulucu yapmalarını önerir. Bu aşamalarda LDP genel başkan yardımcısı ve yıllarca Strasbourg'da çeşitli görevler yaptıktan sonra Özal'ın özel kalem müdürlüğünü de yapan ve uluslararası diplomasiyi çok iyi bilen Engin Güner gerçekten de yoğun bir çaba sarfeder. Ancak Ruslar arabuluculuk için önerilen tüm kişileri reddederler.

Rus hükümeti nezdinde terörist kabul edilen Çeçenler'in, arabulucusuz bir görüşmeye kalkışmaları da mümkün değildir. Çünkü görüşmeye gittiklerinde her an tutuklanabilme tehlikesi mevcuttur. Sonuçta Ruslar'a, LDP Başkanı Besim Tibuk'un görüşmelere arabulucu olarak katılması önerilir ve Ruslar bunu kabul ederler. Aslında Tibuk'un gönlü arabuluculuğu batılıların yapmasından yanadır ama bir çok batılı buna yanaşmaz, yanaşanları da Ruslar kabul etmez.

Tibuk, "harekete geçmeden önce düşündüm" diyor, "özel bir uçağa atlayıp gitsem en fazla Çeçenler'le birlikte beni de tevkif ederler. Böylece Rus hapishaneleri hakkında sadece Dostoyevski romanlarıyla sınırlı bilgilerim güncellik kazanmış olur hiç değilse. Eh, bu da insan ömrü için fena bir deneyim sayılmaz."

Uçağa atlayıp giderler. Gerçekten de herkesin yüzünde gerilimli bir ifade vardır. Her açıdan çok riskli bir işe kalkışılmıştır. İki kişiyi ne olur ne olmaz diye uçağın yanında bırakan Tibuk, daha sonra görüşmenin yapılacağı Moskova Havaalanı'nın enternasyonel bölümündeki özel bir odaya girer. Görüşmeye beş kişi katılmıştır:

1- Rusya'nın Kafkasya ilişkilerinden sorumlu yetkilisi Kazançev, (Kazançev Rusya'nın Çeçenlerle yaptığı 94-96 savaşlarında Kafkas komutanı olarak da görev yapmıştır.)

2- Zakayev. (Çeçenistan Devlet Başkanı Mashadov'un dış ilişkilerden tam yetkili başbakan yardımcısı)

3- Besim Tibuk

4- İsmail Kırtay (Tibuk'un Özel kalem müdürü)

Tibuk'a göre bu görüşmenin yapılması, görüşmenin içeriğini de aşan başlıbaşına bir öneme sahipti. Çünkü bu görüşmeyle Rusya ilk kez terörist gördüğü Çeçenler'le bir arabulucu gözetiminde görüşme masasına oturmuş oldu. Üstelik bu görüşmenin, 11 Eylül olaylarını bahane eden nice çevrenin Çeçenler'e yüklenmeye çalıştığı bir ortamda yapılmış olması da ayrıca önemliydi.

Tüccar Sıkıntıyı Sevmez

1994'te Tibuk'un tanıdığı bir şirket ile Malezya'lı bir şirket arasında bir ortaklık yapılmış. Ortaklar bir de banka hesabı açtırmışlar ama ne Türkiye'de ne de Malezya'da, Hong Kong'da! Nedenini Tibuk şöyle izâh ediyor:

"Çünkü, en liberal ülke Hong Kong idi, hesap açma, para çekme, para transferi vb konularda. Kimse kötü niyetli filân değil. Kanundan kaçan, vergi kaçıran filan yok ama hiç kimse zorluk sevmez. Bir ülke, senin paranı, sana sıkıntı vermeden, zorluk çıkarmadan hatta işini kolaylaştırarak sana istediğin gibi kullandırabiliyorsa tercih edilir. Aksi takdirde, gelecek kafası az çalışan bir memur, sana hesap soracak! İzah et dur ondan sonra, bu para nereye gitti, nasıl gitti diye!"

Kayıt Dışı Ekonomi Fena mı?

Tibuk, bizdeki hükümetlerin yok etmek için uğraşıp durduğu kayıt dışı ekonomiyi, belli koşullar altında hem devlet hem de ekonomi için yararlı buluyor. Yaşanılan bazı ekonomik krizlerin (1994 krizi gibi) nispeten ucuz atlatılmasında halkımızın vefakâr ve cefakâr yapısının yanı sıra kayıt dışı ekonominin de etkili olduğunu söylüyor:

"Kayıt dışı ekonomi, yani ikinci ekonomi, Türkiye'nin en dinamik ekonomisidir. Nedir ikinci ekonomi? Devletin el koyamadığı, halkın devlet denetiminden uzak üretip sattığı ortam. Örneğin, diyelim evinizde eşiniz deri ceket dikiyor. Siz de vergisiz olarak -çünkü, vergiye girerseniz masrafınız artacak- fabrikalardan deri hammadde alıyorsunuz; eşiniz, birkaç komşusu ile birlikte, evde üretimi yapıyor. Götürüyorsunuz Lâleli'de bir satış mağazasına; o da fatura vermeksizin, bir Rus'a ya da Ukraynalı'ya satıyor ürettiğiniz ceketleri. Yani, hiçbir formaliteye girmeden bir ekonomi doğuyor ve gelişiyor. Pekiyi, böylece kazanılan para nereye gidiyor? Yani siz kazandığınız para ile ne yapıyorsunuz? Benzin alıyorsunuz, beyaz eşya satın alıyor, araba alıyor, giysi alıyor yani, dolaylı olarak devlete vergi ödeyerek harcıyorsunuz. Demek istediğim, ikinci ekonomide, kayıt dışı ekonomide kazanılan para, ekonomimizin hayat suyudur. Bu faaliyetten ki, Türkiye'nin pek çok yöresinde, pek çok alanda söz konusudur, vergi almaya kalkmayacaksınız. Çünkü, faaliyeti caydırır, hayat suyunuzdan olursunuz. Zaten devlet olarak vergi alamıyorsunuz, bırakacaksınız, "almıyorum" diyeceksiniz hatta, muafiyet getireceksiniz."

Parti Değil Ezo Gelin Çorbası

Tibuk'a göre, LDP'nin felsefesi her dişlinin bir diğerinin mütemmim cüzü olduğu hassas bir makine gibi.

"Onun bir parçasını çekip alırsanız ya da fazladan bir parça monte ederseniz, bütün sistem çöker. Diğer partiler için böyle bir şey söylenebilir mi? Bir devletçi olurlar, bir bakar-

sınız zora düşer, liberal kesilirler, biraz baskıcı olurlar, yerine göre özgürlükçü olurlar. Ankara partileri Ezogelin çorbası gibi!"

Kutan Güvenilir Adamdır

Tibuk Recai Kutan'ı öncelikle enerji konusundaki bilgi ve birikiminden dolayı takdir ediyor. Türkiye'de gelmiş geçmiş enerji bakanları arasında Kutan'ın özel bir yeri olduğunu bazı yabancılardan da işittiğini söyleyen Tibuk, "yönetim felsefemizde önemli farklılıklar bulunsa bile, Kutan insanî kişilik özellikleri itibariyle benim için güvenilir, sözüne ve dostluğuna inanılır bir kişidir. Biz gerçi başkanlık sistemini ve güçlü yönetimi savunuyoruz ama koalisyon yönetimleri için Kutan'ın ortağına hiç bir şekilde filmler çevirmeyi düşünmeyecek şekilde güven unsuru bir politikacı olduğunu söyleyebilirim."

Çiller'e Hayatta Güvenmem

Siyasette Kutan ne kadar güvenilirse Tansu Çiller de o kadar güvenilmez Tibuk'a göre. Özellikle Çiller'in "biz Refah Partisi ile içyüzleri ortaya çıksın ve mahkemelerin işi kolaylaşsın diye hükümet kurduk" demesini hiç bir siyaset ve koalisyon ahlâkı ve âdabıyla bağdaşır bulmuyor. Tibuk'a göre Çiller'i tek kelimeyle ifade etmek gerekirse, "opontünist" demek yeterli. "Bakın" diyor Tibuk, "başbakanken bir kere bile Anıtmezara gitmemiştir ama şimdilerde muhalefete düştü, sık sık gidiyor. Ne Menderes'i tanır ne de onun mücadelesini! Şartları gözeterek bir yerlere gelmekten başka bir şey bilmez."

Tibuk, 99 seçimlerine bir gün kala DYP merkezinden basın bürolarına "LDP seçimde bizimle ittifak kurma kararı aldı. LDP'liler DYP'yi destekleyecekler" şeklinde haberler fakslandığını söylüyor ve ekliyor.

"Çiller'i arayıp bu ne rezalet dediğimizde bize ne dediler buluyor musun;

- Bu faksları siz kendiniz çekmişsinizdir.

İnanılmaz.. İnanılmaz!."

Baykal'la Konuşulur

Tibuk'a göre siyasî kanaatleri hiç uyuşmasa bile Deniz Baykal da Kutan gibi siyasî ortaklık yapılabilecek bir lider. Baykal'ın enerji bakanlığı dönemindeki politikalarıyla ülkeye zarar verdiğini söyleyen Tibuk "ama" diyor, "Baykal, sonuçta hep burnunun dikine giden biri değil. Özeleştiriyi, karşılıklı oturup konuşmayı özümseyen biri. Oturup uzun uzun konuştuğumuz çok olmuştur."

Erdoğan Henüz Yeni

Tibuk, Erdoğan hakkında yeterli bir değerlendirme yapabilmek imkânına henüz sahip olmadığını söylüyor. "Kutan'la zaman zaman oturup konuşmuşluğumuz olmuştur ama Erdoğan'la pek böyle bir imkân olmadı. Bir siyasetçi olarak henüz biraz yeni. Zaman zaman fikirlerinde liberal yanlar bulunsa da bence son tahlilde o da devletçi. Hem de iyi bir devletçi. Devletçilik olsun ama musluğun başına çalıp çırpmayan bürokratlar gelsin gibisinden ilginç sözleri var ama birileri gene de liberal diyorlar. Erdoğan'ın siyaset dışı baskılarla ekarte edilmeye çalışılmasına her zaman karşı çıkarım ama; dediğim gibi onun hakkında fazla değerlendirme yapamayacağım."

Yılmaz Bence Çok Başarılı Bir Politikacı

Tibuk Mesut Yılmaz'ı çok başarılı bir siyasetçi olarak görüyor ve soruyor.

"Siz hiç bu kadar bâdireler atlattığı, partisini her seçimde eritip un ufak ettiği halde hep başlarda kalmayı başaran baş-

ka siyasetçi gördünüz mü? Ülkenin hayrına hizmetlerde olmasa bile, Yılmaz kendi adına son derece başarılıdır bence. Çiller de aynı şekilde. Bu ikili, hep, kapasitelerine uymayan bir konumda kalmayı maharetle becerebilmişlerdir. Vatan sağolsun!"

Ecevit İyi Bir Katip veya Çevirmen Olabilirdi

Tibuk, Bülent Ecevit'in bir şirkette kâtip veya çevirmen olarak işe alınabileceğine inanıyor. Okuyacağı metinler önceden yazılıp eline verilmek kaydıyla iyi bir basın müşaviri olacabileceğine de. Böyle bir kişinin politikaya atılıp başbakanlığa kadar yükselebilmesini ülke adına talihsizlik olarak görse de, kendisi adına başarı olarak görüyor ve ekliyor:

"Eğer Ecevit politikacı olmasaydı, şu anda Üsküdar-Karaköy vapurunda, vapur ücretini bile ödemekten âciz bir emekli olacaktı. Oysa şimdi başbakan!"

Tibuk'a Göre Mehmet Akif ve Nazım Hikmet

Zaman zaman Nazım Hikmet konusunda yaptığı açıklamalarla - bir kısım basının şimşeklerini üzerine çeken Tibuk'un, aslında "şair Nazım"la pek bir alıp veremediği yok. Hatta en sevdiği şiirlerin başında Nazım'ın "Varna'dan bir vapur kalkar.." şiiri geliyor. Bu şiirin gurbet duygusunu pek mükemmel anlattığını söylüyor. Ancak iyi şair olanların aynı zamanda çok iyi bir ideolog ya da çok iyi ve ilkeli bir insan olması gerekmediğini söylüyor.

"Nazım Hikmet'i Mehmet Akif Ersoy'la kıyaslarsak onun nasıl bir kişi olduğunu daha iyi anlayabiliriz" diyen Tibuk, şunları söylüyor:

"Mehmet Akif de Nazım Hikmet gibi bir dünya görüşüne sıkı sıkıya bağlanmıştı. Ama İstiklâl Marşımızın da yazarı olan Akif, katılalım katılmayalım, kendi görüşü uğrunda her

türlü fedakârlığı ve cefakârlığı göze aldı. İlkelerinden ne pahasına olursa olsun taviz vermedi.Kimseye yağ çekmeye tevessül etmedi. Bir fikir ve şiir adamının her şart altında namuslu ve ilkeli kalması gerektiğini kendi yaşamıyla ortaya koydu. Oysa Nazım'da ilkeliliğin eseri yoktur. En zalim sistemlere propagandistlik yapabilmiştir. Özellikle medyaya çöreklenmiş eski-yeni Marksistler'in fişteklemeleriyle de ülkemizde öyle hava estiriliyor ki, adeta bir Nazım terörü izliyoruz. Ben de buna itiraz ediyorum işte. Bu nedenle bir kaç yıl önce Nazım hakkında bir yazı kaleme aldım."

Nazım Yalakalığı Kabak Tadı Verdi

İşte Tibuk'un Nazım Hikmet yazısı:

LDP Genel Başkanı'ndan Nazım Hikmet üstüne gecikmiş bazı görüşler:

Nazım Hikmet'in ülkemizin aydın geçinen kesimi, medya ve sanat çevrelerinden aldığı ölçüsüz methiyeler, sevgi ve saygı beni son yirmi, yirmibeş senedir rahatsız etmekte idi.

Bu rahatsızlığım son yıllarda daha da arttı. Nazım yalakalığına, ona ideolojik olarak karşı olanlar da başladılar. Bu kişiler (başta Türkeş olmak üzere diğer sol karşıtı kesimler) Nazım'a övgüler düzerek entellektüel çevrelerde statü kazanma hevesine düştüler. Artık sağ çevreler Nazım'dan şiirler okuyarak medyada takdir görme yarışına girdi.

Türk medyasında, sanat dünyasında Nazım büyük bir kahraman ve büyük bir tabu. Her vesileyle kutlamalar, törenler, lehte yazılar, Tv programları vs.

Derken Sayın Cumhurbaşkanımız da modaya uydu. AGİT Konferansı'nda Nazım'dan bir beyit okudu.

Milenyumu karşılayan Hürriyet Gazetesi, 31 Aralık 1999 nüshasının başsayfasını Nazım'ın basit bir ideolojik şiirine ayırdı. Tüm bunlar yetmedi; sevgili dostum Kültür Bakanı İstemihan Talay 2002 yılının Nazım'ın yüzüncü doğum günü

olarak UNESCO tarafından tüm dünyada kutlanması teklifi ile ortaya çıktı.

Neyse, kim bu Nazım Hikmet, kendisi, ülkesi, insanlık, çevre, tabiat, sanat vs. için neler yapmış?

Nazım Hikmet zengin bir ailenin kültürlü çocuğu. O sıralar bir çok iyi halli aile çocuğunun başına geldiği gibi sosyalizme bağlanmış. Marks'ın dediği gibi sosyalizme zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri kalmayan işçi sınıfı öncülük etmedi.

Rahat yaşayan aile çocukları, biraz sosyalizmin hümanist ve romantik havası, biraz da yaşadıkları göreceli rahat hayatın verdiği kompleks yüzünden takıldılar.

1920'lerde Nazım Hikmet sosyalist bir şair. İnsanlığın sosyalizm sayesinde bütün kötülüklerden kurtulacağına samimi olarak inanıyor.

Bu inancını mertçe ifade ediyor. Bu yüzden hapislerde yatıyor. Uğruna fedakarlık yaptığı işçi sınıfını ancak hapiste tanıyor.

1936 önemli bir tarih; basit bir beceriksizlik, kötü talih, vs. bahriyeyi isyana kışkırtıyor diye Nazım Hikmet (haksız bir şekilde) çok uzun bir hapis cezasına çarptırılıyor.

İşin garipliğine bakın ki, 1930'dan beri Türkiye büyük bir ölçüde Stalin Rusya'sının etkisi altında. CHP totaliter idaresine ideal örnek olarak SSCB Komünist Partisi'ni alıyor. Ankara Rus müşavirlerle kaynıyor. İlk beş yıllık plan Ruslar tarafından yapılıyor. Cumhuriyet'in ilk sanayi tesisleri modası geçmiş Rus teknolojisi ve yardımı ile kuruluyor. Özel sektör ezilerek devletleştiriliyor.

Taksim Anıtı'nda Atatürk'ün arkasındaki iki Sovyet mareşali boy gösteriyor. Tüm bunlar yetmiyor; CHP zaten ezdiği sanat ve kültür hayatını tamamen kontrol altına almak için halkevlerini kuruyor. Köylüleri de ne olur ne olmaz tam kontrol altına almak için köy enstitüleri açılıyor.

Bu ahval ve şerait altında sosyalist bir şairin ağır hapse mahkum olması tam bir komedi. Nazım Hikmet özlediği, uğruna çok şey verdiği rejimin zaten Ankara'da iktidar olduğunun farkında değil. Meseleyi zamanın Ankara Valisi Tandoğan özetliyor:

"Size ne oluyor? Memlekete komünizm lâzımsa onu da biz getiririz."

Derken 14 Mayıs 1950 seçimlerinde DP (aslında Türk Milleti) tüm baskılara, engellemelere rağmen iktidara geliyor ve çıkarılan büyük af sayesinde Nazım Hikmet hapisten çıkıyor.

İşte bir garabet daha; bugün Nazım Hikmet hayranları İnönü'nün totaliter idaresini methede methede bitiremiyorlar. O idare altında Nazım Hikmet'in zindanda olduğunu es geçiyorlar. Nazım'ı hapisten çıkaran DP iktidarına ise küçük beyinleriyle her türlü kötülemeyi yapmayı görev biliyorlar.

Nazım Hikmet rahat değil. Yaşı geçkin olmasına rağmen (yapmadığı için) askere alınmaktan korkuyor. Genç arkadaşı Refik Erduran (bugün benim yakın dostumdur) sürat motoruyla Nazım Hikmet'i Karadeniz çıkışında bir Romen şilebine bindiriyor. Önce Romanya, sonra ver elini Moskova. İyi bir karşılama. Yıl bin dokuz yüz elli bir.

İşte bundan sonrası beni çok rahatsız ediyor; 1951'de Nazım Moskova'ya varıyor. O yıllarda Moskova'da üç beş gün kalan vasat zekâlı bir insan bile sosyalist totaliter rejimin insanlık haysiyetini ayaklar altına alan, dünya tarihinin gördüğü en iğrenç yönetim tarzı olduğunu anlardı.

Moskova'da tarihinin en büyük katili olan Stalin, haşa tanrı gibi ve SSCB'de sanat demek Stalin'e ve onun iğrençliklerine yağ çekmekten başka birşey değil. (Hitler'le Stalin'i karşılaştırırsanız, Hitler nisbeten hafif kalır)

Bu ortamda Nazım ne yapıyor?

Beş on gün, bir iki ay içinde fırsatını bulup SSCB dışına mı gidiyor? Veya Fransa'ya (büyük bir sosyalist partisi ve solcu büyük bir sanat çevresi var) veya İngiltere'ye, olmadı İtalya'ya iltica talebinde mi bulunuyor?

Hayır! Nazım'a Moskova'da bir yazlık, bir kışlık, sekreter ve maaş veriliyor. 1951-63 arası, ölene kadar insanlık tarihinin en iğrenç, en aşağılık, en zararlı rejimine bile bile propagandalık yapıyor.

Bu arada zorla sosyalist yapılan doğu Avrupa ülkelerinde halkların çeşitli kalkışmaları var, bunlar vahşi şekilde eziliyor. Nazım'da çıt yok. En çarpıcısı 1956 Macaristan olaylar; zavallı Macarlar istedikleri biraz hürriyeti çok ağır ödüyorlar. Nazım yine sosyalizmin resmi propagandistliğine devam ediyor.

Latin Amerika, Avrupa, Asya ülkelerini dolaşıyor. Oralarda sol çevrelere büyük Türk şairi olarak takdim ediliyor ve o, görevini KGB gözetimi altında tam bir itaat ve sadakatle sürdürüyor.

Bu süre içinde Zekeriya ve Sabiha Sertel'ler Moskova'ya gidiyor. Oradaki atmosfere dayanamayarak kısa sürede ayrılıyorlar. Viyana'ya yerleşiyorlar.

Kore harbinde BM emrinde komünistlere karşı savaşan Türk askerine hakaret eden şiirler kaleme alıyor. 1950-60 arası Türkiye çok başarılı işler yapmasına rağmen, Nazım devamlı Türkiye'yi, Türk demokrasisini aşağılıyor.

Bana göre Nazım zayıf karakterli bir zavallı. Ancak ülkemiz fikir hayatını uzun süredir zehirleyen ve hâlâ da buna devam eden çok zararlı bir zavallı.

Bir bakıma ben bu yazıyı yazarak Nazım'a gereksiz iltifat etmiş oluyorum. Bu yazının amacı, aydınlarımızın Nazım'ı analitik olarak sorgulamalarını teşvik etmek.

Düştüğümüz komik durumlara bakın.

Sosyalizm yirminci yüzyılın en büyük belası, insanlık büyük bedel ödemiş. Türkiye bedel ödemeye devam ediyor.

Bugün ülkemizdeki devletçi, bürokratik, antidemokratik yapı 1930'lara dayanıyor ve bu yapının harcında devletçi sosyalizm var. Türk halkının fakirliği, kalitesiz, mutsuz bir hayata mahkûm olmasında en büyük etken sosyalist devletçi felsefe ve bunun 1930'lardan beri lök gibi oturan yapısı.

1989'da sosyalizm çökmüş (zaten için için çökmüştü ama 1989'da yıkıldı) ve biz dünya tarihinin en zararlı totaliter rejimine kendi rahatı ve menfaati için propagandacılık yapmış birini UNESCO'ya tavsiye ediyoruz.

Sormazlar mı kimdir? Ne yapmış bu adam?

Hürriyet Gazetesi, iki bin yılını karşılarken böyle birinin şiirini kapağına koyuyor. Ne diyor bu şiirde Nazım?

"Bana yeter
Yirminci asırda olduğum safta olmak;
Bizim tarafta olmak
Ve dövüşmek yeni bir alem için..."

Nazım'ın ideolojik olmayan bazı güzel hasret, aşk şiirleri var. Ben şiirden şöyle böyle anlarım. Ancak Nazım şiiri sosyalist bir ideolojisi için hayasızca kullanmış ve şiire büyük saygısızlık yapmış.

Değerli dostlarım; Nazım'ı iyice inceleyin.

Türk toplumu Nazım'dan daha karakterli, daha namuslu, daha başarılı birçok şair, sanatçı yetiştirmiştir. Onları aydınlığa çıkarmaya biraz vakit ayırın.

Nazım yalakalığı kabak tadı verdi artık!..

10. Bölüm
Tibuk'tan Anekdotlar, İlginç Anılar, Vecizeler

Mülkiyesevmez Bir Mülkiyeli

Besim Tibuk'un Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi (mülkiye) mezunu olduğunu anlatmıştık. Ancak onun Mülkiyeli olması mülkiyeyi sevmesini gerektirmiyor. Bu konuda hoş da bir anısı var Tibuk'un.

"Galiba 2000 yılıydı" diyor, "CNN televizyonundan Cüneyt Özdemir, mülkiyenin kuruluş yıldönümü vesilesiyle bir program hazırlamış. Beni de Mülkiyeli'yim diye çağırdı. Programın bir diğer konuğu ise Mülkiye Dekanı Celal Göle. Tabi onlar benim bir Mülkiyeli olarak Mülkiye hakkında sitayişkâr bir konuşma yapmamı beklerken, ben Mülkiye'nin totaliter rejime yönetici yetiştiren bir okul olduğunu söyleyince epey şaşırdılar. Gâyet hararetli bir tartışma oldu."

Bir ara programın sunucusu Cem Özdemir, 'Besim Bey, siz öyle diyorsunuz ama Mülkiye içinden bir çok başbakan, bakan çıkarmıştır" deyince Tibuk cevaplamakta gecikmez.

"Daha da kötü ya! Bu ülkeye kötülüğün yapılması için en üst imkanları bile sağlıyor işte!"

Bu arada bu ülkede belli dönemlerde başbakanlık, başbakan yardımcılığı ve bakanlık yapmış Mesut Yılmaz'ın da bir Mülkiyeli olduğunu yorumsuzca iletelim sizlere.

Ali Şen Başkan, Hisseler Şampiyon

Tibuk'un hayatta en çok önem verdiği ticarî prensiplerden biri de zarar eden bir işletmenin bir an önce elden çıkartılması veya tasfiye edilmesidir. Green Air girişiminde de böyle olmuştur.

Körfez Krizi öncesinde Tibuk bazı Türk işadamlarıyla birlikte hissesinin yüzde 49'u Ruslara, yüzde 51'i ise Türkler'e ait havayolu taşımacılık şirketi Green Air'i kurar. Tibuk'un şirketteki hissesi yüzde 30'dur. Rus işadamlarıyla Türk işadamlarını buluşturan Fenerbahçe eski başkanlarından Ali Şen'e de, komisyon kâbilinden yüzde 10'luk bir hisse verilir.

Bir süre sonra Ali Şen, Ruslar'ı da yanına alarak şirketin yönetiminin kimde olması gerektiği yolunda tartışmalar başlatır. Şen'in hissesi Ruslar'ınkiyle birlikte düşünüldüğünde ortaya yüzde 59'luk bir oran çıkmaktadır.

Körfez Krizi sektörü etkilemiştir. Green Air kurulurken öngörülen hedeflere pek ulaşılamamıştır. Şirket zarar etmektedir. Bir de yönetim tartışmaları!

Tibuk, "ceketimi aldım ve ortalıktan ayrıldım" diyor ve ekliyor:

"Zararın neresinden dönülürse kâr olduğunu bilmek ve gereğini yapmak çok önemlidir!"

Bak Yeşil Yeşil

Tibuk, ticarî yaşamda bir çok ilginç poromosyon uygulamarıyla da adeta bir ekol.

Örneğin Green Air'in isminden mülhem olarak "yeşil gözlü bayanlara uçak biletinde yüzde 50 indirim" yapılması da bunlardan.

"Kampanyamız epey ses getirdi. Tabi gözlerdeki yeşilin doğal bir yeşillik olması şartını arıyorduk" diyen Tibuk, "lenslileri kabul etmiyorduk" diyor.

Bilemiyorum, bu promosyonun bazı kadınların hoşuna gitmesi yanında kategori dışıkadınlarda ters etki yapacağını da düşünmüşler midir?

Yanında hemcinslerinden birine göz rengi dolayısıyla indirim uygulandığını gören hangi kadın ikinci kez o firmanın uçağına biner?

Tibuk'a sormak aklıma gelmedi ama Green Air'de işlerin iyi gitmemesinde, karınca kararınca da olsa bu kampanyanın da etkisi olmuş olabilir mi acaba?

İlk fırsatta soracağım!

Paris Yollarında Bir Teselli Ver

Tibuk, Orhan Gencebay'ı çok dinlemiş. Gencebay'ın, özellikle "Bir Teselli Ver" adlı şarkısının büyük bir önemi ve değeri var, Tibuk nezdinde.

Bu şarkıya dair unutamadığı bir anısı şöyle.

Tibuk, bir gün Paris havalanından bir taksiye biner. Şoför bildiğimiz bir Fransız şofördür işte. Araba hareket eder etmez, şoför teybi açar ve kasetten "Bir Teselli Ver" şarkısı yayılmaya başlar. Paris caddelerini, bir Fransız şoför eşliğinde ve Orhan Gencebay'ın sesinden Bir Teselli Ver'i dinleyerek dolaşmak müthiş bir keyif duygusu yaşatır ona.

"İşin iç yüzünü sonradan öğrendim" diyor Tibuk, "meğerse benim Gencebay sevdiğimi duyan arkadaşlar, şoföre kaseti önceden verip böyle bir mizansen hazırlamışlar!"

Tibuk, "Ben sende tutuklu kaldım" adlı şarkıyı da çok beğeniyormuş.

Akrabanın Akrabaya Ettiğini...

Tibuk'un hayatında yaşadığı en büyük ilginçliklerden biri doğduğu köy olan Arılı'dan 99 seçimlerinde kendisine bir tek oy bile çıkmamış olmasıdır. "İnanılmaz" diyor Tibuk, "köyde benim akrabalarım, sülalem, bir çok tanıdığım vardır.

Bir çokları belli zamanlarda bize iş ver diye gelmiş ve onları işe almışımdır. İnanır mısınız; hani DEPAR diye bir parti vardı, ona bile 1 oy çıktı bizim köyümüzde ama LDP'ye yarım oy bile çıkmadı."

Sende mi Brütüs?

Tibuk; halkımızın, "oyum boşa gitmesin" gerekçesiyle gerçekten tuttuğu partiye oy vermek yerine ehven-i şer kabilinden olan ama "kazanacak partiye" oy verme huyundan şikayetçi.

"Oy vermek kanaat belirtmektir. Ben böyle düşünüyorum demektir. Yalnız da kalsam, gerçeğin bu olduğunu savunuyorum demektir" diyen Tibuk, "sonuçta oyum boşa gitmesin diye Ankara partilerine verilen oyların tümünün boşa gittiğini, vatandaş artık iyice görmüş olmalı" kanaatinde.

"Gerçi o dönemler geride kaldı, şu anda tüm anketlerde iyi durumdayız. Seçim barajının düşürülmesine de karşıyız. LDP yapılacak ilk seçimde en az yüzde 25 oyla iktidara gelecek" diyor Tibuk ama yine de geçmiş seçimlerde yaşadığı bir olay var ki, anlatırken sinirle karışık kahkahaları koyveriyor.

Şirketinde çalışan iki tane kadın varmış Tibuk'un. Bunların düğünlerinin yapılmasından tutun her şeylerine kadar ve her safhada ilgilenmiş. Her türlü maddî-manevî yardımı yapmış. Seçimlerden sonra bir gün, Tibuk'un yeterince oy alamadığından yakındığı bir ortamda, bu iki kadın "Besim Bey, biliyor musunuz; biz de size oy vermedik" demişler. Tibuk tam da Brütüs'lenmiş Sezar vaziyetlerinde!

Niye vermediniz diye sorduğunda da şu cevabı almış:

"Aslında gönlümüz sizden yanaydı ama kazanamazsınız da oyumuz boşa gider diye vermedik!"

Malatya'da Bir İlgi, Bir İlgi!

Partinin kurulmasının üzerinden bir yıl geçmiştir. Malatya'da teşkilat kurulmuştur ve Malatyalı'lar ısrarla başkanı şe-

hirlerine davet etmektedirler. "Başkanım, burada size öyle müthiş bir ilgi var ki, lütfen geliniz" şeklindeki davetler yoğunlaşmıştır.

Tibuk Malatya'ya gider. Gerçektende davullu zurnalı muhteşem bir karşılama. Konuşma yapacağı otele gider, orada da geniş bir kalabalık toplanmıştır. Tibuk, "Malatya'da amma da seviliyormuşuz ha" diye düşünüp mutlu olmaktadır. Nihayet konuşma bitince birileri yanına yaklaşır ve "başkanım, izin verirseniz sizinle özel bir görüşme yapmak istiyoruz" der.

"Hay hay" der Tibuk.

Odasına gider. Derken, neredeyse salonda konuşmayı dinleyenlerin yarısı "özel görüşme" adına kapısının önünde toplaşır ve hep birlikte "başkanım, n'olursun bize Net Şirketleri'nde iş ver" diye meramlarını anlatırlar.

"Meğerse" diyor Tibuk, "bütün ilgi iş bulmak içinmiş. Ben de partimize ilgi var sanmıştım! O gün gerçekten de üzüldüm ama inanın politik kaygılarla değil. Halkımızın beceriksiz iktidarlar elinde işsizleştirilmesine, yoksullaştırılmasına üzüldüm!"

Tibuk partinin ilk kurulduğu yıllarda, sadece Malatya'da değil bir çok yerde iş bulmak niyetiyle partiye yaklaşanların çok olduğunu belirtiyor.

Dışarda Liberal, Evde Ihh!

Siyasal devlet düzeni anlamında liberalliği savunan Tibuk, evde ise pek de liberal değilmiş. "O iş ayrı bazı işler ayrı" diyen Tibuk çocuklarına her ne kadar demokrat bir baba portresi çizse de, bazı şeylerine müdahale etmekten de geri durmuyormuş.

Bu konuda kızı Hande şunları söylüyor:

"Ben fazla açık saçık giyinmeyi sevmememe rağmen, babam zaman zaman onu giyme, şunu giy şeklinde görüş belirtmekten geri durmaz."

Tibuk da Şiir Yazmış

Her Türk genci gibi Tibuk da zaman zaman şiirler yazmış. "Seni sevdikten sonra, bitlendim!" bunlardan birisi.

Şiirin tamamını okumasını istiyorum Tibuk'tan. "Hepsi bu kadar" diye cevap veriyor. "Nasıl yani" diyorum, "Nasılı var mı?" diyor, "onu sevdikten sonra bitlendik. Daha ne olsun? Bir tek satır her şeyi anlatmıyor mu?"

En sevdiği şair Orhan Veli Tibuk'un. Özellikle yoğun bir yaşam mücadelesi verdiği gençlik yıllarında Orhan Veli'nin gurbeti, yalnızlığı, yoksulluğu anlatan şiirlerini pek severmiş. "İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı" bunlardan biri.

20 Yıl sonra Anlar!

Tibuk bir gün bir taksiye biner. Taksici onu tanır ve "başkanım" der, "sizin tüm söylediklerinize katılıyorum. Sizi gerçekten seviyorum. Türkiye'nin sorunlarını ve çözüm yollarını çok iyi biliyorsunuz lâkin şu anda hakettiğiniz yerde değilsiniz. Bence bu millet sizi 20 yıl sonra anlayacak!"

Tibuk, gideceği yere varınca taksiden iner ve köşedeki bakkala bir şey almak için girer.

Bakkal da Tibuk'u tanımıştır ve o da benzer şeyleri söyledikten sonra sözlerini şöyle bitirir:

"Bu halk sizi 20 yıl sonra anlayacak başkanım!"

Tibuk, peşpeşe gelen bu iki olay üzerine bir an şok olduğunu belirterek, "ulan dedim" diyor, "sizin anladığınızı halk niye anlamasın ki!" ve ekliyor.

"Bu iki yurttaşımız biraz da kendilerine özel bir pâye çıkarmak için böyle demişlerdi. Yoksa halk bizi öyle bir anlamaya başladı ki!"

Yemeği Bir Beğenen Çıktı

Parti'yi yeni kurduğu yıllarda Tibuk, basın mensuplarına bir yemek verir. Partisinin adalet ve yargı sistemi hakkında-

ki görüşlerini anlattıktan sonra sorulara geçilir. Sorular genelde hep muhalif ve parti felsefesini olumsuzlar mahiyettedir. Nihayet birisi "fikirlerinizi çok beğendim Besim Bey. Kutlarım. Bence yerden göğe kadar haklısınız" yollu bir konuşma yapınca, Tibuk espriyi patlatır:

- Galiba bu akşamki yemeği beğenen birine nihayet rastladık!

Türkiye'de Reha Muhtar Olmasa Sosyalist Devrim mi Olacaktı?

Tibuk'a artık Türkiye'de gerçek bir fenomen haline gelen Reha Muhtar'ı ve haberciliğini sordum. Tibuk, olaylara farklı yaklaştığını burada da gösterdi.

"Reha gibi adamlar toplum için faydalıdır. Çünkü toplumu rahatlatırlar. İnsanlar hep aynı ciddi şeyleri izlemekten de sıkılırlar çünkü. Kaldı ki haberleri daha başka türlü sunan anchormanler de var. Dileyen onları da izleyebilir. Bizde özellikle bazı solcular, halkı eğlendiren, dinlendiren, stresini alan şeylere, 'halk uyuşturuluyor' diye şiddetle karşı çıkarlar. Sanırsın ki ülkede Reha Muhtar olmasa, halk derhal bir sosyalist devrim yapacak! Ya da futbol icad edilmeseydi, herkes Das Kapital okuyacaktı! yok böyle bir şey! İnsanları serbest bırakacaksın. Kuşkusuz bir kanal, haberlerinde, insanların kişilik haklarına saygılı davranmıyorsa, yargısız infazlara kalkışıyorsa, onun bunun ocağını söndürüyorsa, basının uyması gereken ahlaki kuralları ihlal ediyorsa, bu başka bir şeydir ve kötüdür. Maalesef basınımız da bu konuda epey kusurludur. Önemli olan budur. Yoksa insanlar ağzıyla araba çeken adam, tuvalet penceresine sıkışmış manken kadın türü haberler izliyorlarsa ne var bunda? İstemeyen zaten öbürünü izler. Ama isteyene de engel olmak iş mi yani? İnsanları rahatlatmak iyidir!"

Tibuk'un En Çok Güldüğü Fıkralar

Tibuk iki fıkraya çok gülüyor. Birisi normal bir fıkra, öbürünün ise Tibuk'a göre siyasal çağrışımları var.

Normal olanı çok kısa:

"Adamın birisi doktora gitmiş. Gidiş o gidiş!"

Politik olanı ise şöyle:

Temel, Dursun'a "sana bir bilmecem var. Bakalım bilecek misin?" dedikten sonra sormuş.

"Saridur, kafestedur, cik cik öteyi..."

Dursun epey düşünmüş ama işin içinden çıkamayınca, "tamam" demiş, "bilemedim. Şimdi söyle cevabı."

Temel cevaplamış:

- Hamsi.

- Hamsi sarı olmaz ki!

- Boyadim oni.

- Hamsi'nin kafeste ne işi var?

- Ben koydim oni.

- Peki cik cik öteyi ne? Hamsi öter mi? Temel, mağrur bir şekilde geriye kaykılarak cevap vermiş:

- O da bilmecenin şaşirtmacasidur daa!

Şimdi bu fıkrada politik yan nerede diyeceksiniz. Tibuk'a göre şurda:

"Sarı" olan halkın açlıktan sararmış benzidir. Beceriksiz ve memur kafalı Ankara partileri milleti yoksulluk ve sefalete ittiler. "Kafeste" olan bu ülkede bir türlü gelişmesine izin verilmeyen demokratik hak ve özgürlüklerdir.

Gelelim şaşırtmacaya.

Hani Ankara partilerinin zaman zaman gözboyayıcılık yapıp kendilerini liberal olarak takdim etmeleri veya bazılarının sanki icranın başında değillermiş gibi "devlet küçültülmeli, kara delikler kapatılmalı, demokratikleşmeliyiz" türünden lafları vardır ya..

İşte bu da onların şaşırtmacası!"

Kurban, Kurban Bayramında Kesilir

Bir basın toplantısı esnasında bir gazeteci Besim Tibuk'a sorar:

- Besim Bey, partinizi kurarken Kurban kestiniz mi?

Cevap tam da Tibuk'luktur:

- Biz kurbanın, kurban bayramında kesilmesinden yanayız!

Ofsaytı Kaldırmak Lazım

Tibuk iyi bir futbol izleyicisi. Belli ki her konuda proje üretmeyi futbola da uyarlamış. Şunları söylüyor:

"Şimdi futbolun meyvesi goldür. Bir sürü insan stadlara gidiyor veya ekran karşısına geçiyor. Ne için? Gol seyretmek için. Sözgelimi, bir maçın sıfır-sıfır biteceğini önceden bildiren bir alet olsaydı kimse o maça gitmezdi. Ofsayt kuralı ise bence hem uygulanması fiziken mümkün olmayan bir kural, hem de nice golün ekmeğine kan doğruyor. Şimdi düşünün; bir yan hakem aynı anda hem topa son vuran adamı görecek, hem de aynı saniye içinde bir futbolcunun rakibinden ilerde olup olmadığını. Mümkün mü bu? Kaç gözü var bu adamın. Ayrıca kalelerin büyütülmesinden yanayım. Futbolun kurallarının belirlendiği dönemden bu yana, kalecilerin refleksleri, yükseğe sıçrama yetenekleri vs epey gelişti. Oysa kale hep yerinde saydı. Bence bu kaleler günümüz kalecilerine küçük geliyor. Gol için kaleler boydan ve enden biraz genişletilmeli."

Tibuk'tan Veciz Sözler

Tibuk, meramını iyi anlatan politikacılardan. Bazen kelimeleri öylesine ustalıkla biraraya getiriyor ki, sonuçta vecize kitaplarındaki ünlü sözleri aratmayan cümlelerle karşılaşıyorsunuz. İşte bir kısmını bazı partitilerin çerçeveleterek evine de astığı veciz cümlelerden kısa bir derleme:

Yönetim felsefesi

Biz devleti yönetmeye talibiz, insanların beyinlerini ve yüreklerini değil!

Gölge

İnsanlar rahat bırakılırsa, maddî ve manevî olarak çok daha mutlu ve başarılı olacaklardır. Bu, üzerinden gölge kalkan bir bitkinin çiçek açması gibi bir olaydır.

En iyi milliyetçi

En iyi milliyetçi, vatan-millet nutuklarını dilinden düşürmeyen değil, sözgelimi tamir için kendisine getirilen arabayı en iyi şekilde tamir edendir.

Adalet

İnsanlar açlığa, yoksulluğa, düzensizliğe, her şeye tahammül edebilirler ama adaletsizliğe asla!

Fakirlik

Fakirliğin edebiyatıyla uğraşacağımıza kendisiyle uğraşsaydık, bir çok sorunumuz yoktu bu gün!

İhtilal

İhtilâlin başarısız olması halinde asılacak bir adam, ihtilâl başarılı oldu diye ödüllendirilebilir mi?

Arpalıklar olmasa yönetici bulamayacağız

Bu ülkede arpalıkları kapatıp devletin elini ekonomiden çekseniz, sizi yönetecek başbakan bulamayacaksınız belki de, bakan bulamayacaksınız. Oysa devlet bu halde olunca,

imkanlara kavuşmak için siyaset, bir rant dağıtım merkezine dönüşüyor. "Hizmete talibim" diyen, partilere koşuyor. Gecekondusu tapusu seçim rüşveti oluyor.

Memurları greve teşvik

İktidara gelirsek yapacağımız ilk iş, memurlara, bürokratlara greve gitme hakkı vermek olacak. Onlar hayırlı bir iş yapıp greve gidince, ülkede hiç bir işin aksamadığı görülecek. Böylece Ankara zihniyetinin milletin sırtında nasıl bir kambur oluşturduğu fiilen anlaşılacak. Onlar da uyanık tabi, belki de grevi bir daha telaffuz bile etmeyecekler.

Birlik ve beraberlik

Yıllardır milletçe her zamankinden daha çok muhtaç olduğumuz birlik ve beraberlikten dem vurulur. Oysa bu gün kapıları açsanız, açlık,sefalet ve baskılardan herkes dışarılara kaçacak. Hani bir ve beraberdik?

Başörtüsü

Yasakçılığın hepsi yanlış ama bu kadarına da pes artık! Dinini daha iyi öğrenmek için imam hatiplere, ilahiyatlara giden insanlara da başını aç denilir mi? Sıkıysa birisi batıda rahibelere başınızı açın desin!

Deli

Açığa çıkmış düşünceden değil, çıkmamış düşünceden korkulur. Birileri sana göre aykırı düşünüyor diye onu yasaklayabilir misin? Unutmamak gerekir ki her toplumda yüzde 2-2,5 civarında deli bulunur zaten!

Birey-Devlet-Hukuk

Hukuk, bireye karşı devleti sınırlamak için vardır, devlete karşı bireyi değil!

Sahipsiz

Bir mülkün sahibi kamu ise, o mülk sahipsiz demektir. Çünkü, bireyin mülk ile ilişkisi kesilirse, tabiatı icabı, onu kullanamaz, sahiplenemez, kollayamaz.

Vergi

Bizim için vergi, ekonomik dinamizmi teşvik aracıdır; bugün olduğu gibi üreteni cezalandırma aracı değil...

Devletin küçülmesi

Devletin küçülmesi demek, devletin "etkisizleştirilmesi", "güçsüzleştirilmesi" demek değildir. Aksine, devletin aslî görevlerini çok daha etkin bir biçimde yerine getirmesini sağlamak demektir.

Vatanperverlik

Vatanperver olmak için hep fakirlikten mi söz etmek gerekiyor? Zenginlikten söz edip zengin olup da vatanperver olabiliriz hiç merak etmeyelim! Herkes, normal olan herkes, vatanını sever. Zengin insanlar vatanını sevmez diye bir şey yok. Japonya çok zenginleşti, vatanlarını sevmiyorlar mı Japonlar?

İşte hukuk adamlığı

1987'de Fiji Adalar'ında darbe oldu. Darbe lideri kendisini dinlemeyen Yüksek Mahkeme'yi lağvetti. Yüksek Mahkeme üyelerinin söylediği ise, şuydu: "Biz hindistancevizi ağacı altında da hukuk, adalet dağıtırız. Dikkat et, bu Fiji'de oluyor!

Sandalye

Biz diyoruz ki, "sana bir sandalye yapacağız; şurası şöyle olacak, burası böyle olacak; şu kadar sene garantili, oturduğunda şöyle rahat edeceksin ama, "sen o sandalyede otururken, şu takımı tutmalısın, şöyle düşünmelisin, şöyle giyinmelisin, şöyle yaşamalısın, boş zamanında şunu yapmalısın" gibi şeyler söylemiyoruz, empoze de etmiyoruz.

İspanya

1959'da Türkiye Ortak Pazar'a müracaat ettiğinde, İspanya bir diktatörlük idi. O gün birisi çıkıp, "İspanya Türkiye'den önce Ortak Pazar'a girecek" dese, kargalar gülerdi.

Liberalizm

Liberalizm kimliksizlik değil, kimliğe ve kimliklerin çeşitli olabileceğine inanan, saygı gösteren bir doktrin. Bu yönü ile ülkemiz insanı ve ülkemiz toplumunun özelliklerine de çok uygun.

Tibuk'tan Son Sözler

"Türkiye'nin sorunları ne kadar büyük olursa olsun asla çözülmez değil. Halkımız asla umutsuzluğa kapılmasın. Halkımız bize yetki verirse Türkiye'yi kısa süre içinde dünyanın en müreffeh, en yaşanır, en saygın ve en itibarlı bir kaç ülkesinden biri yapmak boynumuzun borcudur. Yeni bir anayasa yapmayı ve başkanlık sistemine geçmeyi öncelikle içeren projemiz, çağ arabasının arkasında daha fazla savrulmayı haketmeyen ülkemizin tek çıkış yoludur. Bizim projemiz, aslında cunta mahsülü bir anayasa eşliğinde siyasetçilik oynadığını sanan tüm partilerin de kurtuluşudur. Yok eğer halkımız ben hâlâ kötü yönetimden, yoksulluktan, zulümden, baskılardan bıkmadım diyorsa, Ankara partilerine oy vermeye devam etsin. Ama ben inanıyorum ki, biz hiç bir şey yapmasak bile devletçi partilerin ülkeyi içine soktuğu bu durum halkımızın gözünü açmıştır! Boş laf devri bitmiştir. LDP önümüzdeki ilk seçimde iktidara gelecek ve ülkenin makûs talihini kökünden değiştirecektir."

birey yayıncılık

Mehmet Emin Kazcı'nın Kitapları

* Sistemin Adı Yok

Mehmet Emin Kazcı kısa sürede önemli bir okuyucu kitlesiyle buluşan bir yazar. İğneleyici bir uslüpla çapraşık konuları sade anlatımıyla önümüze sermekte.

Demokrasiyi kullanarak, demokrasi olmasaydı? Cumhursuz cumhuriyet, temiz toplum istemiyorum, ülkeyi nasıl sevmeli,Ezoplar ülkesi, Hitlerin Papağanı, Aziz Nesin'i arıyoruz, terör ve hukuk gibi yazı başlıklarından da yazarın ne demek istediğini tahmin etmek mümkün.

Ancak bu tahminlerimizi onunla paylaşmak gerek. İşte yazılanlar ve işte sizler... Bir çırpıda okuyacağınız bir kitap. Bakalım sistemin adı var mı?

* Kafka'dan Yufka'ya

"Mehmet Emin Kazcı, muharririn geleneğini yaşatan bir gazeteci"...

Elinizdeki kitap da "Gazeteciliği iştigal edinmiş bir muharrin, bir döneme tanıklık eden öyküleri...Öykü deyince, tahkiye sanatının örneklerini arayacaksınız belki de, ama Kazcı'nın (en azından bu kitap bağlamında) böyle bir iddiası yok.

"Kafka'dan Yufkaya", daha ziyade "öykü" kılıfı giydirilmiş ve 28 Şubat mantığının silkelendiğibir belge kitap hüviyetinde...Yada bir muharririn "ironu" dozu yüksek tutumuş gözlemleri, izleminleri.. Okuyun, çok eğleneceksiniz...

* Başağrıtmayan Yazılar

Gazeteci-yazar M. Emin Kazcı gündelik yaşamın dağdağası içinde gözümüzden kaçan nice önemli ayrıntıyı derinlemesine bir vükufiyetle gözler önüne sererken, yer yer mizahın doruklarına çıksa da sonuçta hep düşündürüyor..

Örneğin, siz hiç düşündünüz mü:

İşler nasıl sorusuna niye çorba kaynıyor deriz?

Birisi size fazla paran var mı dese tepkiniz ne olurdu?

Kadınlar önce kurtarıcılarından mı kurtulmalı?

Kapitalizmin abdestlisi var mıdır?

Bu ve benzer onlarca sorunun cevabını bu kitapta bulacaksınız.

İddia ediyoruz, kitabın bittiğini asla anlamayacaksınız..

Ve...

Başınız da asla ağrımayacak okurken...

birey yayıncılık

Mehmet Emin Kazcı'nın Kitapları

* Ceberrut Kaynana

Ceberrut Kaynana her türlü dayatmaya, insanları biçimlendirme ve tektipleştirme heveslerlerine karşı güldürücü bir alay. Sıradan bir kaynana-damat çekişmesiyle başlayan oyun, kahramanımızın ve giderek eşinin islami bir hayatı seçmeleri ve kaynananın aşırı sert tepkisiyle kara mizaha dönüşüyor.

* Bu Ülkede Yaşanmaz

Gazeteci yazar M. Emin Kazcı yine kendine has o derinlemesine bakış açısına yer yer ironi dozu epey artırılmış üslubunu da ekleyerek sosyo-ekonomik açıdan çekilmez kılınan bir ülke manzarası çiziyor bize.

Kah, Robin Hood'un "zenginden alıp fakire veren" yönetim felsefesinin zıddına olarak ülkede egemen "fakirden alıp zengine veren" düzene Dooh Nibor düzeni diyor, kah toplum mühendisliği adı altında yapılan hort zort uygulamaları mühendislik gibi içeriğinde incelik ve sofistikelik barındıran bir meslekle isimlendirmedeki haksızlığa isyan ederek yapılanları toplum marangozluğu olarak niteliyor.

Ortaçağ Fransasında zorla manastırlara kapatılıp rahibe yapılmak istenen Susanne'ın öyküsüyle başörtülü olduğu için okullardan atılıp evlerinde örgü örmeleri öğütlenen Suzan'ların kaderi arasında paralellik kuran yazar, Cuntacı olmaktansa astım olmayı tercih ederken hep devlet hainlerinden sözedilen bir ortamda millet hainlerinin de tanınmasını istiyor.

Bir çırpıda kolayca okuyacaksınız.

* Gel Susalım Beraberce

Mehmet Emin Kazcı günlük hayatta insanımızın karşılaştığı olayları, sıkça yaptıkları birçok davranışı ironik bir dile ele aldığı artık herkesçe bilinmekte.

Dikkatimizi yaşadığımız garipliklerin arkasındaki nedenleri anlamaya çekmeye çalışan Kazcı kimi zaman köydeki kimi zaman ise şehirdeki insanlarımızın tuhaflıklarına değiniyor.

Gerçek şu ki hepimiz uzun bir süredir gergin ve asık suratlı bir toplum halinde yaşıyoruz. Halbuki tahammül ve hoşgörü az ötede bizlere seslenmekte. İşte bu kitap bize o adresi işaret etmektedir.

Uzun süre unutamayacağınız yazılarla tanışmaya ne dersiniz.

birey yayıncılık

Birinci Cumhuriyet Üzerine Notlar

Mehmet Altan

Yakın Tarih / Tartışma, 208 sy. ISBN: 975-8618-09-1

- Cumhuriyet ile Demokrasi aynı şey mi?
- Cumhuriyet'ten ne anlamalı?
- Demokrasi mi yoksa Kemalizm mi?
- Birinci Cumhuriyet'in ideolojisi askeri mi?
- Birinci Cumhuriyet'in sentezi yanlış mı?
- Kemalizm başka solculuk başka mı?
- "Askeri laiklik"mi, "demokratik laiklik"mi?
- Kemalistlerle Sosyal Demokratlar ayrışmalı mı?
- Laiklik, şeriat, bölücülük ve Kemalizmi yeniden tanımlamak gerekiyor mu?
- Resmi tarihin ne gibi yalanları var?

Türkiye'nin seçkin kalemlerinden Prof. Dr. Mehmet Altan yukarıdaki aykırı sorulara medeni cesareti yüksek cevaplar vererek Birinci Cumhuriyet'le ilgili kapsamlı ve çarpıcı değerlendirmeler yapıyor.

Tartışmadan korkmayanlar için önemli bir başvuru kitabı.

ESİR ÇOCUKLAR CEHENNEMİ

Mehmet Altan

Güncel Kitaplar, 232 sy. ISBN: 975-8257-84-6

***

- Soygun sistemine karşı çıkmadan dürüst olunabilir mi?
- Demokrasi olmayınca, laiklik yaşanabilir mi?
- "Din devleti" tehlikesini ne önler? Darbe mi, demokrasi mi?
- Müslüman - demokrat ve ideolojisiz devlet olur mu?
- 28 Şubat rejimi nasıl ortaya çıktı?
- Susurluk kimlerin eseri
- Sol ve kemalizm nerede duruyor?
- Demokratlar ne yapmalı?
- 70 yıllık papağanlık kimin eseri?
- Tankla balans ayarı yapılabilir mi?

Türkiye'nin önemli akademisyenlerinden Prof. Dr. Mehmet Altan yazılarında günlük yorumların ötesine geçerek, herkesi sağlam bir bakış sahibi olmaya davet ediyor.

Sistemi, toplumsal yozlaşmayı ve ideolojik yaklaşımları, sorgulayıcı bir yöntemle analiz etmeye çalışan Mehmet Altan, daha özgür ve sivil olmanın da kapılarını aralamaya özen gösteriyor.

Uzun soluklu bu yazıların birarada yaşama tartışmalarına önemli katkıları olacaktır.

birey yayıncılık

Yasaklı Umut
Recep Tayyip Erdoğan
Muhammed Pamuk
Yakın Tarih / Olaylar ve İnsanlar, 248 sy. ISBN: 975-8618-05-9

- Recep Tayyip Erdoğan'ın ailesi hangi siyasi partiyi destekliyordu?
- Erdoğan futbola nasıl başladı ve niçin bıraktı?
- Milli Görüş hareketi ile nasıl tanıştı?
- Erbakan, niçin Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olmasını istemiyordu?
- Recep Tayyip Erdoğan'ın seçilmesinde kadınların rolü neydi?
- Belediye Başkanlığı'nda hangi sözünü yerine getiremedi?
- Recep Tayyip Erdoğan niçin mahkum edildi?
- Başkan'ı cezaevinde korumak için, hangi yola başvuruldu?
- Erbakan ile Erdoğan'ın yolları gerçekten ayrıldı mı?
- Yenilikçi hareket nasıl başladı, kimler, niçin destekliyor?

Türkiye'deDarbeler ve Kavgalar Dönemi
Mehmet Barlas
Yakın Tarih / Olaylar ve İnsanlar, 240 sy. ISBN: 975-8257-58-7

- İttihat ve Terakki, iktidarı nasıl ele geçirdi?
- Babıali niçin ve nasıl basıldı?
- Atatürk'ün cenaze namazı nasıl kılındı?
- Atatürk'le İnönü'nün arası nasıldı?
- İnönü ile Bayar neden kavgalıydı?
- Darbelerin perde arakasında yatan gerçek nedenler nelerdi?

Bu kitap, kuru bir tarih kitabı değil. 'Tarihin kaynağı ve yapıcısı insandır' ilkesinden hareketle kaleme alınan kitapta, hem Cumhuriyet öncesinin, hem de Cumhuriyet döneminin önemli olayları, tartışmaları ve kavgaları birincil aktörlerin ağzından canlı bir dille aktarılıyor.

Ülkemizin en yetkin gazetecilerinden Mehmet Barlas'ın, yakın tarihimize damgasını vuran önemli liderlerle yaptığı röportajları eksene alarak ve arşivleri konuşturarak yazdığı bu kitap okuyucuyu aydınlatıcı, heyecanlı ve zaman zaman da hüzünlü bir yolculuğa çıkarıyor.

birey yayıncılık

birey - yakın tarih

• Turgut Özal'ın Anıları - *Mehmet Barlas*
• Türkiye'de Darbeler ve Kavgalar Dönemi - *Mehmet Barlas*
• Sosyo-Politik Bir Gerçek Olarak
Hocaefendi Sendromu - *Mehmet Barlas*
• Türkiye Üzerine Pazarlıklar - *Mehmet Barlas*
• Milli Nizam'dan 28 Şubat'a
Olay Adam Erbakan - *Kenan Akın*
• Yasaklı Umut: Recep Tayyip Erdoğan - *Muhammed Pamuk*
• Birinci Cumhuriyet Üzerine Notlar - *Mehmet Altan*
• Bir Karaoğlan Hikayesi: Bülent Ecevit - *Süleyman Kurt*
• Liberal Öfkenin Adı: Besim Tibuk - *M. Emin Kazcı*

birey - güncel kitaplar

• Susurluk Gümrügü - *Ferhat Ünlü*
• 28 Şubat Sürecinde
Din, Siyaset ve Laiklik - *Nazlı Ilıcak*
• Gazeteciyim Ama Tedavi Görüyorum - *Ahmet Kekeç*
• Sivil, Dayanılmaz Bir Yürek - *Ahmet Hakan*
• Sistemin Adı Yok - *Mehmet Emin Kazcı*
• Bu ülkede Yaşanmaz - *Mehmet Emin Kazcı*
• Dar Vakit Günleri - *Mürsel Sönmez*
• Özgürlük Paylaşmaktır - *Mahmut Balcı*
• Ne Mutlu Bana ki Lahmacun Yiyebiliyorum - *İdris Özyol*
• Bir Overlokçu Kıza İlanı Aşk - *İdris Özyol*
• İdeolojik Devlet Krizi - *Şükrü Karatepe*
• 28 Şubat: Bir Müdahalenin Güncesi - *Ali Bayramoğlu*
• Esir Çocuklar Cehennemi - *Mehmet Altan*
• Kükreyen Fare ve Müridleri - *Tamer Korkmaz*
• Demirel Herkesi Güldürdü - *Edip Ali Yavuz*
• Afganistan, Taliban ve Ladin

iskele-sancak kitapları

• Orhan Pamuk: Kırmızı ve Kar
• Vedat Türkali: Niçin Komünist Oldum?
• Oktay Sinanoğlu: Bir Türk Dehası
• Orhan Gencebey: Ne Olur sev Beni
• Deniz Baykal: CHP ve Anadolu Solu
• Mehmet Eymür: Çeteler, Mafya ve Siyaset
• Yaşar Nuri Öztürk: Kur'an Adına Konuşuyorum
• Ahmet Kabaklı: Neden Milliyetçilik?